

29 Kasım 2012

Şiddet , ÇALIŞTAYI

GÜNEYDOĞUM DERNEĞİ

UFUK ÜNİVERSİTESİ

ÇOCUĞA, KADINA, YAŞLIYA, HER TÜRLÜ CANLIYA

**EVDE, OKULDA, SOKAKTA, SPORDA, İŞYERİNDE
CEZAEVİNDE, BAKİMEVİNDE**

**FİZİKSEL
DUYGUSAL
EKONOMİK
CİNSEL**

**HER TÜRLÜ ŞİDDETE
KARŞIYIZ!**

ÇALIŞTAY DESTEK EKİBİ

(Ufuk Üniversitesi)

Volkan GÖKBAŞ Genel Sekreter Yardımcısı

Akın ÇALIŞKAN Ses ve Görüntü

Abbas DEHMEN Kamera ve Fotoğraf

Necati AKBAY Ses ve Görüntü

Abidin CANER Destek Hizmetleri

Berna ÇELEN Halkla İlişkiler

Songül POLAT Halkla İlişkiler

KİTAP DÜZENLEME EKİBİ

Volkan GÖKBAŞ Ufuk Üniversitesi Genel Sekreter Yardımcısı

Nurettin TUR Güneydoğum Derneği

Alper AYDOĞAN Güneydoğum Derneği

Seniye ŞAYHAN Güneydoğum Derneği

BU KİTABIN;

Teknik çalışması : Güneydoğum Derneği

Basım desteği : Ufuk Üniversitesi

Basım Tarihi Mart 2013

Grafik Tasarım Serhan KÖSE

Baskı **Poyraz Ofset Matbaacılık**
İvedik OSB 2. Matbaacılar Sit.
578. (1534.) Sokak No. 9
ANKARA

Tel. 0 312 384 19 42 - 15

Faks 0 312 384 18 77

ÇALIŞTAY PROGRAMI

Tarih : 29 Kasım 2012
Yer : Ufuk Üniversitesi, Balgat / Ankara

Düzenleyen : Güneydoğum Derneği
Destekleyen : Ankara Valiliği ve Ufuk Üniversitesi

KATILIMCILAR

KURUM

TEMSİLCİ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı
Ankara Vali Yardımcısı
Ufuk Ün. Kurucusu ve Mütevelli Heyeti Başkanı

Doç. Dr. Aşkın ASAN
Turan ATLAMAZ
Prof. Dr. Rıdvan EGE

BAKANLIKLAR

Adalet Bakanlığı

Aynur ORAL

- Kanunlar Genel Müdürlüğü, Tetkik Hakimi

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

Merkez Teşkilatı

Şengül ALTAN ARSLAN

- Bakan Danışmanı

Naci YILDIRIM

- Bakanlık Müşaviri

Engin DEMİR

- Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Daire Başkanı

Mustafa BİLİR

- Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Araştırmacı

Ankara ASP İl Müdürlüğü

Fatma SÖNMEZ

- İl Müdür Yardımcısı

Pınar DÖNMEZ

- Avukat

Turgut ERBASAN

- Şube Müdürü

Antalya ASP İl Müdürlüğü

Kıymet ULUTAŞ

- Sosyal Hizmet Uzmanı

İstanbul ASP İl Müdürlüğü

Yılmaz KOÇ

- Sosyal Hizmet Uzmanı

Döne ARSLAN

- Sosyal Hizmet Uzmanı

Milli Eğitim Bakanlığı

Ayşe Seza KARAMAN

- Özel Eğitim Rehberlik ve Hizmetleri Gen. Md.lüğü, Grup Bşk.

Elif İlkay ÖZALP

- Eğitim Uzmanı

Sağlık Bakanlığı

Hasan GÜLER

- Sağlık Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısı

Kanuni KEKLİK

- Toplum Sağlığı Hizmetleri Daire Başkanı

Burçak TOKER

- Sosyal Hizmet Uzmanı

İçişleri Bakanlığı

Emniyet Genel Müdürlüğü

İnci ÖZKAN

- Komiser Yardımcısı

Elif AKBULUT

- Komiser Yardımcısı

Gençlik ve Spor Bakanlığı

Ramazan YİĞİT

- GSB Proje ve Koordinatör Genel Müdürü

ÜNİVERSİTELER

Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Ferhunde ÖKTEM

- Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Çankaya Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Gülbahar BAŞTUĞ

- Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi

İstanbul Kültür Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Münevver MERTOĞLU

- Şiddeti Araştırma ve Önleme Bölümü Öğretim Üyesi

Ufuk Üniversitesi

Prof. Dr. Sadi GÜNDOĞDU

- Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Salih BATTAL

- Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri
Anabilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Nurper ERBERK ÖZEN

- Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

MESLEK KURULUŞLARI

Ankara Barosu

Tülay BEKAR

- Avukat

Gülser ERKOÇ

- Avukat

DAVETLİ - GÖNÜLLÜLER

Mehmet ELKATMIŞ

- TBMM 22. Dönem İnsan Hakları Komisyonu Başkanı

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Aile Danışmanları Derneği

Güngör ÇABUK

- Başkan

Demokrasi ve Kadın Platformu

Ayşegül DALKIR KAHVECİ

- Başkan, Avukat

Dünya Yaşlanma Konseyi

Dr. Kemal AYDIN

- Başkan

Kadın Dernekleri Federasyonu

Canan GÜLLÜ

- Başkan

Türk Kadınlar Birliği

Demet ERDEMİR

- Yönetim Kurulu Üyesi

Türk Psikologlar Derneği

Doç. Dr. Şennur KIŞLAK

- Yönetim Kurulu Üyesi, Psikolog

Gazeteciler Cemiyeti

Mustafa YOLDAŞ

- Yönetim Kurulu Üyesi

YÜRÜTME KURULU

Prof. Dr. Aral EGE *Ufuk Üniversitesi Rektörü*

Mehmet SEYMAN *Ankara Vali Yardımcısı*

Öner ERGENÇ *22. Dönem Siirt Milletvekili*

Nihat ERİ *22. Dönem Mardin Milletvekili*

TEŞEKKÜR

*Bu çalışma için,
Ankara içinden ve dışından katılarak destek veren
Başta Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olmak üzere,
Çeşitli Bakanlıkların temsilcilerine;
Üniversitelerin bilim adamları ve uzmanlarına;
Ankara Valiliğine;
Meslek ve Sivil Toplum Kuruluşlarına;
Tüm gönüllü katılımcılara;
Emeği geçen ve destekleyenlere;
Ayrıca,
Bu çalışmaya her türlü desteği veren ve ev sahipliği yapan
UFUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE
Teşekkürlerimizle...*

GÜNEYDOĞUM DERNEĞİ

***Medeni olmayan insanlar,
medeni olanların ayakları altında
kalmaya mahkumdurlar.***

K. Atatürk

29 Kasım 2012

Şiddet

ÇALIŞTAYI

KONU BAŞLIKLARI

A. Şiddetin türleri

1. Fiziksel şiddet
Evde (aile içi), Okulda, Sokakta, Sporda, Cezaevi, Güvenlik Güçleri, Kamu
(hastanede, yaşlı ve çocuk yurtları, vs)
2. Psikolojik şiddet (duygusal şiddet) işyeri, okul, mahalle baskısı, ayrımcılık
3. Ekonomik şiddet
4. Cinsel şiddet

B. Şiddetin önlenmesi konusunda alınması gereken tedbirler

C. Şiddet karşısında hak arama

D. Şiddet uygulayanlar

E. Şiddet mağdurlarının rehabilitasyonu

AÇILIŞ

OTURUMU

Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Vali Yardımcılarım, Ufuk Üniversitesi'nin saygı değer kurucusu Rıdvan EGE Hocamız, Sayın akademisyenler, sevgili konuklar ve basın mensupları hepinizi saygıyla selamlıyorum. Güneydoğum Derneği'nden bir iki cümleyle bahsedip kısaca şiddet çalıştayının içeriğine değinmek istiyorum. Güneydoğum derneği yaklaşık 7,5 yıldır Güneydoğunun temel sorunlarına eğilecek çalışmalar yapıyor, yaptığı çalışmaları raporlaştırıyor, ilgili makamlara sunuyor, çözüm önerileri istiyor.

Bugüne kadar 80 civarı çalıştay, panel, sempozyumlar yaptık. Bu çalışmalarını genellikle Güneydoğu'nun il ve ilçelerinde gerçekleştirdik. Şiddet çalıştayına nasıl geldik? Daha önce Çankaya Üniversitesi'nin ev sahipliği yaptığı bir sokak çocukları çalışmamız olmuştu. O çalışmayı değerlendiren Sayın Vali Yardımcımız Mehmet Seyman'ın önerisi oldu; "Şiddeti de bu şekilde işleyelim ve kitaplaştıralım" dediler. Kendileriyle birlikte 22. Dönem milletvekillerinden Nihat Eri, Öner Ergenç bu çalışmanın oluşmasında büyük rol aldılar, destek verdiler, bakanlıklara bizzat giderek görüşmeler yaptılar, sizleri Ankara'dan ve Ankara dışından telefonla arayarak davet ettiler. Bu gelişmeden sonra Ufuk Üniversitesine geldik, "böyle bir çalışma yapmak istiyoruz, destek verir misiniz?" dedik. Bu öneriye kucak açtılar, kendilerine sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu çalışma da sonradan kitap haline getirilecek. Sizin fikirlerinizden oluşan bir kitap çıkacak. Yaptığımız çalışmaların konuları aslında hep birbiriyle bağlantılı. Göçer konusunu çok geniş işledik, çocuk yaş evlilikleri işledik, kadının işgücüne katılımını işledik, sokak çocuklarını işledik. Şimdi şiddeti işliyoruz. Yakın gelecekte uyuşturucu konulu bir çalışmamız olacak ve kitabı çıkacak, dolayısıyla birbirine bağlantılı sosyal konular bütün bunlar. Ekonomik anlamda da çok çalışmamız oldu. GAP'ı sorguladık, kalkınmayı işledik, Doğu-Güneydoğu illerinin sürdürülebilir kalkınmasında doğru modelleri araştırıyoruz ve o konuda da bir kitap çıkarmayı hedefliyoruz.

Ankara dışından geldiniz, İstanbul'dan geldiniz Antalya'dan geldiniz, Ankara'dan katıldınız. Bu çalışmayı ortaya koyduğumuzda bu kadar ilgi göreceğini doğrusu düşünmemiştik, çok güzel ve yoğun bir ilgi var, çok güzel bir katılımcı profili var, çok güzel bir kitap çıkacağını düşünüyorum. Tekrar hoş geldiniz diyorum, saygı ve sevgilerimi sunuyor, destek verenlere teşekkür ediyorum.

Duygu SUCUKA
Güneydoğum Derneği Başkanı

Prof. Dr. Rıdvan EGE

Ufuk Üniversitesi Mütevelli Heyeti Başkanı

Efendim evvela hoş geldiniz, onur verdiniz. Fakat kim beni buraya itti dersiniz bilemiyorum, her gelen gibi geldik kusura bakmayın. Efendim sosyal hizmetlerde çalışmak ibadetlerin en büyüğü. Ben din adamı değilim, fakat emin olun ki bizim dinimiz kadar bu sosyal hizmetlere destek veren, onun arkasında olan hiçbir din yoktur. Onun için şuraya gelen insanlar bence hacca gitmiş gibidir. İbadettir bu yaptığınız. Hizmet o kadar ulvi ki bir kişiye yardım edebilseniz, bu kişiye en büyük hizmettir.

Sevgi ve hoşgörü, sağlıklı insan davranışdır. Bugün her zamankinden daha fazla sevgi ve hoşgörüye ihtiyacımız olduğu bir gerçektir. Şiddetin ve olumsuz birçok davranışın sebebi, yeterince hoşgörülü olamamaktır. Evde, trafikte, sokakta, okulda, işyerinde, kısaca insanın olduğu her yerde eğer sevgi ve hoşgörü yoksa orada bencillik, anlaşmazlık, güvensizlik ve de şiddet adına her şeyi görebilmek mümkündür. Hoşgörünün olduğu yerde şiddetin gölgesi bile düşmez. Eğitimli ya da eğitimsiz her insanda görülebilen bir eksiklik, şiddet. Eğer insanın kendisine saygı ve sevgisi kalmamışsa, kendisi ile barışık olması da mümkün değildir.

Sahip olduğumuz enerjiyi, bilgiyi, gücü, teknolojiyi bu dünyadaki açlığa, susuzluğa, yoksulluğa, cehalete, doğanın korunmasına çare olarak kullanacağımıza savaşlar ve yıkımlar için kullanıyoruz. Unutmayalım ki suya attığımız taşın dalgası bize geri gelir.

Hoşgörü, çağın getirdiği sorunların, aç gözlülüğün, doyumsuzluğun, sevgi yoksunluğunun, güvensizliğin çaresi olabilecek bir anlayış tarzıdır, insanın özüdür.

Allah gönül zenginliklerinizi daim etsin, bakış açılarınızın her zaman pembe ve sıcak olmasını diler saygılarımı sunarım.

Sayın Bakanım, çok saygıdeğer milletvekillerim, muhterem hocam, hocaların hocası saygıdeğer hocam ve her biri birbirinden kıymetli saygıdeğer katılımcılar, sayın Genel Müdür kardeşim, dostum, belki sıralama da pek hiyerarşiye uyamadım, beni hoşgörünüz, hepinize en kalbi saygılarımı sunuyorum. Saygıdeğer hocamın ifade buyurdıkları gibi, ben de bütün samimiyetimle şunu ifade etmek istiyorum ki, meslekte ben sosyal hizmetlerden sorumlu Vali Yardımcısıyım, acizane görev yaptığım yerlerde de, demek ki Allah beni şanslı bir kulu olarak yarattı, hep bu işlerden sorumlu oldum. Onun için kendimi çok şanslı hissediyorum. Bu hizmetleri yapmanın ne kadar saygıdeğer, ne kadar insana tatmin verici güzel bir iş olduğunu da bizzat tanığı olarak da ifade etmek istiyorum. Efendim, kendi çapımızda biz de tabi literatür, işte global şiddet vs. konusunda çalışmalar yaptık, yeri geldiğinde hazırlıklarımızı biz de takdim edeceğiz ama müsaadeniz olursa ben işin pratiğinden gelen birisi olarak, dün mesai saatinde odamdan çıktığımda yaşadığım tipik olayı, size örnekle olayın ehemmiyeti adına sunmak istiyorum. Efendim, tam çıkarırken iki tane genç elimi öpmek için uzandılar, dikkat ettim birisi yaklaşık 1,5 – 2 ay önce, ismini veremeyeyim müsaadeniz olursa, Ayşe diyeyim, Ayşe kızımız kilo da almış o kadar güzelleşmiş ki “yavrum nasılsın?” dedim. “Efendim, evleneceğim, nişanlımla elini öpmeye geldik” dedi. “Tamam yavrum, çeyizin benden” dedim. Tabi Evveliyatını anlatayım efendim. Yaklaşık iki ay kadar önce, gene vilayete girdim, hanımefendinin biri orada kriz geçiriyor, bağıriyor, “nereye gittimse geri çevrildim ne yapacağım ben intihar mı edeyim?” diyor. Gittim yanına, eşi de yanındaymış, “efendim buyurmaz mısınız?” dedim, odaya aldım, sonra zayıf, ayakta durmakta zorlanan, hatta koltuğa oturamayan, biraz da böyle uzanan (o benim elimi öpmeye gelen kızımız) “evladım lütfen rahat ol, üçlü koltuğa geç” dedim. Efendim bunlar lğdır’dan gelmişler, bu yavrumuz, ismine Ayşe diyelim, Ayşe kızımız 18 yaş al-

Turan ATLAMAZ
Ankara Vali Yardımcısı

tında cinsel tacize uğramış, Ayşe kızımızı uyuşturucuya da alıştırmışlar ve aşiret toplanmış, Ayşe kızımızı öldürmeye kardeşini görevlendirmiş. Kardeşi gece-gündüz ağlıyor, o kriz geçiren. Anne ile baba kızlarını almış Ankara’ya kaçırmışlar ve uzatmayayım, ben hemen AMATEM’den Baştabip arkadaşım ile görüştüm. Dedim “benim manevi evladım kabul edin, bunu tedavi edeceğiz”. Bir ev kiraladık, annesini-babasını da yerleştirdik, memleketteki yakınlarının da giderlerini karşılamak üzere, kendi çapımızda bir maddi yardım yaptık. Aradan bir ay geçti, geçmedi 15 -20 gün kadar sonra, bir duydum ki, madde bağımlıları tedavi merkezinden de bu kızımıza ulaşmışlar. Bu sevgili yavrumuz oradan da kaçırılmış, daha doğrusu muvazenesi yerinde olmadığından, kendisi de kaçmış, öyle anlaşıyor. Hemen takip ettik, nasıl buluruz dedik. Arkadaşlar lütfen dikkat buyurunuz, organ mafyası o gün organları alacağı gün ulaştık, kızımızı aldık. Çocuk narkozluydu, baba o gün kriz geçir-

mişti, kalp krizi geçirmişti, babayı da tedavi ettirdik. Bu evladımızı, yarım kalan tedavisini tamamlamak üzere tekrar AMATEM'e gönderdik. Tabi bu sefer çok daha dikkatli olarak... Hem öldürmek isteyen aşiret, hem aşiretten görevlendirilen tetikçi insanlardan, hem uyuşturucu çetesinden, hem de af buyurunuz organ mafyasından kurtarmış olduk. Efendim uzatmıyorum, kızımız kilo almaya başladı, tedavisini tamamladık ve kızımız gene tedavisini yaptırdığımız bir evladımızla anlaştılar. Sürekli biz onların ailesinin de giderini karşılıyorduk. Dün, efendim tam ben mesaiden çıkarken, düğün edecek olan o kızımız elimi öpmeye gelmişti. Sayın hocam başka söze gerek var mı? İnşallah o yavrumuz daha da mutlu olacak. Biz o yavrumuzu tedaviye aldığımızda, ilk geldiğinde oturamıyordu, yatıyordu. Şimdi tanıyamazsınız, o kadar değişti, o kadar pozitif oldu. Arkadaşlar ilk geldiğinde, uyuşturucu krizine girdiği için "yavrum burada sana ilaç veremem, ne yapayım?" dediğimde, "efendim müsaade eder misiniz, bir sigara içersem biraz rahatlıyorum" dedi. "İç yavrum sigaranı" dedim, sigara getirttim, odamda, gerçi burada kanunu çiğnediğimi de söylemiş oluyorum, kusura bakmayınız. Sigarasını içti, öyle tutmuştu, eli ayağı titriyordu.

Saygıdeğer arkadaşlar, çok küçük, çok insani bir müdahale ile burada bir hayat kurtuldu. O kriz geçiren anne ve hakikaten kalp spazmından tedavi ettirdiğimiz baba, katil olmaktan kurtardığımız bir kardeş ve yepyeni bir hayata pırl pırl, gülerek bakan bir genç kız. Hakikaten gülünce de bir göreceksiniz, o yavrumuzun öyle uzun kirpikleri var, dikkat çekecek kadar masum, sanki masumiyetin abidesi. Ve ben arkadaşlar, sosyal hizmetlerden

sorumlu Vali Yardımcısı olarak, inanın saatlerce bu örnekleri size verebilirim.

Halk günü yapıyoruz. Sayın valimiz sosyal konularda çok hassas, her halk gününde, benzer, her birisi bir roman yazılacak yüzlerce insan geliyor. Onların dertlerine çare olmaya çalışıyoruz. Onkoloji hastalığı çok yaygınlaştı maalesef. O sokakta yatan, parkta yatan, efendim bank üzerinde yatanlara misafirhane açtık, onları yediriyoruz, içiriyoruz, tedavilerini takip ediyoruz, uçakla memleketlerine gönderiyoruz. Ve yine sokakta yaşayan insanlarımızın tedavisini yaptırıyoruz, temizliğini, yemesini, içmesini, giyimini karşılıyoruz ve o insanlara sosyal güvence kazandırıyoruz, rehabilite ediyoruz, yapabildiğimizi meslek sahibi yapıyoruz, yapamadıklarımızı huzurevlerine ve rehabilite merkezlerine yerleştiriyoruz. Geçen yıl adını dahi söyleyemeyen, çok af buyurun, hijyen dahi bilmeyen insanlarımızdan 1700 insanı bu şekil topluma kazandırdık. Bu gece de, yine evsiz halkımızdan 90 küsur misafirimiz vardı. Saygıdeğer dostlar, biz aslında küçük bir müdahaleyle toplumun vicdanını kanatan birçok meseleye çözüm bulabilecek yerlerde insanlarız. Sosyal hizmetler bunun için çok önemli. Ben şiddet olayının gerek kişi bazında, gerek aile, gruplar, arkadaş grupları veya dünya bazında, çok basit insani müdahalelerle, çok önemli oranda önüne geçileceğine inanıyorum. İnşallah bu çalıştay bu konuda çok önemli verimlilikler sağlayacak, çok önemli katkılar sunacaktır. Bu çalıştayda emeği geçen tüm dostlara gönülden saygılarımı, teşekkürlerimi sunuyorum. Arz ederim efendim.

Teşekkürler Sayın Milletvekillerim, Sayın Vali Yardımcılarım, Ufuk Üniversitesi değerli kurucusu Sayın Rıdvan EGE ve üniversite mensupları, Değerli Hocalar ve Değerli katılımcılar, öncelikle bu çalışmayı düzenleyen Güneydoğum Derneğine, destekleyen Ankara Valiliği'ne ve Ufuk Üniversitesi'ne çok teşekkür ediyorum ve saygıyla selamlıyorum. Bir çalıştay yapılacak ve mutlaka konu daha detaylı bir şekilde masaya yatırılacaktır. Hafta münasebetiyle de çokça işlendi. Üstelik Bakanlığımız kurulduğundan beri ele alınan en önemli konulardan biri aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet, biz dün iki günlük UNICEF ve Avrupa Konseyi ile birlikte bir toplantı daha yaptık; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ev sahipliğinde; o da çocuğa yönelik şiddetle ilgili toplantı idi. Konu gündemde, insan hakları ihlali, bazen eleştiriliyoruz da, toplumumuzda böyle bir şey yok aslında, bu kadar yoğun değil, "siz bunu niçin bu kadar yoğunlukta dile getiriyorsunuz?" diye bazı eleştirilere de uğruyoruz ama biz bunu bu şekilde düşünmüyoruz. Tabii ki insan hakları ihlalidir; sadece Türkiye değil dünyada karşılaşılan sorunlardan bir tanesidir. Aileyi çökerten en önemli sorunlardan biri de zaten budur. Düşünün, bu sorunu çözdük de, dünya yüzünde, ülkenin birinde bir kişi bile bundan muzdaripse yine tüm bu çalışmaları bu yoğunlukta yapmamız gerekiyor. Onun için, ben tüm taraflara çok çok teşekkür ediyorum. Rakamlara baktığımızda hem Birleşmiş Milletlere hem Türkiye'de yapılan araştırmalarda elde edilen rakamlara baktığımız zaman önemli sorun olduğu zaten ortada, Birleşmiş Milletlerin rakamlarına bakıldığında diyor ki 'dünyada her üç kadından biri şiddete maruz kalmakta', Ülkemizde de Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yapılan araştırmada da yaklaşık her beş kadından ikisinin hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığı ortaya konulmuş. Yani çalışmaya devam, çalışmaya devam, bu konuyu en önemli mesele olarak

Doç. Dr. Aşkın ASAN

Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı

ele almaya devam, çünkü bunu çözdüğümüz zaman otomatik olarak bununla alakalı birçok konuyu da aynı anda çözmüş oluyoruz ve daha mutlu, daha sağlam toplumun çekirdeğini oluşturan aileyi daha mutlu hale getirme formülü de aslında...

Bununla ilgili olarak birçok çalışma yapıldı, kanunlarda son yıllarda özellikle Türk Ceza Kanunu olsun, Medeni Kanun, Belediye Kanunu olsun, yapılan düzenlemelerde hem kadın-erkek eşitliği güçlendirilmiş oldu, hem de tüm bu anlamda yapılan çalışmalara destek sağlanmış oldu. Aslında Ailenin Korunmasına Dair Kanun 1998 yılında yürürlüğe girdi. 1998 yılından 2011- 2012 yılına geldiğimizde hem toplumda meydana gelen değişimler hem de sistemde, uygulamalarda çıkan sıkıntılar yeniden analiz edildiğinde yeni bir kanunun, yeni bir düzenlemenin, yeni tedbirlerin alınması gerektiği de ortaya çıkmış oldu. O yüzden, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulur kurulmaz ki şu anda biz bir yaşındayız, ele aldığı en

önemli konulardan bir tanesi de bu oldu. Bununla beraber, İstanbul Sözleşmesi adını verdiğimiz ve Avrupa Konseyinin kadına karşı şiddetle, ev içi şiddetle mücadeleyle ilgili sözleşmesini ilk imzalayan ülkeyiz. O yüzden, şu anda İstanbul Sözleşmesi olarak adlandırılmakta ve bunu tüm ülkelerin Avrupa ve dünyadaki diğer tüm ülkelerin de imzalaması ile ilgili de çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Tabii sadece bir sözleşmeyi imzalamakla olmuyor, gerçi bizim Anayasamızın 90. Maddesine göre, imza koyduğumuz uluslararası sözleşmeler iç hukukumuz haline geliyor. Eğer bir çatışma varsa her zaman uluslararası sözleşmeler öne alınıyor. Böyle olmasına rağmen biz hemen kolları sıvayıp geçen yıl (2012) 8 Mart'ta bir kanunu Meclise gönderdik ve tüm siyasi partilerin milletvekillerinin de desteği ile beraber kanunu el birliğiyle geçirmiş olduk. Bununla beraber şu andaki tüm çalışmalarımız kanunun öngördüğü mekanizmaları oluşturmak ve şiddetle ilgili mücadelede çok çok daha önemli adımlar atmak. Kanunun 14. Maddesine göre bir merkez kurulması öngörüldü ve şu anda çalışmalarımızı tamamladık ve inşallah 6 Aralıkta (2012) sizleri de aramızda görmekten çok büyük mutluluk duyarız. Bu merkezi Ankara'da açacağız ve aynı anda 9 ayrı yerde ve iki üç ay içerisinde de kanunda yazıldığı şekilde 14 ayrı yerde bu merkezleri açmış olacağız. Bu merkezin doğru yapılanması için çok büyük mesai harcadık. Kanun çıkar çıkmaz hemen ilk işimiz başka ülkedeki modelleri incelemek oldu, çeşitli modelleri inceledik. Amerika gibi, Almanya gibi, İngiltere gibi, İspanya gibi ve bizim kendi yapımıza da uygun şekilde bunu kurguladık. Merkezimiz, şu anda, Altındağ'da vaka almaya da başladı ve ne kadar doğru bir şey yaptığımız da hemen ortaya çıktı. Türkiye'de şimdiye kadar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün Kadın Hizmetleri birimi vardı, bir de sığınma evlerimiz, arada koordine edecek hiçbir birim yoktu. Oysa başka ülkelerde aralarında farklı mekanizmalar var, mesela tüm sığınma evlerini organize eden, koordine eden başka kurumlar; şiddetle ilgili çalışmalar yapan farklı birimler, enstitüler, araştırma merkezleri, destek merkezleri, danışma birimleri gibi, bu farklı farklı her bir kurum bu birimin içerisinde. Bu farklı birimleri hem güçlendirmek, hem de bir ağ oluşturmak

çok çok önem arz ediyor. Türkiye'de eksik olan da bu zaten, yani aslında kurumlar, Sayın Vali Yardımcımın da bahsettiği gibi, kendi başına, kendi çaplarında bu mücadeleyi veriyorlar. Güzel bir şekilde veriyorlar ama koordinasyon eksikliği vardı. Bu merkezimizin adını KOZA koyduk. KOZA; hani belli bir zaman saklayıp, destek verecek ve daha sonra kendi ayakları üzerinde yaşamını sürdürebilecek bir hizmet sunmayı amaçlıyor. Koza Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin şöyle bir yapısı var: Çatı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çatısı ama tüm birimler orada şubelerini açmış olacaklar. Nasıl olacak? Mesela İl Emniyet Müdürlüğünden 6 kişiyi orada çalıştırıyoruz; 7 gün 24 saat açık bir merkez, polisler orada sivil kıyafetle, Sağlık Bakanlığının elemanları orada, Milli Eğitim Bakanlığının elemanları orada, Barolar orada, Sivil Toplum Örgütleri orada, Çalışma Bakanlığı, İşkur meslek danışmanlarıyla birlikte orada bizim Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Psikologları yine aynı şekilde, sosyal çalışmacılar orada, yani tek kapı. İlk gittiğinde hemen tüm hizmetleri bulabileceği bir yapıda bunu oluşturduk. Bu merkezlere ilişkin mevzuat yapılırken, verdikleri destekten dolayı sivil toplum örgütlerimize de çok teşekkür ederiz. 200'e yakın kadın sivil toplum örgütü bu kanun yazımı sırasında çok büyük destek verdiler, uygulama sonrasında da yine bakacağız, yani bir şey öngörüyorsunuz ama uygulamada farklı bir şey, hiç düşünmediğiniz farklı bir şey çıkabilir. Dört yıl içinde bunu izlememiz gerekiyor, ondan sonra yine elbirliğiyle aksayan yerleri düzeltmeye devam edeceğiz. Bu merkez çok önemli, kanunda yazılan şeyler, sistemi düzeltmedikçe maalesef yeterince hizmet ve cevap veremiyor. Bu merkezin doğru bir şekilde çalışıp, ihtiyaçlara cevap vermesi çok önemli. Kanunumuz çok farklı değişiklikleri de içeriyor; merkez şiddet uygulayan kişiye yönelik olarak da çalışmalar yürütecek. Sorunlar o kadar karmaşık ki, çok koordine bir şekilde çalışmamız gerekiyor. Kadın yine iki çocuğuyla gece yarısı geldi, ayağında terlik yok, çocukların üstü başı berbat. Diyor ki, ben eşimden şikâyetçi değilim; sadece bana iki günlük yatacak yer temin edin sonra evime geri döneceğim. Şiddet uygulandı mı sana? "Evet", hem kendisine hem çocuklarına. "Kim bu?" "Eşim ama şikâyetçi değilim. Onu hapse atmayın çünkü uyuştur-

rucu kullanıyor da bulamayınca böyle sinirli oluyor, bu nasıl olsa iki gün içerisinde bunu bulur ben de o zamana kadar burada kalayım çocuklarımla”, Çocukları araştırıp baktığımızda daha farklı şeyler ortaya çıkıyor, çocuklar babasının üzerine değil kendi öz babasının, kadının daha önce evli olmuş olduğu, şiddet görüp de ondan kaçıp bu kişiye sığındığı adamın üzerine yazılı, bunu düzeltelim; Barolar orada, avukatlarımız orada bu durumu düzeltelim, ona da razı değil, bilinmesin, etmesin falan. Yani çok dikkatli çalışmamız lazım, çok iyi bir koordinasyonla beraber hem bu kutsal sorunları çözmek gerekiyor. Çünkü bu çocukların geleceği, eğitimi bu düzenlemeleri yapmak şart. Bakın başka bir suç da var değil mi; kişinin uyuşturucu kullanması, iki gün bulamayınca dövüyor. Ne yapacağız, yani uyuşturucu tedarik edeceğiz ona da aman dövmekten vazgeçsin mi diyeceğiz, öyle bir şey olmaz. Onun için yargıya da gitmeden, bizim dükkân toplantılarımıza yurt dışından gelen kişiler sosyal hizmetlerin başarılı olabilmesi için gelenlere, başvurulara destek olabilmemiz için en son çare de yani eğer şiddet ve istismar gerçekten çok önemli boyutta ise ve çocuklar da bundan çok mağdur oluyorsa o kısımda yargı hemen devreye girmeli ama ondan önce önleyici faaliyetleri çok iyi örgütlemeliyiz, O aşamaya gelmeden, biz tüm hizmetlerle beraber bunun önüne geçebilmeliyiz, Yine eğitim dediğimiz birimimizi KOZA’da çok kuvvetlendirdik. Dün de üniversitelerimize gittik; burada Ufuk Üniversitesi’ne de destek vermeleri için rica edeceğiz, araştırma görevlilerinden 3 tanesini üniversitelerimiz orada görevlendirdi, çünkü onların da yapacak olduğu araştırmalar, tezler o merkezle ilgili olsun ki biz hem onların sonuçlarından yararlanalım hem de onlar doğru sonuçlarla bizim çalışmalarımıza destek olmuş olsunlar. Yine Milli Eğitim Bakanlığı; çünkü gelenlerin çocukların eğitimiyle ilgili birçok sorunları oluyor; hem kendilerinin hem de o eşin yani şiddet uygulayan kişinin eğitimiyle ilgili düzenlemeler yapılmak zorunda, şiddet uygulayan eş kanunumuza göre eğer uyuşturucu kullanıyor, alkol kullanıyor işte ya da öfke kontrolünde sıkıntılar çekiyorsa o merkezin o kişiyi de kanuna göre doğru kanallara yönlendirmesi gerekiyor. Şimdi merkeze başvuran sayısı 50’yi geçti şu anda, bir haftada 50’yi geçti, onların çalışmalarını

en iyi şekilde koordine edip doğru yerlere yönlendirip sorunlarına çare bulmaya çalışıyoruz. Ama bu merkez az önce de dediğim gibi, çok büyük desteğe ihtiyacı var. Bizim göremediğimiz, kurgulayamadığımız yerler, şöyle bir hizmet verse, şöyle yapılsa daha iyi olur diyeceğiniz yerler vardır. Onun için, ben isterim ki, bu şiddet çalıştayında bir de o yöne de odaklanabilerseniz yani KOZA gibi bir merkez ne şekilde bir hizmet versin, nasıl bunu yönlendirebilsin, biraz da ona. Mesela ben toplantıya gidiyorum, o toplantıda da erkeklere yönelik eğitim materyalleri nasıl olmalı, konu, ona yönelik bir sunu yapılacak. Bu sadece Türkiye’de, dünyanın hiçbir yerinde yok. Değerli kardeşlerim, şiddet uygulayana yönelik eğitim materyalleri Amerika’da geliştirilmiş ama çok etkisi yok deniyor. Çok etkili materyal nasıl geliştirilir, şu anda onun çalışmasını da yapıyoruz, üç şekilde planladık mesela; 45 dakikalık kahvehanelerde uygulanacak olan hangi mesajları içermelidir? Bir de, iki haftalık bir program var; erkeğe yönelik. Çünkü zihin burada çok önemli, zihin dönüşümünü sağlayabilmek. Onun için dilerseniz bir anımı daha anlatayım burada sizlere; herhalde bir altı yedi ay kadar önceydi biri geldi dedi ki ben şiddetle ilgili bir eğitim planladım, onu çocuklara, okullarda uygulamak istiyorum, bana destek olur musunuz diye, “boş ver sen çocukları, sen şimdi sabahtan akşama kadar kahvede vakit geçiren, yanlış bir tanımlama yapmak istemiyorum, onun için dikkatli olmak istiyorum, bu konuda onlarla ilgili bir şey yapabilir misin?” “yaparım” dedi. Ben öyle uzmanım, ben böyle uzmanım, ben şöyleyim diye, tamam, ben de dedim ki, “ne kadar istersin müddet?” “İki üç hafta yeter bana” dedi. “Tamam, iki üç hafta sonra gideceğiz seni ben Of’luların kahvehanesine götüreceğim, ben de Of’luyum, Of’luların derneğine götüreceğim. Oradan sağ salım çıkabilirsen seni her yerde kullanırız zaten” dedim. Bu kişi hazırlandı ve biz üç hafta sonra gittik. Haber verildi, oturuldu, işte kişiler de tembihlenmişti “Bakan Yardımcısı da gelecek O da Of’ludur aman bir taşkınlık yapmayın” şeklinde; yani bu iş çok çok zor gerçekten. Kişi anlatmaya başladı, işte seçtiği tekniklerle beraber bizimkiler ha bire itiraz ediyorlar, “o öyle olmaz, o öyle anlaşılmaz” gibilerden başladılar. Daha sonra bir tanesi bunaldı, “yahu” dedi “siz dedi yanlış yere gelmişsi-

niz dedi, siz dedi Güneydoğuya gideceksiniz şiddet oradadır” dedi. “Şiddet PKK’dır” dedi, neyse “biz Karadenizlilerde olsa olsa adam vurmak vardır, o da namustandır, sayılmaz” dedi. Kafalarda da şiddet deyince de belki kelimedenden de bir şey anlamıyor olabilirler. Mesela biz de bir toplantı uyguluyorduk Dünya Bankası, TÜSİAD ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı “Adım Adım Anadolu Cinsiyet Eşitliği ve Kalkınma” diye. “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ve Kalkınma Toplantıları” başlığından kimse bir şey anlamıyordu, farklı bir şey düşünüyorlardı. Onun üstünü çizdik “kadına yönelik iş imkanları” diye yazdık, daha anlaşılır oldu. Şiddet de tabi Arapça bir kelime ama şiddet daha çok silahlı çatışma olarak kullanıldığı için belki örnek vererek konuşmalar yapmak lazım; yeni bir kelime uyduram demiyorum, yani diyeceksiniz ki; kişiye dövme-yeceksin, vurmayacaksın, kulak çekmeyeceksin, burnunu kanatmayacaksın, tekme atmayacaksın, sövmeyeceksin, annesine, nenesine, dedesine sövmeyeceksin, elinden kredi kartını almayacaksın, “bunu nereye harcadın?” diye sormayacaksın gibi. Belki örnekler vererek gitmek çok çok iyi olur, işte onun çalışmasını biraz sonra bir grupta beraber yapacağız ama çok daha işin başındayız, çok büyük desteğe de ihtiyacımız var. Şu anda eğitimlerimiz her yerde polise yönelik, hakime yönelik, savcılara yönelik, aile mahkemelerindeki çalışanlara yönelik, din görevlilerine yönelik, sağlık çalışanlarına, medya sektörü hatta iletişim fakültesi öğrencilerine yönelik, Genel Kurmayda askerlere yönelik, Jandarmada onlara yönelik, mesela askerlerin vatandaşlık eğitimi diye bir dersleri var; bunun içine hem kadın-erkek eşitliği konusunda Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış müfredatı entegre ettik hem de şiddetle ilgili konuları entegre ettik. Aile eğitimi paketlerimiz var. Belediyelerle protokol imzaladık ve her yerde bunu uyguluyoruz. Evlilik öncesi eğitim müfredatımız var, orada yine aynı şekilde hukuktan bahsederken kadına karşı şiddetle ilgili kısma geliyoruz ve bunun nasıl bir halk sağlığı sorunu olduğunu, nasıl toplumu çokerttiğini anlatıyoruz. Okullarda yaptığımız çalışmalar var; özellikle 16 yaş üzeri, daha doğrusu 16 yaş kız çocuklarıyla birlikte yürüttüğümüz bir program var, çok çok mükemmel bir program, gittiğinizde o beyinlerin, o zihinlerin

nasıl o şekilde yapılandırıldığına... İstanbul’da bir liseye gittik. İstanbul Boğazına nazır, zannederseniz ki dünyanın en modern, en son tekniklerin uygulandığı lisede 16 yaşındaki kızlara meslekleri tasnif ettirdiğinizde bile ne diyor “Kadından hemşire olur, erkekten doktor olur”. Buyurun, 16 yaşında, İstanbul’da en iyi liselerimizden biri, niye diye sorduğumuzda işte kan olurmuş da, ameliyat falan, kadın dayanamazmış ama erkek daha çok dayanırmış, başka şeyler de diyorlar mesela “Erkekler haindir” diyor, “Kadınlar daha içtendirler” diyor böyle bir tanımlamaları ve tasnifleri de var. “Onlar aldatırlar, diğerleri sadıktırlar”. Zihinlerde de gerçekten çok büyük problem var ve bunlar üzerinde de mutlaka çalışmamız lazım. Tabii merkezler, sığınma evleri, bunların sayılarının arttırılması çok çok önemli. Bu konuda da biz çok çalıştık. Sayın Bakanımız Fatma ŞAHİN’in size de çok çok selamları var, mesela şu anda 106’ya ulaştı sığınma evlerimizin sayısı; 76 taneydi, yani bir yıl içerisinde bir telefonlar açıyoruz, bazı belediye başkanlarımız yaptılar sığınma evini açmıyorlar, sebep, niye açmıyorsun sen bunu? Yer belli oldu. Zaten belli oldu, zaten elimizdeki cep telefonlarıyla biz nereye gidersek gittiğimiz yerleri bir başkası takip edebilir, artık öyle bir dünyada yaşıyoruz. O zaman güvenliğini iyi bir şekilde oluşturmak lazım. Bir de sığınma evlerine giden kadınlar, hepsi eşleri tarafından dayak yemiş de oraya gelmiş kadınlar değil ki, bin bir türlü renk, binbir türlü hikaye var, binbir türlü hikaye yani ne yapalım sokakta mı bırakalım, hatta işte Sayın Vali Yardımcımın da söylediği gibi sadece kadınlarla ilgili değil erkeklerle ilgili de sığınma evlerini, konuk evlerini mutlaka yapmamız lazım. Mesela 18 yaş yukarı, 60 yaş aşağı grubu erkekler için yeterli sığınma evi yok, aileler için olması gerekiyor; bazen aile belli bir dönem bir ay, iki ay sıkıntıya düştü ve gidecek bir yeri yok, kirasını ödeyemiyor; ama iş de bulabilir onunla ilgili bir sürü çalışma ve İŞKUR kursları, destekler var ama belki bir dönem olur ki sıkıntıyla karşılaşılabilir. Allahtan bizim toplumumuz yani aile birliğine destek açısından çok çok iyi durumda, hatta katıldığımız uluslararası toplantılarda “ne yapıyorsanız onları yapmaya devam edin” diyorlar. “Bize benzemeye çalışıp da bazı değerlerinizi lütfen bozmayın” diye de tavsiyelerde bulunanlar oluyor ama toplum şu

anda kadını destekliyor, kadının istihdamı ile ilgili çalışmalar yapıyorsunuz, daha sonra oradaki yaşlı, bir de bakıma muhtaç olan kişilerle ilgili olarak da yeterli mekanizmaları da, destek mekanizmalarını da hazır etmek zorundayız yani hep si aynı anda devam etmeli, birbirini tamamlayıcı bir şekilde devam etmek zorunda, biz bu konuda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. En son geçen Pazar günü Alo 183 hattımızı Gaziantep'te yeniden revize ederek kuvvetlendirdik. Çünkü Alo 183 ilk destek alınabilecek çağrı mer-

kezi. Onun çalışmasında bazı sorunlar vardı; şu anda desteklenmiş bir şekilde devam ediyor. Daha fazla çalışmamız lazım, daha fazla işbirliği yapmamız lazım, biz size çok çok teşekkür ederiz ve vermiş olduğunuz, oluşturmuş olduğunuz yayınlar, raporlar, kitaplar bizim de yolumuza ışık tutuyor, hepinize çok teşekkür ediyorum, Ufuk Üniversitesine çok çok teşekkürler, Güneydoğum Derneğine çok teşekkürler, Valiliğimize, hep birlikte hepinize çok teşekkür ederiz, sağ olun.

***Çocuklar her türlü ihmal
ve istismardan korunmalı
ve onlar her koşulda
yetişkinlerden daha özel ele
alınmalıdır.***

K. Atatürk

29 Kasım 2012

Şiddet , ÇALIŞTAYI

1. OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Ferhunde ÖKTEM**

1. OTURUM

Prof. Dr. Ferhunde ÖKTEM
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Anabilim Dalı

Dilerseniz önce sırayla hepimiz nerede çalıştığımızı, bu işe neden giriştiğimizi kısacık paylaşalım, hepimizin kafasında birbirimize yönelik tanışıklık daha oturmuş olsun. Daha sonra özgür bir biçimde aklımıza gelen katkıları, fikirleri, deneyimleri birbirimizle paylaşalım. Bu arada biraz daha programlı ya da kapsamlı gidebilirlik açısından benim şöyle bir önerim olacak Birbirimizi tanırken bu öneri üstünde ki görüşlerinizi de aktarabilirsiniz çok memnun olurum. Şöyle bir ayırım yapalım derim: Sabahki oturum çocuğa karşı olan şiddetle içerik kazansın, öğleden sonraki oturumlardan biri kadına yönelik ya da aileye yönelik şiddet 3. Oturum da toplumsal şiddet. Bu, belki biraz daha derli toplu tartışma olanağı da verir. O zaman hem sizleri tanıyalım, hem de bu konuda ki görüşlerinizi alalım. Önce ben kendimi tanıtarak söze başlamak istiyorum ben Ferhunde ÖKTEM, Hacettepe Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı öğretim üyesiyim, klinik psikoloğum ve sürekli çocuklarla ve aileyle çalışmaktan hem çok memnunum hem çok şey öğreniyorum. Umarım çok keyifli bir toplantı geçiririz, çok şey öğreniriz, umarım çok da katkımız olur.

Ferhunde ÖKTEM: Peki önce Duygu Hanım'dan başlayalım.

Duygu SUCUKA

Teşekkür ediyorum Hocam tekrar bütün katılımcılara hoş geldiniz diyorum, ben Güneydoğum Derneğinin kurucu başkanıyım. Siyasetin dışında kalmak kaydıyla Güneydoğu'nun temel sorunlarına çözüm üretilmesi yönünde, düşünceler geliştirilmesi yönünde bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Çalışmalarımızda geniş kesimleri, farklı kesimleri bir araya getirerek ortak raporlar çıkarmaya, ortak düşünceleri bir arada tutarak ilgili makamlara sunmaya çalışıyoruz. Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Ferhunde ÖKTEM: Bu üç başlık konusunda fikrinizi bir alabilirsek Duygu Hanım

Duygu SUCUKA: Aslında biz daha önce şiddet konusunu, kadına yönelik şiddet olarak Güneydoğunun birçok ilinde işledik. Bu defa genel başlık şiddet olarak işleyelim diye düşünüldü ve öneri geldi. Çalıştayda açılış kısmı yoktu, son anda böyle bir gelişme oldu ve açılış konuşmaları yapıldı. Dolayısıyla program biraz değişikliğe uğradı. Sabah-tan bir oturum olacaktı, öğleden sonra devam edecekti. Öğleden sonra da iki bölüm olmasının sebebi, bir ara-mola, bir çay-kahve arası düşünülmesiydi. Üç bölüm gibi gözükmesi budur. Her bölümde bir şiddet çeşidi işlenmesi olarak düşünülmedi bu üç oturum. Şiddet, bütün yönleriyle şiddet, bütün çeşitleriyle şiddet, sizlerin yönlendirmesiyle şekillenecektir.

Ferhunde ÖKTEM: Evet, o zaman ben teşekkür ediyorum. Yönlendirme değil de, benim önerim, üç farklı ana başlıkta toplayabilmek. Arkadaşlarım kendi sırası geldikçe görüşünü aktarırsa, ben de burada çetele tutacağım, hangi görüş daha çok oy alacak diye. Teşekkür ederim.

Nurettin TUR

Güneydoğum Derneği'nde yaptığımız çalışmalarla, genellikle Güneydoğu' da gözlemlediğimiz toplumsal ve sosyal sorunları, içinde bulunduğumuz toplumun yaşantısındaki çarpıklıklarını kendimizce tespit ederek ve sorunların odaklarına inmeye çalışarak yine kendi imkanlarımız ölçüsünde düzeltmeye gayret ettik. Düzeltemediklerimizi ise ilgililere ve duyarlı mercilere duyurmaya çalıştık. Bu çalıştayımızda yine bu gayemizle, toplumun en büyük sorunlarından biri olan şiddeti işleyerek, sorunların bir kısmını ortadan kaldırmak için burada bulunan akademisyenler, yetkili kurum amirleri, sivil toplum temsilcileri ile bu sorunu tartışarak ve çözümler üreterek, nihayetinde bu çabamızı bir kitap haline getirme düşüncesiyle burada bulunuyoruz.

Mehmet ELKATMIŞ

Eski İnsan Hakları Komisyon Başkanıyım. Yeniden dün itibarı ile Ombudsman diye bildiğimiz Kamu Denetçiliğine seçildim, o bakımdan biraz yoğunluk var, ben devam edemeyeceğim, katıldım ama devam edemeyeceğim, onun için özür diliyorum. Şimdiden başarılar diliyorum sizlere.

Kıymet ULUTAŞ

İsmim kıymet ULUTAŞ mesleğim sosyal hizmet uzmanıyım. Uzun yıllar Antalya Sosyal Hizmetler Müdürlüğünde Kuruluş Müdür Yardımcısı, Kuruluş Müdürü, son on yıldır İl Müdür Yardımcısı olarak görev yaptım. Şu anda araştırmacıyım. Özellikle İl Müdür Yardımcısı olarak görev yaptığım süre içerisinde kadın ve çocuk alanında hem il müdürlüğümüz hem de valilik düzeyinde birçok projede yer aldım. İldeki kadın ve çocuğa yönelik yapılan işlemlerle ilgili bilfiil şiddetin önlenmesi ile ilgili olan çalışmalarda görev yaptım.

Döne ARSLAN

İstanbul'dan katılıyorum ben Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı adına, ismim Döne ARSLAN, Sosyal Hizmet Uzmanıyım, 20 yıldır sosyal hizmetlerde çalışıyorum, bunun önemli bir bölümü kadın alanında ve cinsel istismar mağduru olan kız çocukları alanında idi şu an bir kadın sığınma evinde yöneticiliğini yapıyorum. Yüksel lisansımı kadın araştırmalarında yaptım. Yüksek lisans konum, aile içinde kadına ve çocuğa yönelik şiddet idi. Aynı zamanda aile terapisi eğitimi aldım ve aile terapistiyim. Teşekkür ediyorum.

Nihat ERI

22. Dönem Mardin milletvekili aynı zamanda Güneydoğum Derneği yöneticilerindenim. Biz Güneydoğu illerinde Güneydoğunun temel sorunları, sosyal sorunları ile ilgili çalışmalar yapıyoruz ama oradaki sorunlar da bütün Türkiye' nin sorunlarının bir benzeridir, belki biraz daha ağır yaşıyor, şiddet de bunlardan biri. Güneydoğu' da yaptığımız çalışmalarda özellikle kadına yönelik şiddeti işlemiştik. Ama burada çerçeve biraz daha geniş, ben çalışmaların başarılı olacağına inanıyorum. Teşekkür ediyorum.

Öner ERGENÇ

22. Dönem Siirt Milletvekili ve o dönemde Sokak Çocukları Araştırma Komisyonu Başkanıyım. Esas itibarıyla, meslek itibarıyla eğitimciyim, öğretmenlikten geliyorum, dolayısıyla bu sosyal konularda sizlerle birlikte hatta birçok arkadaşımızla birden fazla çalışmada beraber oluyoruz, değerli hocamla da zaman zaman görüşmelerimiz oldu o çalışmalar içerisinde de. Bu toplantının da hayırlara vesile olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

Yılmaz KOÇ

İstanbul ilinden katılıyorum. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı biriminde çalışıyorum, yirmi yıla yakındır çocuk alanında hizmet veriyorum.

Mehmet SEYMAN

Ankara Vali Yardımcısı, hepini-zi saygıyla selamlıyorum. Ben çok uzun yıllar sosyal hizmetler-den sorumlu bir kamu yönetici-si olarak görevimi sürdürdüm. Ankara Vali Yardımcılığı, İstanbul Vali Yardımcılığı, 7 yılı aş-kın bir süre Antalya Vali Yardı-mcılığımda, bu alanda hem bir yö-netici olarak hem de bir aktivist ruhuyla görev aldım. 2011 yı-lında Güneydoğum Derneğinin çocuklara dönük proje çalışma-

larında, özellikle sokak çocukla-rı çalıştayında kendileriyle birlik-te olduk, Sayın Öner ERGENÇ'in, İstanbul'da sokak çocukları, ço-cukların sokakta yaşaması, ço-cukların sokakta çalıştırılması ve suça sürüklenmesi olaylarına karşı alınacak tedbirlere dönük sürdürdükleri çalışmada kendi-lerini tanıma şansım oldu. Daha sonraki yıllarda Meclis Araştır-ma Komisyonlarında da bu alan-da ki deneyimlerini mümkün ol-duğunca paylaştık. Sayın Duy-gu SUCUKA, Sayın Nihat ERİ, ve Sayın ERGENÇ "2012 yılında na-palım?" konusunu sordukların-da, birlikte bunu teati ederken, dedim ki, "Şiddet konusunu ko-nuşalım". Biraz önce Sayın Ba-kan Yardımcımızın ifade ettik-lerinden de anlaşıldığı gibi, bu alanda kurumsal yapılanma ola-rak çok şey yapıldı. Yasal düzen-de pek çok tedbir alındı ama hala önümüzde önlenemeyen bir şiddet olayları yükselişi var. Biz de yürütme kurulu olarak ne yapmalıyız? sorusunu önümü-

ze koyduk ve bu yıllarda birlik-te olduğumuz, gerçekten şid-detle mücadele anlamında de-neyimlerine yakinen tanık ol-duğum, başta saygıdeğer hoca-mız olmak üzere Sayın Doç. Dr. Münevver MERTOĞLU'nun ça-lışmalarına, Kadının Statüsü Ge-nel Müdürlüğü'nden Naci Bey'e, Şengül Hanım' a, Yılmaz KOÇ'a, Döne Hanıma, Kıymet Hanım'a yakinen mücadelelerine tanık olduğum için, ne yapmalıyız so-rusuna onların deneyimleri ile cevap buluruz diye düşündüm. Bakanlıklarımızdan katılmış eminim büyük deneyime sahip arkadaşlarımız var. Bugün bura-da somut ne yapmalıyız? Alınan tüm tedbirlere rağmen maale-sef bu yükselişi durduramıyoruz, bunu konuşmalıyız diye düşün-düm ve bu oluşumda Ankara Vali Yardımcısı olmanın ötesinde dernekle bir gönül dostu bir ak-tivist olarak aranızdayım. Tekrar hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Yrd. Doç. Dr. Münevver MERTOĞLU

Sözlerime başlamadan önce hepimizi saygı ile selamlıyorum. CEHAMER- Şiddeti Araştırma ve Önleme Seksiyonu 2009 yılında faaliyete başlamıştır. O yıllardan itibaren şiddet ile ilgili olarak Ülke-mizde pek çok üniversitede kişisel ve kurumsal düzeyde araştırma ve etkinlikler yapılmıştır. Ancak bağımsız olarak özellikle okullarda şiddetin önlenmesi ile ilgili araştırmaların ve uygulamalı faaliyetlerin yürütüldüğü birim olarak Türkiye'de ilk olduğu söylenebilir.

Şiddetin önlenmesi ile ilgili politikalar geliştiren ve uygulayan önemli paydaşların temsilcilerinin bulunduğu bu toplantıda Merke-zimizde yürütülen araştırma sonuçlarını ve diğer çalışmalarımızı çok kısa bir şekilde paylaşmak isterim;

Okullarda özellikle ilköğretim 7 ve 8.sınıflarda şiddeti azaltacak eğitim faaliyetleri ile öğretmen tutumlarını olumlu yönde değiştirmek, akademik başarıyı arttırmak ve öğrenci devamsızlığını azaltmak amacı ile geliştirilen proje, İstanbul, Ankara ve İzmir’de uygulanmıştır. Kontrol gruplarıyla kurgulanmış deneysel çalışmalardan alınan sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Araştırma Projesi’nin Sonuçları İsveç Adalet Bakanlığı Suç Önleme Konseyi tarafından 13-15 Haziran 2011 tarihleri arasında düzenlenen Ödüllü Kriminoloji Sempozyumu’nda sunulmuştur.

İstanbul’da istismara uğrayan çocuklarla ilgili mahkemeler tarafından verilen danışmanlık tedbirinin uygulanması konusunda 2180 rehber öğretmene, ikişer günlük eğitim verilmiştir.(İstanbul Kültür Üniversitesi-Eğitimi Geliştirme Derneği ve İstanbul Valiliği-Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü işbirliği ile)

2011-2012 Öğretim yılında “Aile İçi Şiddete Bilişsel Yaklaşım ve Çözüm Önerileri” konulu Uluslararası Katılımlı KOLOKYUM İstanbul Kültür Üniversitesi Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi (CEHAMER), Şiddeti Araştırma ve Önleme Seksiyonu ile Case Western Reserve Üniversitesi Şiddeti Araştırma ve Önleme Enstitüsü işbirliği ile 19 Ekim 2011 tarihinde düzenlenmiştir. Kolokyum Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sn Fatma Şahin’in katılımlarıyla gerçekleşmiştir.

“Yargıya İntikal Eden Aile İçi Şiddet Olaylarında Mevcut Durum, Sanık ve Mağdur Profilinin Belirlenmesi” konulu araştırma için 2004 yılından itibaren yargıya intikal eden yaklaşık 5.000 dosya incelenmektedir.

Öğrencilerin öğretmenlere uyguladığı şiddet olaylarının incelenmesi amacıyla “Öğretmen Gözüyle Öğrencilerin İletişim Sorunları” başlıklı araştırma projesi tamamlanmıştır. İstanbul’da sosyo-ekonomik düzeylerine göre ayrılmış 22 ilçede 110 okulun 2560 öğretmeni ile yapılan araştırma sonuçları kamuoyu ile paylaşılmıştır.

APMD Derneği, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İşbirliği ile yürütülen “ Aile İçi Şiddetin Farkında mısınız? ” projesi kapsamında 5000 bilgilendirme afişi tüm AVM’lerin tuvalet kapılarının arkasına asılmış, aynı afişler otobüs ve metrobüslerin elektronik afişlerinde 20 gün süreyle yayınlanmıştır.

26-27 OCAK 2011 tarihinde “Uluslararası Fark Yaratan Projeler Kolokyumu”düzenlenmiştir. Kolokyum’a ABD- Ohio Kent State Üniversitesi Şiddeti Araştırma ve Önleme Enstitüsü Müdürü Prof. Dr.Daniel Flannery ve aynı Üniversite’nin Adli Bilimler Bölüm Başkanı Prof.Dr. Mark Flaisher Okullarda Çocuk İstismarı ile ilgili araştırma sonuçlarını paylaşmışlardır. Kent State Üniversitesi’nden gelen katılımcılar Amerika Birleşik Devletleri’nde benzer alanlarda yaptıkları çalışmalarla katılmışlardır.

Toplu taşıma araç sürücülerine şiddetsiz iletişim eğitimi vermeyi amaçlayan “**İstanbul’da Güvenli Yolculuk Projesi** ” İstanbul Kültür Üniversitesi –İstanbul Valiliği ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi –İETT Genel Müdürlüğü işbirliği protokolüne dayalı olarak yürütülmüştür. Söz konusu proje, Merkezimiz tarafından geliştirilip İETT Genel Müdürlüğü’ne sunulmuştur. 2009-2012 yılları arasında kesintisiz devam eden eğitim programı tarafımızdan geliştirilerek (bila ücret) 4960 sürücünün eğitimi tamamlanmıştır. İETT Genel Müdürlüğü istatistiklerinden alınan bilgilere göre eğitim verilen yıllarda ve sonrasında yolcuların sürücülerle ilgili şikâyetlerinde önemli ölçüde azalma ve tebrik sayılarında artış olduğu görülmüştür. Ayrıca aynı yıllarda yaralamalı kaza sayılarında da anlamlı ölçüde düşme olmuştur.

İETT Genel Müdürlüğü’nden gelen talep üzerine İETT’nin 650 çalışanına “Şiddetsiz İletişim” konusunda üç ay süreyle eğitimler verilmiştir.

Okullarda ve diğer kurumlarda şiddeti önlemeye yönelik geliştirdiğimiz projelerde “şiddet” kavramı kullanılmamaya özen gösterilmiştir. Örneğin, “Etkili Okul-Mutlu Öğrenci Projesi” gibi.

Şiddetin önlenmesi amacı ile yürütülen eğitim çalışmalarının etkisinin görülmesi çok kısa sürede olmayabilir. Eğitimin içselleştirilmesi ve davranışlara yansımaları uzun bir süreçtir ve tüm kurumlarla işbirliği içinde sabırla devam edilmesini gerektirir.

Ayrıca üzerinde durulması gereken önemli bir konu, şiddete maruz kalanlar kadar şiddet uygulayanların da mağdur olduğudur. Yapılan araştırmalar, sosyal normların gereği olarak uygulanan şiddetin dışında, kontrol edilemeyen öfke davranışlarının altında güvensizlik, yalnızlık, itilmişlik ve acı gibi duyguların yattığını göstermektedir. Bu ne-

denle şiddet uygulayanlara da psikolojik destek verilmeli ve rehabilitasyonları için destek sağlanmalıdır.

2012-2013 yılında Türkiye’de neredeyse hiç çalışılmayan, yaşlılara yönelik şiddetin araştırılması ve “ Uluslararası Dünya Yaşlı Hakları Kongresi”nin düzenlenmesi planlanmaktadır.

Merkezimizde yürütülen bu araştırmaların ve şiddeti önleme projelerinin bu alanda çalışanlara ve uygulayıcılara esin olmasını ve katkı sağlamasını diliyorum, tüm katılımcıları saygı ile selamlıyorum.

Uygulayıcılara esin olmasını ve katkı sağlamasını diliyorum, tüm katılımcıları saygı ile selamlıyorum.

Gülbahar BAŞTUĞ

Çankaya Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Gülbahar Baştuğ: Ben öncelikle kavramların üzerinde durmak istiyorum. Şiddet mağduru kadın ifadesinde olduğu gibi “mağdur” kelimesini kullanmak, böyle bir yaşantıdan geçmiş kişilerin üzerine giydirilmiş bir giysi gibi kalmakta ve uzun süreli bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Mağdur ifadesi ne yaparsanız yapın kurtulamayacağınız bir durumu, kapana kısılmışlığı düşündürmektedir. Oysaki travma ya da şiddet yaşamış, buna maruz kalmış kişiler, aradan bir süre geçtikten sonra yardımla ya da kendi güçleriyle bu durumun üstesinden gelebilmekte ve hayatlarına kaldıkları yerden

devam edebilmektedirler. Benzer şekilde son zamanlarda gündeme sık gelen başka bir sosyal olay olan erken yaşta evlendirilmiş kadınlar için “çocuk gelin” teriminin de kullanılmasının sakıncaları vardır. “Çocuk gelin” dendiğinde, sanki çocuktan gelin olabileceği gibi, bu duruma yasalık kazandırılmaktadır. Hatta bir parça sempati bile topladığı düşünülebilir. Oysaki erken yaşta evlenmek zorunda bırakılmış kadınların çok ciddi ruhsal sorunlar yaşadığı bilinmektedir. O nedenle “Çocuk gelin” terimi yerine de “erken yaşta evlendirilen kadın” teriminin kullanılmasının uygun olacağı, bu konuda çalışan çeşitli profesyoneller tarafından önerilmektedir.

Şennur KIŞLAK

Klinik Psikoloğum. Ankara Üniversitesinde Psikoloji Bölümü’nde Öğretim üyesiyim. Bugün buraya hem kendim adına hem de Türk Psikologlar Derneğini temsilen katılıyorum. Kadına yönelik şiddetle ilgili olarak neler yaptığımı sizlere şöyle özetleyebilirim; benim çalışmalarım doktora bu yana genellikle yakın ilişkiler, evlilik üzerineydi ve son yıllarda ben de şiddetle ilgili çalışmalara yönelmiş durumdayım. Benimle beraber yetiştirdiğim, danışmanlığını yaptığım birkaç öğrencim de yine şiddet üzerine çalıştı, sığınma evlerinde uygulamalar yaptık. Buradaki kadın ve çocuklarının sorunlarını inceledik. Halen tezini bu alanda sürdüren öğrencilerim var. Bunlara ek olarak, 2008’de hocamız Prof. Dr. Ayşe Yalın ile birlikte bir ekip olarak Başbakanlığın ve AB’nin desteklediği bir projede yer aldık. Alan-

da çalışan profesyoneller ya da bu kişilerle karşılaşacak ilgililerin şiddete uğrayan kadınlarla nasıl iletişim kurup, nasıl görüşme yapmaları gerektiği, artı şiddet uygulayan kişilerle de nasıl görüşme yapılması gerektiği, bunun incelikleri, ilkeleri üzerine çalıştık, bir kitapçık oluşturduk ve halen alanda çalışanlara verdiğimiz eğitici eğitimlerimiz de devam etmektedir. Bunların içerisinde sosyal hizmet uzmanı, psikolog, doktor da var, hatta iki yıldır din adamlarına da bu eğitimleri veriyoruz. Bunların yanı sıra, Ankara Üniversitesinde “cin-

sel taciz ve saldırılara karşı bir destek birimi” (CTS) kuruldu, ben de bu birim içinde görev yapmaktayım. Birim olarak, yetiştirdiğimiz öğrencilerimizle üniversitemiz içerisinde bu konuda bilinçlendirme, farkındalık artırıcı eğitimler veriyoruz, sunumlar yapıyoruz. Broşürler hazırlayarak dağıtıyoruz. Öncelikle cinsel şiddetin tanımını yapmamız, cinsel şiddet ve saldırının ne olduğunu öğretmemiz gerekiyor. Bu şiddete maruz kalma durumunda gösterilmesi gereken tepkileri anlatıyoruz. Yalnız olmadıklarını ve bu birime başvurabilecekle-

rini vurguluyoruz. Aşkın Hanımın da söylediği gibi şiddetin ne olduğunu genelde bilmiyorlar, öğrenciler içerisinden biri bu eğitim sonunda “meğer ben şiddet uyguluyormuşum ama hiç de haberim yokmuş” demişti. Şiddet türlerinin tanımını yapmak ve nelerin şiddet davranışı olduğunu öğretmemiz, çevremizi bilinçlendirmemiz çok önemli. Daha fazla vaktinizi almayayım, sonuçta ben de bu işin içindeyim, şiddete karşı uğraşıyorum. Güneydoğum Derneğine bu toplantı için çok teşekkür ederim.

Tülay BEKAR

Ankara Barosu avukatlarından. Öncelikle Güneydoğum Derneğini burada tanıdım; teşekkür ediyorum kendilerine, davet ettikleri için ve böyle bir etkinliği düzenledikleri için. Çünkü şiddeti önleme, engelleme, yok etme ancak kurumlar arası işbirliğinin olmasıyla olur. Gelincik Projesi bir sosyal sorumluluk projesi, İl Özel İdareden iki dönemdir fon alıyor.

1996'da başladım, 23 senelik meslek hayatım var. Ceza davalarına bakıyorum, başladığımdan

bu güne kadın hakları, çocuk hakları, insan hakları konusunda çalıştım. Büyük yol kat ettik. İşte Türk Medeni Kanunu 4320, 1998 tarihinde ve en son nokta Türk Ceza Kanunu idi. Türk Ceza Kanunu genel anlamda olumlu, gözükmemekle birlikte şu ana kadar 168 maddesi değişmiş durumda. Kadın ve çocuklarla ilişkili hükümler bakımından gerçekten çağ atlatmıştı bize o zaman. Çalışmalarımızda 453, yani evlilik dışı çocuğu öldürme ya da 462 cürmü meşhurat ve diğer maddelerin tama-

men kalkmasını ve o anlayışın sıfırlanmasını sağlamıştı. Uygulamada bu vardı! Bir ceza dairesinin rahmetli başkanı Türkan Hanım muhteşem bir kadındı. Güneydoğu'dan gelen cinayet dosyalarında, ölüm dosyalarında tahrik hükümlerini uygulamayarak, aslında bir nevi cinayetleri engellemek istemişti.

Biz geçenlerde Gelincik Projesi olarak dahil olduğumuz bir dosyada, savcının ağır tahrik hükmü istemesine rağmen, ilk defa koşullar ve Yargıtay'ın içtihatları da ona uygun olmasına rağmen bir karar vermek zorundasınız dedik. O gün savunmada devrim yaratmak zorundasınız. 30 senedir bu kadın sürekli şiddet görüyor, geliyor travma geçirmiş, iki kere kolu kırılmış ve şimdi aile içi görüşmelerden dolayı değil, kanun dışı elde edilmiş delillerden savcı ağır tahrik istiyor. Yani 24 sene değil, müebbet alması gerekir dedik ve bunu başardık, gazetelere de yansıdı.

2004 yılından sonra ben bir kadın olarak uygulamaya baktım. Evet biraz önce söylediğiniz, Karakolda "Karındır dver, bir kerecik barış" deniyor. Yani emniyet görevlisini aşamıyordum, ya da hakim veya savcı arkadaşları tedbir aldırarak konusunda zorlayamıyordum ve dedim ki artık kadın haklarında yapacak hiçbir şeyin yok Tülay BEKAR, sen yasaları bir hukukçu olarak değerlendir. Ankara Barosu Yasa İzleme Enstitüsünü kurarak kurucu başkanı oldum.

Gelincik Projesi ilk çıktığında, bugüne kadarki çalışmalarım nedeniyle Baro Yönetimi, Başkan Yardımcısı olarak atadılar. İstemedim, çünkü benim uygulamayı açmak için kurumlara ihtiyaım var dedim. Sayın Başkanımız da dedi ki, "Tülay kurumları da yanımıza alacağız, bak bazı kurum ve kuruluşlarla protokol yaptık. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla işbirliği içindeyiz, protokol imzaladık".

Geçen sene biz kurumlar arası işbirliğini geekleştirdik. Her ay her ay düzenli toplantılar yapıyoruz. Kurumlarla, sığınma evleriyle, Valilikle ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından yetkililerle ve akademisyenlerle koordineli çalışıyoruz. Van'dan bir telefon geldi. Bir abla çaresiz, gece 23.15'te, 2011'in Haziran ayında (444 43 06 direk aranan bir numara), dedi ki, "Kardeşim yoğun bir şiddete tabi, öyle bir şiddet ki vajinaya elektrik verilecek kadar". şiddetin boyutu üst safhada, kanım

dondu. Ben Ankara'daydım, ne yapabilirim. Ama Pazartesi sabahına kadar uyuyamam. İnternete gerçekten teşekkür etmek lazım, Batman Emniyet Müdürünün telefonunu buldum, "böyle böyle bir vaka var ve ben uyuyamayacağım" dedim. Saat 01.00 civarı. Kurumlar arası işbirliğinin bu nedenle çok büyük önemi var. Birlikte olmazsak ne nleyebiliriz, ne azaltabiliriz ve ne de ortadan kaldıracabiliriz. Batman Emniyet Müdürü, Asayiş Müdürünün cep telefonunu verdi, aradım, bir kadın polis memuru ile birlikte iki erkek polis memuru görevlendirildi ve adım adım telefonla takip ettik. "Ne yapabiliriz?" dediler. "Kadının komşusu şikayet etmiş olsun" dedik, ama imam nikahlı ve iki tane çocuğu var, biri altı aylık, öteki 1,5 yaşında. Adam aynı zamanda uyuşturucu sokak satıcısı, yeni çıkmış cezaevinden. "Gidince yle gürültü yapın ki, dışarı çıkmadan çocuklar uyansınlar, yoksa bu çocukları benim bir daha 18 yaşına gelene kadar o kadına gösterme imkanım yok" dedim. Peki dediler. Gece 00.30'te, o kadını kadın sığınma evine yerleştirdik. Batman sığınma evine. şöyle bir şey söyledi abla, "Eğer gidip alamazsanız ertesini gün cenazesi çıkar o evden" dedi. Gittik aldık ve kadın emin olun ilk defa beni aradı, abla beni sürekli arıyordu, beni çok mutlu eden telefonlardan biriydi. Kadın beni Kurban Bayramında aradı. "Teşekkür ediyorum beni hayata dndrdnz" dedi.

7 gün 24 saat telefonlara ben bakıyorum, benim gibiler bakıyor ve gerçekten şunu söylüyoruz, "Gelebilir misiniz? Aldıralım mı?"

Gelincik Projesinin 160 tane kadrolu avukatı var. Avukat, sonuna kadar, kadın ya da çocuğun sığınma evine ya da güvenli bir bölgeye yerleştirilene kadar yanında oluyor.

Bu nedenle biz bu sempozyumu, bu alıştayı düzenleyenlere teşekkür ediyoruz. Biz bunu geçen sene iki kere yaptık. İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve diğer bütün belediyelerle birlikte. Belediye Yasası değişti. Keşke içine kadın sığınma evleriyle ilgili hükümler de koymuş olsalardı. Teklif etmiştik. Bu konuda bütün kurumların birlikte çalışması gerekir.

Böyle bir etkinliği düzenlediğiniz için sizlere, Güneydoğum derneğine ve Duygu Hanıma çok teşekkür ediyorum.

Ferhunde ÖKTEM: Salih Hocam bir şey söylemek istedi.

Salih BATTAL: Kendimizi tanıtmak için bu konuşmayı yapıyoruz. Yaptıklarımızı anlatmaya kalkarsak ben de 41 seneyi anlatmak zorunda kalırım. Bu nedenle yalnızca kendimizi tanıtsak, sonra tekrar bu konuşmalara geçsek olmaz mı?

Fatma SÖNMEZ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdür Yardımcısı olarak görev yapıyorum. Ankara'ya yeni geldim. Bu çalışmaya öğrenmek amacıyla katıldım, burada olmaktan da mutluyum, öğretmenlikten geliyorum teşekkür ederim.

Avukat Pınar DÖNMEZ

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğünde görev yapıyorum, teşekkürler.

Turgut ERBASAN

Ben Turgut ERBASAN sosyal hizmet uzmanıyım, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Ankara Koza Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi Müdürüyüm. Sayın Bakanımızın da konuşmasında ifade ettiği üzere merkezimiz 6 Aralık Perşembe günü resmi olarak açılacaktır. Sizleri, Ankara Koza Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi'nin açılışına davet etmekten onur duyarım.

Ayşe Seza KARAMAN

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünden katılıyorum. Grup Başkanımı. Uzmanlık alanım rehberlik psikolojik danışmanlık, tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Elif İlkay ÖZALP

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ismim Elif İlkay ÖZALP hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aynur ORAL

İsmim Aynur ORAL Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğünde Tetkik Hakimi olarak görev yapıyorum. Bu çalışmaya da Genel Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan kadın, çocuk ve özürllüler Hukuk Bürosu adına katılıyoruz. Daha önce de yine sokak çocukları çalıştayına katılmışım iyi bir çalışma olmasını diliyorum teşekkür ediyorum.

İnci ÖZKAN

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığından katılıyorum. Çocuk Şubede Komiser Yardımcısı olarak görevliyim, aynı zamanda psikolojik danışmanım

Elif AKBULUT

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığında görev yapıyorum. Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğünde Komiser Yardımcısıyım, teşekkür ederim.

Güngör ÇABUK

Ben de Antalya' dan geliyorum, Akdeniz Üniversitesinden 5 yıl önce emekli olmuşum. Öğretim görevlisiyim. Hocam da geçen yıl kongremizde oturma başkanımızdı, hatırlar belki, aile mahkemesinde çocuk suçluluğunda sosyal hizmet uzmanı olarak görev yaptım, devam ediyorum, asıl insan ticareti mağdurlarıyla doğrudan çalışıyoruz. İnsan ticareti çok önemli bir insan hakları ihlali, burada daha çok bu yönde katkı vereceğimi düşünüyorum teşekkür ediyorum.

Benim biraz alanım dar kusura bakmayın, ben çocuk hakları Aile ve sosyal Politikalar Bakanlığı çocuk hizmetleri genel müdürlüğünün çocuk hakları dairesinden planlanan listeye kaynak olan giren nadir kişilerden biriyim. Başkanımızın adına katılıyorum onun eşi rahatsızlandı çok acil bir şekilde şu an hastanede yatıyor katılamadı, hepinize saygı ve selamları var, ben de yaklaşık 20 yıldan beri sosyal hizmet camiası içindeyim. Eski adıyla sosyal hizmetler çocuk esirgeme kurumunun taşrada ki her kademesinde yöneticilik görevim var, bir yıldan beri burada araştırmacı olarak görev yapmaktayım. Dün bakanımızın da biraz önce açılış konuşmasında bahsettiği üzere yaklaşık 70 yabancı konuk katıldı.

Mustafa BİLİR

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünde Araştırmacı olarak görev yapıyorum.

Engin DEMİR

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Koruyucu ve Önleyici Hizmetler Dairesi Başkanıyım.

Kanuni KEKLİK

Tıp doktoruyum. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Toplum Sağlığı Hizmetleri Daire Başkanıyım.

Hasan GÜLER

Tıp doktoruyum. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdür Yardımcısıyım.

Naci YILDIRIM

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında Bakanlık Müşaviri olarak görev yapmaktayım.

Şengül ALTAN ARSLAN

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında Bakan Danışmanı olarak görev yapmaktayım. Şiddet konusu 90' lı yılların sonundan itibaren kamu politikasının konusu haline gelmeye başladı. Özellikle yasal düzlemde önemli gelişmeler yaşandı. Son olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının öncülüğünde çıkarılan 6284 Sayılı kısaca şiddetle mücadele diyebileceğimiz yasanın yürürlüğe girmesi ile, yeni kurumsal yapılar öngörüldü. Yeni ve etkili müdahale yöntemleri tartışılıyor. Tam bu aşamada Güneydoğum Derneği tarafından son derece yetkin katılımcılarla düzenlenen bu çalıştayın önemli olduğunu, bu çabalara katkı sağlayacağını düşünüyorum

Canan GÜLLÜ

Kadın Dernekleri Federasyonu Başkanıyım.

Prof. Dr. Sadi GÜNDOĞDU

Ufuk Üniversitesi Rektör Yardımcısıyım.

Prof. Dr. Salih BATTAL

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı Başkanıyım.

Doç. Dr. Nurper ERBERK ÖZEN

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesiyim.

***Şiddet denilince
akla ilk gelen
“KADINA ŞİDDET”tir***

29 Kasım 2012

Şiddet , ÇALIŞTAYI

2. OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Salih BATTAL**

2. OTURUM

Prof. Dr. Salih BATTAL

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Başkanı

Yılmaz KOÇ

Yılmaz KOÇ

İstanbul'dan katılıyorum. Ben doğrudan uygulamayla ilgili yani İstanbul üzerindeki uygulamayla ilgili birkaç cümle söylemek istiyorum. Birincisi, biliyor-

sunuz çocuk alanıyla ilgili farklı kurumlar söz konusu, hani Milli Eğitim diye baktığımızda mevcut okulların hepsinde rehberlik öğretmeninin sayısının yetersiz olduğunu görüyorsunuz. İl koordinasyonda bunlar gündeme geliyor, Bakanlığa yazıyorsunuz, rehber öğretmen takviyesi yapılsın diye, bir sonuç alamıyorsunuz. Bire bir mağdur çocuk da olsun, suça sürüklenen çocuk da olsun, kadın alanında da olsun, birebir en öncü kuruluş koluk kuvvetidir.

İstanbul ilinde 39 tane ilçe var. 15 milyonluk bir nüfus. Çocuk şubede iki tane eleman var, biri vakıftan görevlendirilmiş. Biz İçişleri Bakanlığı'na, yine İl Koordinasyon aracılığıyla, Vali Beyin imzasıyla yazı gönderdik. En azından birer tane bile olsa 40 tane meslek elemanı buralara verilsin dedik. Mağdur çocuğun ifade alımında mutlaka meslek elemanı bulunması lazım, bunlar olmayınca doğal olarak mağdur durumda gelen çocuk, ruhsal yapı da mağdur oluyor, bu somut şeyler yok, o da yok. hemen bu tür olaylar olduğunda bir eksiklik. Biz bunu bir projeye halledelim diyoruz. Projeye ne yaptık o dönem? Milli Eğitimin

rehber öğretmenlerini bu konuda eğitim, her ilçeden nöbete girsinler, kolluğun ihtiyacı olduğunda mağdur çocuk geldiğinde oradan gitsin diye düşündük. Rehber Öğretmen diyor ki, "ben 2000, 3000 çocuğa bakıyorum, bu sefer de ben mağdur oluyorum, bana karşı bir şiddet söz konusu, yani sizin projeniz beni mağdur ediyor".

Duruyorsunuz, gerçekten haklı bir durum. Doğal olarak biraz önce de yaşlı da söylendi. Mağdur dediğimiz de güçlü ve güçsüzü, aslında kavramlarını tartışıyoruz. İstanbul'da sırf Aile ve Sosyal Hizmetlere gelen mağdur çocuk sayısı her yıl üzerine ekleyerek devam ediyor. Kurumsal yapısına bakıyorsunuz, halen yetersiz. Meslek elmanı sayısına bakıyorsunuz, yıllara göre artması gereken ivme, özel idarede, şuradan, buradan alarak, kadrosuz, sözleşmeli vs şeklinde, en azından sabit tutmaya çalışıyorsunuz. Kurumun sayısının artmasına rağmen doğal olarak ben bir de buna yatılı okulu da ekleyeyim çünkü bir dönem Güneydoğu'nun bir ilinde miydi, tam hatırlamıyorum ama yatılı okulda istismar olayları olmuş, basına yansıdı vs.

İstanbul'un merkezinde, UNICEF tarafından spor okulu diye yapılmış daha sonra yatılı okula dönüştürülmüş, 240 tane çocuk kalıyor. Vali Yardımcımızla birlikte gitmiştik, gittiğimizde sordum ben de az çok yatılı kurumları bildiğim için. Akşamleyin eğer o kuruma siz bir nöbetçi öğretmen ve bir bakım elemanı bırakıyorsanız, doğal olarak orada istismar yok diyemezsiniz, kesinlikle var. Yani burada nasıl 240 tane çocuk mum gibi dura-

cak? Burada istismar, büyük çocuk küçük çocuğu ezme şeklinde olabilir, artık her türlü şeye açık. Biz bunu Valilikte de gündeme getirdik, söyledim de. Doğal olarak bakıldığında bizim kurumların, bizler de dahil, Aile Bakanlığı da dahil, tabandan bu işlerin çalışma yapılması lazım, yoksa ufak, palyatif projelerle, şunlarla, bunlarla işin çözüleceği kanısında değilim.

Salih BATTAL: Teşekkür ederim. Çok iyi güzel, çok şeyler yapmışsınız, özellikle okullarda yapılan şeyler harika işler ve sonuçları da çok güzel. Eğitimin düzelmesi, şiddet eğiliminin azalması, bunlar çok güzel şeyler gerçekten tebrik ediyorum. Ve bu çalışmaların devamını istiyoruz, İnşallah daha sonra ki çalıştaylar da bunların sonuçlarını da alırız yaşlılar da çok ciddi sorunlar var evet buyurun.

Fatma SÖNMEZ

Kadın Hizmetleri Şubesinde İl Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktayım. Buraya öğrenmek için katıldım demiştim en baştaki cümlemde. Yönetmelik taslağı çalışmalarında da izlediğim, öğrendiğim kadarıyla gerçekten çok çalışmamız gerektiğini daha çok hissediyorum her seferinde. Sabah ki oturumdan da aldığım notlarla çok uzun olmadan konu başlıkları içerisinde birleştirerek hemen bir kısaca özetlemek istiyorum. Öğretmenlikten geldim demiştim, 21 yıl Fizik öğretmenliği yaptım. Fizik, öğrencilerin adını bile duyduklarında itici gelen, kendilerine sanki ders verilmiyor da şiddet uygulanıyormuş gibi hissettikleri bir dersi. Çocukların sayılarla arası zaten iyi değildi ama fizik dersine girmek zorundaydılar. Öğrencilerim gelip diyordu ki 'öğretmenim ben sizi seviyorum ama bu dersi sevmiyorum'. Bu da, bu dersin onlara ne kadar zor geldiğinin öğrencilerin kendi ağızlarından bir ifadesiydi sanki. Hani hak aramayla ilgili biraz sıralamayla bozuyorum fakat Milli Eğitim Bakanlığından bu kuruma geçmiş olmaktan da mutluyum ama çocuklarla ilgili 1. Oturumu da bağlayarak söyleyeceğim. Konuşma boyunca hep öğretmenlerimizi eleştirdik fakat size Hacettepe Üniversitesinden Servet Hocamızın bir anısını anlatmak istiyorum. Yaramazlığıyla çok ün yapmış, hakkında şikâyetler birike birike en sonunda disiplin kuruluna sevk edilerek birkaç ifade vermiş bir öğrenci diyor ki 'kulağımı çeksin, beni dövsün ama en çok zoruma giden öğretmenimin kulağımı pe-

çeteyle çekmesiydi 'diyor. Yani en çok beni inciten bu oldu diyor öğrenci. Öğretmenlik çok kutsal bir meslek, benim hayatımda da en büyük etken öğretmenimdi. Yani benim fizik öğretmenim beni fizik öğretmeni yapmıştı. Matematik öğretmenime aşkımdan ise matematiğe düşkünlüğüm çok fazla olmuştu. Şimdi bizim öğretmen arkadaşlarımızın yaptığı hatalar çok olabilir ama sistemin hataları ve ailelerden gelen eşitsizlikler ya da şunlar bunlar çocuklarımıza örnek modeller çocuklarımızı zaten zor duruma sokuyorlar, şimdi biz hep öğretmenlerimizle konuyla ilgili yaptığımız çalışmalarda ben öğrencilerime şunu yaptım. Birlikte film izledik hani fizik dersi en büyük amacım bu ama sınıf öğretmeni olduğum öğrencinin dersinde dedim ki çocuklar sizinle bugün "yerde ki yıldızlar"

diye bir film var Hint filmi burada bir resim öğretmeni modeli var, içinde izleyen var mıdır? Yerde ki yıldızlar filminin gerçekten eğitimde çok büyük önemi olduğunu düşünüyorum, "üç idiot" filminin de çok büyük yer tuttuğuna inanıyorum. Şimdi üç idiot ve yerdeki yıldızlar filmi arasında ki bağlantıyı şöyle kuracağım. Resim öğretmeni okula gelip ilk derse girdiğinde öğrencilere resim çizmeleri için boş kâğıtları veriyor ve renkli kalemeleri de veriyor ve diyor ki onlara hayallerinizi çiziniz. Çocuklar bekliyorlar çünkü öğrendikleri model şu, hadi çocuklar bir ağaç çizelim, hadi çocuklar ev çizelim, hadi çocuklar şunu yapalım. Çocukların hayal güçlerini zorlayarak onların ne çizeceği belli olan, hayalleri sınırlandırılmış malum hikâyelerden uzaklaştırarak belli kalıplardan sıyrılmalarını sağlamaya yönelik eğitime önem vermek gerekmektedir. Biz eğitimde çocuklarımızın hayallerini çaldık bence başta, artık onlar resim çizemez hale geldiler, şarkı söyleyemez oldular belki apartman çocukları olduklarından belki başka şeylerden bilmiyorum artık, ya da internet çocuğu olduklarından, bilgisayar çocuğu olduklarından. Bu benim için çok önemli filmlerden bir tanesidir eğitimde. Üç idiot filmiyle de sadece kızların doktor olabildiği erkeklerin de mühendis

olabildiği Hindistan ülkesinde fotoğrafçı olmak isteyen bir erkek çocuğun hayallerinin sınırlandırılmasıydı. Bir mühendislik fakültesinde üç farklı öğrenci modelini anlatıyordu. Milli Eğitimin yaptığı bir çalışma vardı ve öğretmenler çalışmalarında bu filmlerden de örnekler sunmaya başlamışlardı. Konuya tekrar dönersek şiddet çeşitleri arasında ders olarak çocuklarımıza şiddet uyguluyoruz zorunlu derslerle. Hak arama konusunda ;işte git kendi işini kendin çöz diye zaten kaba kuvvete kendilerini zorluyoruz. Bunun dışında evde anesine babasına gelip de kendisine yardım sığınacak birini bulamadığı zaman zaten çocuk ben kendi başımın çaresine kendim bakarım diyerek böyle bir şiddet modeline itiyoruz, ya da çocuklarımıza meslek seçimini seçtirirken, seçerken sen şunu olacaksın derken başka türlü uyguluyoruz bu baskıyı. Yani bütün bunları birleştirecek en son psikoloji ve mantık derslerine konudan konuya atladığımı fark ediyorum, başlıklar olarak not almıştım. En son Şener Hocamın bahsettiği noktada, Hukuk Fakültesinde Ankara Hukukta öğlum okumakta onunla paylaştığımız bir konu geçmişti aramızda psikoloji ve mantık dersinden lisede nefret ettiğini söylemişti ve hatta bizim şimdi son sınıf öğrencisi diyor ki ben diyor

psikoloji dersine girmek istemiyorum niye bizi zorunlu tutuyorlar. Halbuki çocuklara bunu öğretmen modelinden sevdirelmediklerinden kaynaklanan yanlışlıklar var ve psikoloji bence her dersin temelinde ya da işte ana sınıfında bile önce karşısındakini anlama empati kurma ben dilini kurabilme ben dilini oluşturabilme, hani yürekten konuşma diyoruz ya biz ya da ötekileştirmediklerimiz bir dünyada belki de şiddet azalacaktır diye düşünüyorum. Şiddetin küçüğü büyüğü olmaz şiddet karşısında sessiz kalan, şikâyetinin arkasında durmayan şiddet mağduru olmaya devam ediyor. Aile içi şiddet yuvayı dağıttığı gibi toplumu da temelden sarsıyor.

Kadınların kimi bıçaklanarak, kimi boğularak, kimi de intihara zorlanarak öldürülüyor. Kadına yönelik şiddeti önleme adına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı peş peşe adımlar atıyor. Bu adımların en önemlilerinden biri de Diyanet, Genelkurmay ve Milli Eğitim Bakanlığı ile mutabakat yapılması. Diyanet 'Alo Fetva' hattına gelen şikâyetler üzerine görevlilerine bu konuda dersler verdi. Bakanlığımız Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi ŞÖNİM'i açtı.

Şiddetle ilgili suçu kim işlerse işlesin kaybeden sadece o kadın ve o aile değil bütün bir toplumdur.

Kıymet ULUTAŞ

Kıymet ULUTAŞ

Ben son on yıldır Antalya'nın 183 icapcısıyım. Yani şiddete uğrayan kadın, çocuk, özürliülerin telefon ettiği hatta bakıyorum. Kadınlar il müdürlüğümüze, çoğunlukla fiziksel şiddet görmeleri nedeniyle, kadın sığınma evi talebinde bulunmaktadırlar. Kadınlarla yaptığımız görüşmelerde fiziksel şiddet görmelerinin nedeni olarak üç sebep göstermektedirler. Birincisi evde işsizlik, ekonomik sorunlar nedeniyle çıkan tartışma. İkincisi yerine getirilmeyen cinsel istekler, üçüncüsü ise eşlerden birinin evliliğe sadakatsizlik göstermesi nedeniyle evde çıkan tartışma. Bu sebepler sonucunda kadınlar fiziksel şiddet görmektedirler.

Uzun yıllardır kadın sığınma evleri ve genç kızlarımıza ait kurumlar bana bağlı hizmet verdiği için bir başka gözlemim, kadın sığınma evinde kalıp eşine dönen kadın oranı % 12 ile % 15'i geçmemektedir. Kadınlar evliliğini sürdürmek için bütün yöntemleri deniyor, artık yapılacak bir şey olmadığı kanaatine vardığında eve dönmek üzere evi terk ediyorlar. Bu durum meslektaşlarımız tarafından bir-

birimizle paylaştığımız ortak bir kanı. Kadınlar evlerini terk ettiklerinde çoğu zaman kendi öz ailesi kadını kabul etmiyor. Bunun birçok nedeni var. Kadının eşi kadına şiddet uygulamışsa, kadının öz ailesi, bize de şiddet uygulayabilir korkusuyla kadını kabul etmiyor ya da çocuklarını bırakırsan seni ancak öyle kabul ederiz diyebiliyorlar.

Kadın ailesinin rızası dışında bir evlilik yapmışsa yine öz ailesi kabul etmeyebiliyor. Kadının anne ve babası yaşlı ve ekonomik yönden yetersizse, kadın ve çocuklarını kabul ettiklerinde o aileye başka bir ekonomik yük geleceğinden kabul etmeyebiliyorlar. Bunun gibi birçok neden sayabiliriz. Bu nedenlerden dolayı kadınlar öz aileleri yerine kadın konukevlerini tercih edebiliyorlar. Kadınların kadın konukevine gelme sebeplerinden yola çıkarak bu sorunları çözmenin tartışmasını yapmalıyız.

Yani kadının ekonomik yönden güçlenmesi gerekiyor. Kadın konukevine gelen kadın profile baktığımızda; orta ve daha düşük sosyokültürel düzeye sa-

hip ailelerden geldikleri görülmektedir. Yeterli ekonomik ve sosyal koşullara sahip kadınlar bir şekilde ayakta kalmanın yolunu bulabiliyor. Ya da kadına asgari ücretle dahi bir iş sağladığınızda hemen çocuklarını toparlayıp kendince bir yaşam koşulu ortaya getirebiliyor. Kadın konukevine ikinci sırada, duygusal ya da psikolojik şiddet nedeniyle gelen kadınlar oluşturuyor diye düşünülebilir. Ancak, kadın konukevlerine ikinci sırada ekonomik ve sosyal yoksunluk nedeniyle, gidecek yeri olmayan kadınlar gelmektedir. Bu kadınlar genellikle boşanmış, işsiz, anne ve babası ölmüş, gidecek yeri olmayan kadınlar. Öncelikle bu kadınların bu sorunlarını somut bir şekilde tartışırsak, belki şiddeti azaltmanın önüne geçebiliriz diye düşünüyorum, teşekkür ederim.

Salih BATTAL: Kıymet Hanım'a teşekkür ediyorum. Ekonomik olarak çok iyi, çok zengin olan kadınlar da şiddet görebiliyor. Yani, ekonomi de her şeyi halletmiyor.

Güngör ÇABUK

Sosyal Hizmet Uzmanıyım. Ben birkaç deneyimimi özetleyerek geçeceğim. Suça sürüklenen çocuklarla ilgili mahkemeye beş yüzün üzerinde sosyal inceleme raporu hazırladım. Buradan, sabah konuşan bir hocamızın sorduğu sorunun da cevabı olacak şekilde edindiğim bir tespiti paylaşmak istiyorum. Çocukların kendileri, aileleri ve yaşadıkları sosyal çevrede sosyal incelemeleri yaparken, öykülerini aldığım sırada, çocuklardaki kırılmanın özellikle eğitim aşamasındaki kopmayla başladığını gördüm. Bu durumda, eğitim kurumlarındaki çocukların okuldan uzaklaşmalarını ve akademik başarılarının düşme anını çok hassas nokta olarak değerlendirip, çocuklara bu sırada ulaşmamız gerekiyor ki çocukların sorunları ileriki aşamalara ulaşmadan önlenibilsin, desteklenebilsin. Genelde bu çocuklar zaten aileleri tarafından da yeterince desteklenememekteler. Bir başka gerçek de, bu aileler çocuklarına nasıl destek vereceklerini de bilememektedirler.

Bir diğer tespitim de, suçun mağduru çocuklar, hem kovuşturma hem soruşturma aşamasında bir takım sorunlar yaşamaktadırlar. Genelde suçun faili kişiler sonuna kadar inkar psikolojisinde oluyorlar, alanda çalışan görevliler de (polis, jandarma, savcı gibi) haklı olarak inanmadıkları için doğruyu öğrenmek üzere devamlı sorular soruyorlar, bunu alışkanlık haline getiriyorlar ve bu alışkanlıklarını kanıksıyorlar. Oysa suçun mağdurları (özellikle de cinsel

Güngör ÇABUK

istismar mağdurları) zaten kendilerini zorla anlatmışlar, bir iki cümleyle yaşadıklarını dile getirebilmişlerdir. Alanda çalışanlar alışkanlıkları gereği, mağdurlar da doğruyu söylemiyor muş gibi davranmakta, mağdurlar da kendilerine inanılmadığını düşünerek sorunlarını dile getirememekteler ve birçok baştan kaybedilmektedir. Bu nedenle mağdur olanı suçun failinden ayrı görerek konuşmaya başlamak gerekiyor. Bir de özellikle mağdur çocukların duruşma aşamalarında çok görev aldım, cinsel taciz mağduru çocukların mahkemeye gelinceye kadar ifadelerini değiştirdiklerine tanık oldum. Çünkü toplumsal baskı ve aile baskısı zaman içerisinde onların yıpranmalarına neden olmakta, ilerleyen süreçte de daha fazla örselenmek için önceki söylediklerim gerçek değildi diye mahkemeye ifade vermekteler.

Sabah tanışmamızda insan ticareti konusuyla ilgili son üç yıldır çalışıyorum dedim, ben bugün özellikle bu konuya katkı vermek istiyorum. İnsan ticareti suçu örgütlü bir suç, bu suçu işleyenler organize olarak bu ala-

na müdahale ediyorlar. Bizim ülkemizde özellikle yabancı uyruklu kadınlar getirilerek fuhuş sektöründe çalıştırılmaktalar. Antalya'da geri gönderme merkezinde, "acaba içlerinde insan ticareti mağduru var mı?" diye 300'e yakın kadınla görüştüm. Bu görüşmeleri yaparken bazı edindiğim bilgiler kanımı dondurdurdu. Bir iki şeyi de size örnek vereyim: örneğin altı aylık hamile bir kadınla birlikte olunma. Yani altı aylık hamile bir kadından iradesi ve isteği dışında cinsel hizmet satın almak. Altı aylık hamile bir kadınla nasıl birlikte oluyor insanlar? Biraz da cinsel hizmet satın almayı tartışmalıyız. Bu konuya hiç değinmiyoruz, hani biz neden özellikle cinsel hizmet satın almayı da irdeleniyoruz da sadece kadınlar üzerinden gidiyoruz.

Türkiye'ye gelip de çalışan yabancı uyruklu kadınlarla yaptığımız görüşmelerde; yoksulluklarının, aile içi olumsuzluklarının ve çaresizliklerinin çok yüksek düzeyde olduklarını görüyoruz, örneğin bir kadın bir günde 13 ayrı erkeğe satılabilir. Bunlar adetliyen başkalarıyla birlikte olmaya zorlanıyor, hayır de-

mesinler diye uyuşturucu kullanılıyor, vs. Özellikle insan ticareti olgusuna bizim ülkemizde dikkat çekmek istiyorum. Daha çok biz yabancı uyruklularla çalışıyoruz ama kendi ülkemizde mağdur edilen insan ticareti olgusuyla ilgili yasal düzenlemeler yeni yapılıyor, birçoğumuz insan ticareti mağduru ile karşı karşıyayız ama onun mağdur olduğunun farkında değiliz, bu olguyu iyi öğrenmemiz gerekiyor.

Değineceğim son konu da, genellikle hizmet planlaması yapılırken mağdurlarla sanıkların aynı

yerden destek almaları yönünde bazı çalışmalar oluyor. Örneğin Denetimli Serbestlik Şube Müdürlüklerinde mağdur, kendisini mağdur eden kişiyle aynı mekânda olmak istemez, hâlihazırda bu kurumdan daha çok zorunlu olarak suçun failleri destek alıyorlar; zorunlu olmayan ancak hizmet alması gereken mağdurlar ise hizmet almıyorlar. Her iki grubun da desteğe ihtiyacı var ancak farklı fiziksel binalarda olmalı. Mağdur, kendisini mağdur eden kişiyle aynı yerden ve hatta aynı uzmandan yardım almamalıdır. Teşekkür ederim.

Salih BATTAL: Evet. Güngör Hanım'a teşekkür ederim. Cinsel taciz mağdurlarının mağduriyetleri hayat boyu devam ediyor. Travma sonrası stres bozukluğu; travma geçiren, cinsel tacize uğrayan birisi, ileri yaşlarda bile zaman zaman aynı problemleri yaşıyor.

İnci ÖZKAN

Asayiş Dairesi Başkanlığından geliyorum. Şiddet mağduru çocuklarla ilgili olarak yaptığımız iş ve işlemlerden bahsetmek istiyorum. Çocuk polisi olarak öncelikle 81 ilimizde Çocuk Şube Müdürlüklerimiz, 752 ilçemizde de Çocuk Büro Amirliklerimiz bulunmaktadır. Fiziksel istismar olsun cinsel istismar olsun şiddet mağduru bu çocuklarımızla ilgili karakollara, çocuk şubelere vs. başvurular gelir, çocuk ile ilgili tüm adli ve idari işlemler çocuk şubelerimizde gerçekleştirilmektedir. Çocuk şubelerimizde sivil araç ve sivil personelle çalışmaktayız. Sivil araç ve sivil personel kullanıyoruz çünkü eğer üniformalı olsaydık çocuk mağdurdur ama kendisini suçlu gibi hissedebilir, bu yüzden sivil araçla sivil personelle çalışmaktayız.

Çocuk şubeye gelen şiddet mağduru çocuğun veli ya da vasisine veya sosyal hizmet kurumunda kalıyorsa sosyal hizmet kurumuna haber verilir, ifade sırasında avukat ve sosyal çalışmacı bulunur. Çocuk şubemizde sosyal çalışmacı yoksa ilgili diğer sosyal çalışmacıyı çağırılmaktadır.

81 İl Çocuk Şube Müdürlüğünde çalışan Çocuk polisimize eğitimler düzenliyoruz. Örneğin, Çocuk Adalet Sistemi Kursu, Çocuğun Cinsel İstismarının Soruşturulması Eğitimi, Çocuk Polisi Temel Eğitim

İnci ÖZKAN

Kursu gibi eğitimler düzenlemekteyiz. Bu eğitimlerimizde profesör doktor hocalar, meslek mensubu hocalarımız, çocuk izleme merkezinden gelen psikologlar, çocuk polislerine, çocuk izleme merkezinde, yaş gruplarına ayırarak, çocuktan nasıl ifade alınabileceğine dair ders vermektedirler.

Şiddet mağduru çocuğun ifadesi sosyal çalışmacı, avukat, polis memuru eşliğinde kamera kaydı yapılarak alınmaktadır ve savcı talimatları yerine getirilmektedir. İfade, sosyal çalışmacı ile kameralı olarak alınmaktadır, böylelikle şiddet mağduru çocuğun daha az örselenmesi amaçlanmaktadır.

81 il çocuk polisimize verilen eğitimlerde "Çocuk gelişimi, çocukla iletişim, mağdur çocuğa nasıl yaklaşılmalı" içerikli konular yer almaktadır.

Okulda şiddetle ilgili de okul irtibat görevlilerimiz var. Güvenli okul güvenli eğitim projesi olarak Milli Eğitim Bakanlığıyla birlikte yapmaktayız. 2007 yılından bu yana "Güvenli Okul, güvenli Eğitim" Projesiyle okul irtibat görevlilerimizi belirledik, her yıl servis denetimi ve okulun dışındaki ki-

şilerin araştırılması yapılmaktadır. Okul çevresinde umuma açık yerlerin denetlenmesi, bu tarz denetlemeler neticesinde istatistiki kayıtlar tutmaktayız. Güvenli Okul, güvenli Eğitim” Projesiyle, okulda ki eğitimi olumsuz yönde etkileyen şiddet içerikli durumları önlemek amacını taşımaktayız ve bu projeyi 2007 yılından beri uygulamaktayız.

Salih BATTAL: İnci Hanım’ a çok teşekkür ediyorum aslında çok güzel bir şey söyledi sosyal hizmet uzmanlarına çok ihtiyacımız var gerçekten bütün dünyada, İngiltere’de bir hastanın yatışı ve çıkışı bile sosyal hizmet uzmanlarıyla yapılıyor. Yani kesinlikle sosyal hizmet uzmanı olmadan hastaneden bir hastayı taburcu edemiyorsunuz. Sosyal hizmet uzmanına bu konularda çok çok ihtiyaç var. Ben kamerayla ifadede birazcık takıldım da... Kamera karşısında ben bile konuşamıyorum. Yani o kamera hepimizi irite eden bir şey.

İnci ÖZKAN: Yok kamera karşısında durmuyor zaten. Sosyal çalışanlarla ilgili şöyle bir sıkıntı oluyor; özellikle Doğu Anadolu Bölgesinde diğer kurumlardan istediğimiz zaman gelemeyebiliyor ya da mağdur çocuğun ifadesini almak için diğer kurumlardan gelecek olan sosyal çalışmacıyı saatlerce beklediğimiz durumlar olabilmektedir.

Kıymet ULUTAŞ: Yeterli sayıda meslek elemanı olmadığından diğer kurumların meslek elemanı ihtiyacını karşılayamıyoruz. Emniyet Müdürlüğü meslek elemanı istihdam etmeli ve bu sorunu bu şekilde çözmelidir.

Salih BATTAL: Neyse bu konuyu daha sonra ayrıca tartışalım. Şimdi çok kısa olarak sizi dinleyelim.

Yılmaz KOÇ: Tam da bu konuyla ilgili, çocuk şubelerin kurulmasıyla ilgili, 2001 tarihli yönetmelik, bu Tantan döneminde ki yönetmelik, o yönetmelikte de sosyal hizmet büroları diye bir bürodan bahsediliyor ve meslek elemanlarından bahsediliyor.

2001 – 2012 yılları. 11 yıldır bu kadroları İçişleri Bakanlığı’nın alması gerekirdi. Buralara vermesi gerekirdi. Benim dediğim temel problem odur. Aile Bakanlığı’nın da meslek elemanı yetersiz, İçişlerinin de, Milli Eğitimin de, Adliyenin de. Temel şeyimiz aslında para ve bütçe benim görebildiğim bu. Bunu, bu tür proje adı altında bizde hep olur, İstanbul’da ben 14 yıldır çocuk alanına bakıyorum, bizde hep proje olduğunda bir yerden alıp öbür yere koyuyorsun. Bu defa öbür yeri yamamak için uğraşıyorsun aslında. O dönem hangisi revaçtaysa ona ağırlık veriyorsun, öbür taraf açıkta kalıyor.

Aynur ORAL

Salih BATTAL: Peki size teşekkür ederim. Aynur Hanım’a verelim sözü.

Aynur ORAL: Ben, cinsel istismar konusu gündeme gelmişken cinsel istismarı konuşmak istiyorum. Canan Hanım sabah bahsetmişti sanırım; cinsel istismarda yargı dilinin kullanılması hususunda, “14 yaşındaki çocukların cinsel tacizde veya cinsel istismarda rızasından bahsediliyor” diyerek eleştiri de bulunmuştu. Söz sırası gelen Avukat Tülay Hanım da bunu ifade etti ama ben bunu tekrar vurgulamak istiyorum; bu noktada Türk Ceza Kanunu 103. Maddesi zaten düzenliyor ve 15 yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte, fiili hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış tanımından bahsediliyor. Yani bu durumda 14 yaşındaki çocukların rızasından bahsedemiyoruz. Böyle bir şey yok.

Canan GÜLLÜ: Yargıtay'ın kararı var, 2011'in Eki-minde, rızaen tecavüz olmuştur diye.

Aynur ORAL: Kesinlikle TCK 103. madde kapsa-mında 15 yaşını tamamlamamış çocuğun rızasın-dan bahsedilemez, ayrıca bir sonraki madde TCK 104 üncü maddede reşit olmayanla cinsel ilişki su-çunda cebir, tehdit olmaksızın 15 yaşını bitirmiş olan çocuk ile cinsel ilişki şikayete bağlı bir suç ola-rak düzenlenmiştir. Yani her halükarda 15 yaşını bi-tirmemiş çocuğa karşı işlenen her türlü cinsel ey-lem suç kapsamındadır. Küçüğün rızasından bah-sedilemez.

Canan GÜLLÜ: Çok özür dilerim; BM'de çocuk yaşı 18. Sizin 15 yaşında bir çocuğunuz var mı? 15 ya-şında bir çocuğu hayal edin burada bulunan her-kesten beklentim budur. Bu yaşta bir çocuğun 16 kişiyle ya da 32 kişiyle rızaen cinsel birleşme yap-ması sizce kabul edilebilir bir şey midir? Lütfen bu hataları düzeltelim.

Aynur ORAL: Yani ben kabul edilebilir olduğunu söylemiyorum ama hukukta uygulamada muhak-kak hatalar yapılabiliyor olabilir ama kanuna göre 14 yaşında bir çocuğun rızasından bahsetmek mümkün değil. TCK 104 üncü maddedeki, 15 ya-şını tamamlamış bir çocuğun cebir, tehdit, hile ol-maksızın cinsel ilişkiye girmesi maddesinden bah-sediyorsanız tabi bu madde için burada da çocuk noktasında eleştiriler var.

Canan GÜLLÜ: Ben de bunu anlayamıyorum ha-nımefendi, 15 yaşındaki bir çocuğun 32 kişiyle birlikte olması düşüncesini kabul edemiyorum. Türkiye'nin acı gerçeği bu, bunu kabul edelim lüt-fen, bunu kabulleneceğiz ki hataları düzeltelim. Ben 23 yıldır bilfiil bu işin içindeyim, sivil toplum içindeyim, ben bu konularla ilgileniyorum, cid-di anlamda bu hatalı dilden rahatsızım. Son dö-nemlerde, son 3 yılda özellikle, medya nedeniyle gündeme geldiği için de ciddi anlamda sıkıntılıyız. Yargıtay'da, Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu'nda karar olarak değil, konuşma dili olarak, düşünce yapısı olarak da söylüyorum.

Salih BATTAL: Canan Hanımı sonra dinleyelim ol-maz mı? Karşılıklı olunca anlaşıyoruz.

Canan GÜLLÜ

Aynur ORAL: Söylediğiniz hususun bizatihi geç-mesi yani hukuki bir hata yapıldığı anlamına gelir, gerçekten ciddi anlamda hatadır.

Salih BATTAL: Şimdi değişik bir şey var psikiyat-ri de, pedofili diye bir kelime var. Pedofili, normal-de 13 yaş olarak kabul ediliyor fakat 15 yaş diye ya-sal olarak çıktı dediniz, yani 15 yaşın üstünde ken-di rızasıyla birlikte olduysa pedofiliye bile girmiyor ama yanlışlıkla evlendirdin diyelim, zaman zaman görüyoruz bunu, büyük başlık paraları verdiler, aile diyor ki benim kızıma tecavüz etti. Anlaşmalı evlenmişler tecavüz ettiğinin karşılığında. yani vur deyince öldürmeyelim. Yani birazcık o konuya dik-kat edelim diye de söylüyorum ama 15 kişiyle bir-likte olmuşsa bu ciddi bir durum, ciddi bir hastalık, belki bir nimfomani veya ailenin maddi, ekonomik sorunu gibi de değerlendirilebilir.

Canan GÜLLÜ: Hastalık diye dar çevrelerde kapa-tılan gerçekler var.

Bakın hemen tacize uğrayana da suçlamaya dönüldü. Oysaki onu yapanlar belirli illerin yetki-li kişileri, amirleri. Suçlamalar kapatılıyor ve o kızın hayatı mağdur ediliyor. İşte olayın belki de bakış açısını, bu noktayı ele almamız gerekir. Algıyı de-ğiştirmeliyiz, ön yargılardan uzaklaşarak...

Aynur ORAL: Yani ben bu düzeltmeyi yapmak istiyorum demiştim. Bir de bu çocukların ruh sağlığının bozulmasıyla kanunda geçen fıkra ilgili de. Aile Bakanlığından temsilcinin söylediği gibi, bizimde içinde bulunduğumuz bir çalışma yürütüldü, ancak henüz bir sonuç çıkmış değil. Şu anda aktif yürüten bir çalışma yok. Ruh sağlığı konusunda bir rahatsızlık var

Salih BATTAL: O konuda, yani ruh sağlığının bozulması konusunda biraz da biz hata yapıyoruz, Sadece gazetelere düşmeyelim diye, zor durumda kalmayalım diye Adli Tıp bazen yanlışlar yapı-

yor. 77 yaşındaki bir gazetecinin, 16-17 yaşındaki bir hanımla, hanımın ruh sağlığı bozuldu diye, geçen sene 77 yaşında ki adama 20 sene hapis cezası verildi. Niye verildi diye o adamın avukatlığını yapmak istemiyorum ama bir yerde gerçekten orada sanki farklı şeyler var, sonuçta farklı yargı sonuçları çıktı.

Aynur ORAL: Evet yani dediğiniz özel olayla ilgili değil de ben biraz önce Tetkik Hakimi arkadaşla da görüştüm, yani bununla ilgili yapılan çalışma öyle bir sonuca ulaşmadı, bu husus bizde tamamlanmamış olarak kalmış, çalışmalar devam ediyor.

Döne ARSLAN

İstanbul'dan katılıyorum. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü bir kadın sığınma evinin yöneticisiyim. Uzun yıllardır bu alanda çalışıyorum, çocuklarla ve kadınlarla. Simon de Beauvoir'ı biliyorsanız herhalde, çok ünlü bir lafı vardır, 'kadın doğulmaz kadın olunur' diye. Aynı şey erkekler için de geçerli kadınlar ve erkekler oluyoruz. Bunu kim yapıyor? Aile yapıyor, okul yapıyor, yazılı ve görsel basın yapıyor, tüm bunları birleştirdiğimizde biz onların verdiği şekillerle kadınlar ve erkekler oluyoruz. Bu yüzden toplumsal cinsiyet kavramı ve eşitliği çok önemli. Bunun üzerinde durulması gerekiyor. Şiddet çok faktörlü bir konu, hepimiz bir tarafından tutup çekiştiriyoruz, eğitim diyoruz, sosyal hizmetler diyoruz, psikoloji diyoruz vs. Şu toplantıda baktığımızda aslında bir yönüyle hem kurumların şiddetinden bahsediyoruz bir yandan da erkekten gelen şiddetten bahsediyoruz.

Ben kadın sığınma evinde çalıştığım için orası odaklı konuşacağım. Evet şiddeti uygulayan kişi erkek, şiddetin muhatabı ise kadın fakat sadece bununla kalmıyor, bakıyorsunuz ki kadın çocuğuna şiddet uyguluyor çünkü kocanın kadına, kadının çocuğa gücü yetiyor. Olmadı iki kadın birbirine şiddet uyguluyor. Güçle çok alakalı bir konudur şiddet, ataerkil sistemle çok alakalı bir konudur şiddet ve baktığımızda engelliye şiddet uygulanır, yaşlıya şiddet uygulanır, kadına şiddet uygulanır, çocuğa şiddet uygulanır, erkekler arasında da gücü gücü yetene şiddet uygular. Yani hayatımızın çok önemli bir parçası. Şurada tüm bu lafları ederken şöyle bir baktım acaba aramızda şiddetle muhatap olmayan var mı? Gerçekten var mı yani herkes kendi çocukluğuna dönüp baksın, şu anki yaşamımıza bir bakalım. Söylediğiniz şey çok önemliydi Antalya'dan gelen arkadaşım, fiziksel şiddetle geliyorlar kadın sığınma evine ağırlıklı olarak çünkü artık son noktaları canlarını kurtarmak üzere geliyorlar, can havliyle geliyorlar. Baktığımızda aslında asıl yaralanmaları onların duygusal şiddetten ve sosyal şiddetten çünkü bir kadının ya da bir insan canlısının yüzüne kusmak fiziksel hiçbir şey bırakmaz, klozete kafasının sokulması fiziksel olarak hiçbir şey bırakmaz ama kişiliğinde, benliğinde, benlik saygısında, kişiliğinin oluşumunda hem ço-

Döne ARSLAN

cuklar için hem de o kadın için inanılmaz kayıplar oluşturuyor. Ve lise mezunu bir kadına baktığımızda sokakta yürümekten korkuyor, erkeklerle göz göze gelmekten korkuyor. Şimdi bu nedir, kişiliğin çok ciddi anlamda sakatlanması demek değil midir? Ve aynı zamanda sakat kişilikli erkekler yetiştiriyoruz, erkeklerin çok sağlıklı olduklarını ben kendi adıma düşünmüyorum. Duygusal olmak onlar için yıkıcı bir şey, ağlamak yıkıcı bir şey, bu nasıl bir şeydir, insan olmaktan çıkmak gibi bir şeydir arkadaşlar, bunları çoğumuz da yapıyoruz, biz şiddetten çok uzakta falan değiliz.

Kısaca bir şeyden bahsedeceğim; vajinasına epeyce sigara bastırılarak işkence yapılmış bir kadınla çalıştık. Şimdi bunların örneklerini anlatarak dramatize de edebiliriz, vicdanlarımızı şöyle bir sarsabiliriz ama öbür taraftan baktığımızda, elimizde şöyle bir tablo var; kadın üç çocuğuyla, beş çocuğuyla çıkıp sığınma evine can havliyle kendini atmış, tamam, güzel, biz almışız onu ve elimizden geldiğince de çalışmalarımızı yürütüyoruz. Ne yapıyoruz? Öfke kontrollerini öğretiyoruz, yaşam becerilerini artırmaya çalışıyoruz, bilişsel becerilerini artırmaya yani güçlendirmeye çalışıyoruz falan. Çocuğunu okula gönderiyoruz, kadının yeteneklerini artırmaya çalışıyoruz. Kaldı 3 ay, kaldı 6 ay, hadi bir yıl kaldı, sonra o üç çocuğuyla varsayalım ki kadının 1 yaşında çocuğu var, 2 yaşında çocu-

ğu var, diğeri de 7 yaşında olsun, ailesine de dönmek istemiyor. Zaten aile çocuklarıyla beraber kabul etmiyor, hayır diyor çocuklarını bırak gel diyor. Peki bu kadın ev tutup çıkacak, bu kadın nasıl bir iş bulacak? İlkokul mezunu bile değil. Hadi tekstilde iş buldu diyelim 700 TL maaş aldı İstanbul gibi bir yerdeki kiralara baktığımızda 500 TL'den kira başlıyor. 3 tane çocukla bu kadın ne yapacak? Biz ne yapıyoruz bu kadına, diyoruz ki istersen çocuklarını yuvaya alalım çünkü kreş yetmiyor ona, çalışma saatlerine uymuyor, dolayısıyla ben kadın sığınma evinin yöneticisi olarak onlarla çalışırken çaresizliği çok fazla yaşıyorum, tıkanmışlığı çok fazla yaşıyorum, onlarla birlikte yaşıyorum.

Kadını güçlendirmek lazım, sadece ekonomik anlamda değil. Üst sosyoekonomik düzeyde insanların da çok ciddi anlamda şiddete maruz kaldıklarını hepimiz biliyoruz, sadece onlar gizlemeyi iyi beceriyorlar o kadar. Dolayısıyla kadını her anlamda psikolojik, sosyal, hukuksal, ekonomik olarak ve eğitim alanlarında kadının güçlendirilmesi, desteklenmesi lazım. Şiddetin ataerkil sistemle doğrudan bağının olduğunu ve şiddeti ürettiğini bilmeliyiz. Şiddetin güç ve iktidar aracı olarak kullanıldığını, sistemin toplumsal yapıda erkeklere bu gücü verdiğini, normal/doğal olarak sunduğunu unutmamalıyız. Bir parça buralardan çözülebilir diye düşünüyorum.

Ayşegül DALKIR KAHVECİ

Ayşegül DALKIR KAHVECİ

Ben de son konuşmacı arkadaşımızın konuşmasına benzer bir konuşma yapmak istiyorum. Bu arada demokrasi ve kadın platformu başkanı ve avukat Ayşegül Dalkır KAHVECİ olarak söz alıyorum. Ben de kadına yönelik şiddet konusunda iki somut örnek vererek sorunları saptayıp çözüm bulma noktasında örnek vermek istiyorum.

Birincisi belki burada birçok arkadaşımızın bildiği bir karar "Nahide OPUZ" kararından çok kısaca bahsetmek istiyorum çünkü bu kararla Türkiye 47 Avrupa Konseyi ülkesi arasında aile içi şiddeti önleyemediği için tazminata mahkum edilen ilk ülke olma vasfını kazandı, maalesef diyorum ve 36.500 Euro tazminata mahkum edildi Türkiye. Olaydan çok kısa bahsetmek istiyorum. Na-

hide OPUZ Diyarbakır'da yaşayan annesinin imam nikahlı eşinin oğluyla başlangıçta imam nikahlı evlenmiş, daha sonra resmi nikahla evlenen ve evliliğin başlangıcından birkaç yıllık süreç içerisinde şiddete uğrayan bir kadın ve defalarca şiddete uğradığı için şikayette bulunuyor; en son eşinin üzerine araba sürmesi konusunda bir şikayeti var, darp var, adli tıp raporları var şiddete uğradığı konusunda ve en son artık şehri terk etme noktasına geldiğinde annesiyle birlikte aracın içerisindeyken eşi tarafından annesi öldürüldü ve avukatı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne müracaat etti. Müvekkilinin defalarca şikayet etmesine rağmen devletin koruma görevini yerine getirmediği iddiasıyla. Halbuki devletin vatandaşının yaşama hakkını korumak en asli görevlerinden biridir

ve bu arada adam öldürme suçundan eşi ceza aldı ve cezaevine girdi, cezaevinden 6 yıl sonra çıktı çünkü "kayınvalidem eşimi fuhuşa teşvik ediyordu ben de bu nedenle öldürdüm" diyerek ağır tahrikten yararlandı. Ve 6 yıl sonra cezaevinden çıktığında yine eşini arıyor "bulduğum yerde ona yapacağımı biliyorum" diyerek tehdit ediyor. Bunun üzerine Nahide OPUZ'un can güvenliği tehlikede olduğu halde devletimiz ona bir koruma sağlamadığı için korumayı da ancak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kanalıyla kendisine sağlatabiliyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Diyarbakır Valiliği, Diyarbakır Savcılığı ve Diyarbakır Mahkemele-ri ile yazışarak ancak kendisine bir koruma sağlanıyor ki bence bu ülkemiz adına çok hazin bir durum yani devletimizin bunu kendisinin yapamayıp da AİHM kararıyla bir koruma sağlaması ve aile içi şiddeti önleyemediği için tazminata mahkum edilen ilk ülke olması kadına şiddeti önleyememe konusunda geldiğimiz noktayı ifade ediyor.Şu anda Nahide OPUZ sanırım kimliği değiştirilmiş vaziyette hala eşinden kaçarak yaşıyor.

Vereceğim ikinci örnek, bir avukat olarak ben de şiddete uğradım ve düşünün biz avukat olarak kendimizi koruma noktasında zorlanıyoruz, hiçbir hukuk bilgisi olmayan ve ekonomik gücü olmayan kadınlarımız kendisini nasıl korusun? Benim bir bayan müvekkilim kocasının onu ve çocuğunu so-kağa atması sebebiyle bana müracaat etti, boşanma davasını gerçekleştirdik ve bu arada başka bir erkekle evlenerek yeni bir hayat kurdu kendisine. İlk eşi şehir dışındaydı ve 7 yıldır yaklaşık eski koca-sıyla görüşmüyordu, çocuk da öz babasını tanımıyor çok küçük yaşta ayrıldığı için ve baba kızının TC kimlik numarasından Ankara'da hangi okula git-tiğini tespit ederek okuluna müracaat ediyor. Ço-cuğunu görmek istediğini söylüyor ve çocuğu ka-çıracığını söylüyor. Bunun üzerine okul aileye ha-ber veriyor çünkü babanın çocuğu alamadığı için okulun parmaklıklarına kafasını vurma gibi agre-sif davranışları olan kamera kayıtları var. Çocuğun velayeti annede olduğu için kanunen de babanın daha evvel çocukla kişisel ilişki kurulmasına karar verilmişti tüm boşanmalarda olduğu gibi ve biz bu

kararın da kaldırılması için dava açtık. Çünkü anne çocuğu gösterdiği takdirde baba çocuğu kaçıraca-k ve anne çocuğu bir daha göremeyecek. Çocuk ikinci babayı kabullenmiş, öz babayı istemiyor ve biz babanın çocukla kişisel ilişki kurulma kararının kaldırılması davası açtığımızda bu durumda anne-ye ve çocuğa ulaşamayan baba davadan vazgeç-mem ve annenin adresini bildirmem için beni teh-dit etmeye başladı. Telefonlarıma defalarca mesaj-lar gönderdi. Kendisi de uzman çavuştu ve bomba uzmanıydı. "Kafanı keser bürona asarım, Molotof kokteyl ile büronu yakarım, eşinle birlikte ikinizi de öldürürüm" gibi mesajlar. Biz tabi bunlara alış-kın olduğumuz için hiç ciddiye almadık, gayet nor-mal tehditler olarak gördük. Bu tehditlerle de da-vadan vazgeçemeyeceğimi, müvekkilimin adresi-ni bilmediğimi bilsem dahi söylemek gibi bir yü-kümlülüğüm olmadığını söyledim kendisine. An-cak ertesi gün büroma gittiğimde büromun kapı-sının kırıldığını gördüm.

Yani düşünün bakın bir babanın yaptığı şid-de-ti kendi çocuğuna, eşine, kendi ailesine, eşinin ai-lesine ki bu arada tabi eşinin kız kardeşi, erkek kar-deşi, yeğenleri, onları tehdit etmesi de söz konu-su. Onlar da tabi tamamen ayrı olaylar ve çok kısa ben korunma noktasından bahsetmek istiyorum ve ben şahsıma koruma talep ettiğimde sonuçta ben de şiddete uğruyorum bir kadın olarak ve bir avukat olarak. Bana "biz hiçbir şekilde koruma po-lis memuru veremeyiz, şayet korumanın maaşı-nı öderseniz ve tüm masraflarını karşılırsanız biz size koruma tahsis edebiliriz" dendi. Bizzat yaşad-ığım için bahsediyorum. Yasada bir koruma tedbi-ri var ve koruma sağlanıyor deniyor ve bunu halkı-mız zannediyor ki bir silahlı koruma fiziken süre-k-li şiddete uğrayan kadının yanında onu koruyacak ama sistemimizde ancak telefonla çağrılı koruma sistemi var, bu da şiddeti önlemede yetersiz kalı-yor, kadınlarımız yine canice öldürülüyor. Gerek AİHM kararı ve gerek bu örnekten yola çıkarak şid-detin boyutuna göre koruma noktasında farklı uy-gulamalarla bu konunun çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Şennur KIŞLAK

Şennur KIŞLAK: Çok güzel bir toplantı, çok da yararlı olacağına inanıyorum ve inanın ayrılmak istemiyorum ancak dersime yetişmek durumundayım. Son olarak söylemek istediğim çok şey olsa da, belki şöyle özetleyebilirim. Bu toplumsal bir sorun yani kültür içerisinde ciddi değişimlerin olması gerekiyor ve bir kültürün değişmesi ise onlarca yılı gerektiriyor, çok sabırla gitmemiz lazım, çocuklarımızın eğitimine çok önem vermemiz lazım, anneleri babaları, toplumu bu konuda gerçekten bilinçlendirmek önemli. Cinsel tacizler ve saldırılar üzerine haberleri dinliyoruz, duyduklarımız var. Taciz ve saldırılar karşısında kendilerini koruyabilmeleri adına çocuklarımıza hayır demeyi öğretme-

miz gerek, bizim kültürümüzde kızlar özellikle daha ılımlı daha uyumlu yetiştiriliyor. Başkalarının çocuklarımızı sevmelerine hemen izin vermemek gerekiyor galiba artık, Avrupa'ya baktığımızda gülerек, samimiyetle, hatta ailecek çocuğa yaklaşırsanız bile anne ciddiyetini bozmuyor ve çocuğuna yaklaşmanıza izin vermiyor. Sanırım onlar artık o noktaya gelmişler, bizde ise her şeye evet diyen çok uyumlu ve çok empatik kızlar yetiştiriyoruz. Bu tehlike doğuruyor bence. Çocuk da dokunulmasını istemiyorsa bunu özgürce ifade edebilmeli ve "ayıp kaçma, bak seni seviyor amca" gibi ifadeler kullanılmamalı, zorlanmamalı. Ayrıca empati üzerine yapılan çalışmalar erkek çocukların yeterince empatik yetiştirilmediğine işaret ediyor. Anneler ve babalar tarafından eğitimde bunlara dikkat etmemiz gerek, yani bir erkek çocuk başka bir çocuğun canını yaktığında annenin onu bilgilendirmesi, "bak onun şimdi canı yandı bu yaptığın doğru değil, senin canın acısa hoşuna gider mi" gibi bilgileri vermesi, onun empati becerisini geliştiriyor ve annelerin bu açıklamaları daha çok kız çocuklarına yaptıklarını görüyoruz.

Bir başka not aldığım konu şiddetin nedenleri üzerine. Sığınma evlerinde yaptığımız çalışmalar ya da şiddet üzerine diğer çalışmalar bize şunu gösteriyor; kadınlar çok basit nedenlerle şiddete uğruyorlar, nedenini sorduğunuzda "yemeğin altının yanması, çocuğun derslerinde başarılı olamaması ya da çocuğun babaya benzememesi, kapının geç açılması, telefo-

nun geç açılması gibi nedenlerle şiddete uğradıklarından söz ediyorlar. Üstelik bakıyorsunuz ki kadınlar suçluluk hissediyorlar, "evet komşuda yarım saat fazla oturdum oturmamalıydım" diyor. Bu alanda çalışanların bu dinamikleri bilmesi lazım, yani bir insana ne kadar şiddet ne kadar baskı uygularsanız sonuçta kendisini suçlamaya başlıyor ve ayrıca ona şiddet uygulayan kişiye itaat etmeye de başlıyor. Bazen çevredekiler şaşkınlıklarını gizleyemiyorlar ve soruyorlar "sen de nasıl dayandın bunca sene, niye dayandın?". Ancak bilinmeli ki şiddete uğrayanların gide- rek öz güvenleri kalmıyor, depresyon üzerine öğrenilmiş çaresizlik diye bir kavram var, kişiyi depresyona götüren bir duygu bu. Deneyisel olarak bu konuda hayvanlarla çalışılmış, o deneylerin sonuçlarını biliyorsunuz. İşte burada da aynı durum var, yani kapı açık kadın çıkıp kaçabilir, gidebilir ama artık umudu yok, o gücü yok ve şiddet uygulayan olmadan yaşamda adım atamıyor. Böylesine enteresan bir sonuçla karşılaşlıyoruz. Genelde sığınma evlerine gelenlerin ancak % 12'sinin geri döndüğü söylendi bugün, bakın o bulguya göre sığınan kadınlar artık o zinciri, o döngüyü kırmış kişiler. Son noktada canını kurtarmak adına kaçmış ve bu kısır döngüden kurtulabilmiş kadınlar ve elbette ki geri dönmek istemiyorlar. Yine bizim yaptığımız bir çalışmayla sığınma evindeki kadınların psikolojik sağlıklarının, dışarıda şiddet gören ama sığınma evine gelmeyen kadınlardan daha iyi olduklarını da gördük. Tabi ki güçlenme

adına onlarda bir değişim başlamış oluyor ve kurumlardan aldıkları sosyal destek inanılmaz önemli. Sosyal destek deyince, çocuklarımızı yetiştirirken gerektiğinde her zorluğu kendi başlarına göğüslememelerini de öğretmemiz lazım. Gerektiğinde aileden, en güvendikleri insanlardan yardım almanın çok önemli olduğu bilgisini vermek gerekiyor. Sosyal hizmetlerden, sığınma evlerinden olsun, aileden olsun destek geldiğinde bu kadınların şiddetle çok daha sağlıklı biçimde baş ettiklerini ve çok daha sağlam ayakları üzerinde durabildiklerini görüyoruz.

Kültürün değişmesi gerekiyor, bir sürü mitler var, gerçekten o yanlış inançların değişmesi lazım, örneğin, “erkeğin sözünden çıkılmaz, evlendiysen artık karşı koyamazsın, ayrılamazsın, kefenle geri dönersin” gibi acı, olumsuz deyimlerimiz, atasözlerimiz var, bunları söylemek bile istemiyorum. Sonuçta dönüp dolaşıp eğitime geliyoruz galiba değil mi?. Adım adım sabırla çocuk eğitimi, kadının eğitimi, erkeğin eğitimi. Bunlar sadece kadının ya da erkeğin suçu değil. Bu toplumsal bir sorun. O pencereden bakarak adımlarımızı atmamız gerekiyor. Teşekkür ediyorum.

Nihat Eri

Nihat Eri

Şennur hanımdan başlayayım. Şiddet toplumsal sorundur dedik. Gerçekten toplumun genlerinde var olan, tarihten, kültürden beslenen, bu nedenle baş edilmesi oldukça zor bir sorun. Bazı davranışlarımızın bin yıllar öncesine dayanan kökleri vardır. Mesela İslam öncesi cahiliye dönemi Araplarında kız çocuklarını diri diri toprağa gömmeye geleneği vardı. Aklın alacağı bir şey değil, bir insan en değerli varlığını, öz çocuğunu kendi elleriyle katleder mi? O günlerin vah-

şî savaş koşullarında, galip gelenler mağlup ettikleri erkekleri tümüyle kılıçtan geçiriyor, kadınlarına da tecavüz ediyorlardı. Öyle bir şey olmasın diye kızları düşmanların eline geçmesinler diye, kız çocuklarını diri diri gömölüyorlardı. Yaman bir çelişki, başkasının eline geçmesine dayanmadığı için en değerli varlığını yok eden bir anlayış. Bir toplum böyle düşünüyorsa bununla baş etmek kolay mı? Bu cahiliye geleneği, toplumun kimyasını değiştiren yeni bir inanç sistemi ile İslamla ancak ortadan

kaldırılabilirdi. Bu nedenle Toplumsal algıları değiştirmek için, çok yoğun bir eğitim seferberliği yapmak lazım. Toplumu çok yönlü ve etkin bir bilinçlendirme ile ancak düzeltmek mümkün.

Ben bir güney Amerika filmi izlemiştim. İlkokul öğrencilerine cinsel eğitim veriliyordu. Çocuklar, şunu şunu yapmayacağım, şunlara şunlara izin veremeyeceğim vs. diye öğretmenlerinin söylediklerini defalarca yüksek sesle tekrar ediyorlardı. Bu tarz eğitim muhtemelen etkili bir eğitim olur. Bizde bazı konu-

lar özellikle cinsellik konuları tabu kabul edildiğinden, bu konularda eğitim eksik yapıyor.

Sosyal Hizmetler Uzmanlığı hayatın birçok dalında eksikliği hissedilen bir uzmanlık dalı. Üniversitelerimiz on binlerce, yüz binlerce diplomalı insan yetiştiriyor. Ama çoğu iş bulamıyorlar. Madem bu alanda ciddi bir açık var, neden üniversitelerimiz, diplomalı işsiz yetiştireceğine, bu alandaki eksikliği fark edip yeteri kadar Sosyal Hizmetler Uzmanı yetiştirmiyorlar. Üniversitelerimizin bu konuda kapasiteleri de var. Kapasitelerini bu yönde geliştirebilirler diye düşünüyorum. Sosyal hizmet uzmanları, sayılarının yetersizliği dolayısı ile hep masa başında çalıştırılıyor. Araziye çıkmaları istendiğinde aylara sirayet eden randevular veriyorlar.

Aile danışmanlığı bizim için yeni bir olgu, Devletin anayasadan kaynaklanan sosyal sorumluluğunu yerine getirebilmesi için, aile danışmanlığı müessesesini birçok alanda etkin bir biçimde kullanması gerekir.

Kadına yönelik şiddette erkek kadar, erkeğe bu konuda cesaret veren, kıskırtan kadınlar da suçludur. Burada kastettiğim kadınlar şiddet gören kadınların kendileri değil, şiddet uygulayan erkeğin yanındaki, yakınındaki kadınlar, anneler, kız kardeşler vs. Batman'da yaptığımız bir çalışmada, Batman Üniversitesini temsilen katılan, genç bir ba-

yan akademisyen, Batman'daki gözlemlerini anlatırken, erkeklerin çaresizlik içerisinde ailelerinin zoruyla ve baskısıyla verilen görevleri, kendilerini feda edercesine yaptıklarını ve ailelerin kız çocuklarından istemedikleri fedakarlığı erkeklerden talep ettiklerini, bu nedenle erkeklerin mağdur olduklarını ve tek suçlu olmadıklarını aslında suçun toplumsal ve kolektif olduğunu söylemişti. Ben de aynı şeye inanıyorum. Sadece erkekler suçlu değil burada, kadınlarımız da suçlu. Erkeği kıskırtan, yönlendiren de kadındır, bu nedenle kadını da erkeklerle birlikte eğitmemiz gereklidir.

Kadını korumak adına çıkarttığımız yasaların uygulamasına da bakmamız lazım. Örneğin erkeğin evden uzaklaştırılması kararı çok rahatlıkla veriliyor, belki bazı durumlarda bu gereklidir ama gelişigüzel ve özensizce kullanıldığında, kaç yapalım derken göz çıkartmış olmuyor muyuz? Evden uzaklaştırdığımız erkek, karısıyla tekrar bir araya gelebiliyor mu? Uzaklaştırma cezası verilen olayların kaçta kaç boşanma ile sonuçlanıyor, bence Hakimler bu kararı verirken çok iyi düşünmeli ve gerekmedikçe uzaklaştırma kararı vermemelidirler. Aile bütünlüğünü korumak için zecri tedbirlerden çok, ikna yöntemleri devreye sokulursa birçok evlilik kurtarılabilir.

Salih BATTAL: Hanımların duygu dünyasında bu çok önemli. Bir hanımın şiddet görmesi, ona küfür edilmesi, kötü davranılması evde soğukluğa ve huzursuzluğa neden oluyor. Şiddet görmeyen kadın genelde iyi bir eş, iyi bir anne oluyor ve bunun iyi bir aile ortamının oluşmasında önemli olduğunu düşünüyorum.

Canan GÜLLÜ

Nihat Beyin örneğinden yola çıkarak İngiltere'den bir örnek vermek istiyorum. Ülkemiz ile benzeştigi için. Flört aşamasındaki gençlerle yapılan bir araştırmada, o süreçte erkeğin kadına "etek boyun kısa" dediğinde, kadının tavrı ileriki yılları şiddet açısından belirliyor. Cevap, "tamam hayatım bir daha giymem" ise şiddet var oluş sergiliyor, "hayır" ise, şiddet o evliliğe uğramıyor. Kadının tavrı belirleyici unsur.

Şimdi zamanınızı fazla almamak adına başlıklarla ülkemizdeki olaylardan bazılarını sizlerle paylaşmak istiyorum:

Milli Eğitim Bakanlığı ders kitaplarından, Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesi (CEDAW) çıkarılmıştır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin var olduğu ülkemizde, bu

sözleşme, bizler için çok önemli ve çocuklarımızın bunu bilerek büyümesi avantaj ancak bu bilgi yok artık.

Yine bakanlığın bir projesinden bahsetmek istiyorum:

7-19 Yaş Aile Eğitimi Programı hakkında genel bilgiler ana başlığının, Programın Genel Felsefesi alt başlığında 3. maddesinde “Bu program, çocuk haklarına duyarlıdır. Çocuk haklarının yanı sıra anne-babanın insan ve **kadın haklarına saygılı olmayı benimser.” ifadesi yer almaktadır.**

Bu iyi niyetli bir madde olmakla beraber, çocuk ve kadın hakları bağlamında anlamsal hata içermektedir.

YAEP Genel Felsefesi 3. maddede geçen “Çocuk haklarının yanı sıra anne-babanın insan ve kadın haklarına saygılı olma” ifadesine bakıldığında, çocuk haklarının çocuklara, insan haklarının yetişkin erkeklerle, **kadın haklarının ise yetişkin kadınlara ait olduğu anlamı çıkmaktadır.**

İnsanın insan olması nedeniyle her insan tarafından yararlanılabilen haklara “insan hakları” denmektedir. Yani çocukların kendilerine has çocuk hakları olmakla beraber insan hakları çocukları da kapsamaktadır.

“insan ve kadın haklarına saygılı olma” ifadesinde insan hakları ve kadın haklarının ayrı ayrı belirtilmesinden dolayı kadının sanki insandan farklı bir tür olduğu ve insan haklarına saygı gösteriyor olmanın kadına saygı göstermeye; kadının insan olmaktan kaynaklanan haklarının teslim edilmesine yetmedi-

ği gibi bir anlam çıkmaktadır. Bu programın cinsiyet ayrımcılığına karşı olduğu söylenmekte fakat “insan ve kadın hakları” ifadesiyle farkında olmadan kadın ötekileştirilmektedir.

İnsan hakları, yeryüzünde eşit olarak yaşayan bütün bireylerin birbirlerine karşı salt insan olmaktan kaynaklanan ödevleridir. İnsan haklarından, insanın insan olmaktan kaynaklanan tüm hakları anlaşılmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Beyannameğinde bu çerçevede cinsiyet, dil, din, siyasi, millî veya sosyal köken, servet, doğuş veya diğer herhangi bir fark gözetmeksizin, insanın insan olması nedeniyle her insan tarafından yararlanılabilen haklara “insan hakları” denmektedir.

Bu bağlamda bu maddenin, “Bu program, çocuk ve insan haklarına duyarlıdır. İnsanın insan olması nedeniyle sahip olduğu haklara saygılı olmayı benimser.” şeklinde düzeltilmesi gerekmektedir. Özür dileyerek bu bölümü uzattım ancak şiddet konusu ile yakından ilgili bir algıya neden olduğu için.

Bu konuları doğru bilerek toplumda var olacak gençler, şiddete karşı çıkacaklardır, kadını birey olarak görecekları için.

Gelelim şiddet konusunda ilk başvurulacak yer olan karakolların durumuna:

2006 yılında 40.000 polis memuru eğitildi. Kadına yönelik şiddet konusunda.

Ancak bu konuda değil de, pasaport şubelerinde, adi suçlarda ve diğer birimlerde bu polis memurları çalışmaya başladılar. Onca eğitim heba oldu.

Yine aynı memurların uzlaşmacı yaklaşımları yargı görevlilerince de desteklendiği için, fail için Uzaklaştırma işlemleri ciddi anlamda yapılamadığından, Devlet kadın vatandaşlarını koruyamamaktadır. Özellikle SGK ve TCK Kimlik numaralarında kartartmalar yapılamadığı için hayatı tehlikeler dikkat çekicidir.

Fransa’nın Strazburg eyaletinde bir dava görüldü. Dava, gece saat 12.00’de, Paris’te, parkta gezen bir kadına taciz yapılması ile ilgilidir. O taciz olayında 22 yıl ceza verildi faile.

Bu cezanın 2 yılı yapılan taciz ile ilgilidir. 20 yılı ise Fransız kadınının sokağa çıkma özgürlüğünün kısıtlanması nedeni ile ilgilidir. Bizde ise hatırlayın lütfen, yılbaşında taksim meydanında tacize, “ne işi vardır kadınların orada” cümlesi sarf edilmişti. İşte zihniyet dönüşümü gereğini ortaya koyan bir örnektir bu.

Yine İngiltere’de şiddet uygulayan kocaya banka kredi vermez.

Sendikaya bağlı ise iş bulamaz. Uygulama olarak bunların bizde de yer alması gerekir. Son yıllarda Fethiye ilçesinde bir tecavüz odası skandalı olmuştu. Tecavüz mağduru kız, bu kişi ile evlenmek zorunda kalmış, suçlu cezasını çekmeden, evlenerek cezadan kurtulmuş fail, ancak kız ömür boyu bu cezaya mahkum olmuştur.

Gelelim şiddetten korunma yeri olan sığınma evlerine: Sayısının yetersiz olduğu herkesçe malum. Başbakanlık genelgesi olduğu halde yerel yönetimler bu konuda gereğini yapmamıştır. Nüfusu 50.000 olan ilçelerde

açılması zorunlu olmadığı, isteğe bırakıldığı için. Önceleri sığınma evlerine hayat kadınları alınmıyordu. Dejenerasyon olma ihtimaline karşılık.

Çocuk yaşta evlilikler sorunun giderilmesi çok önemli şiddet konusunda. Bu küçük yaşta tacizlerin önünü de kapatacaktır. Bu ülke Hüseyin Üzmez için yasa tasarısı geliştirdi. Bu ayıbı hepimiz taşıyoruz. 70 yaşındaki adamı hapisten çıkarma anlamında bir metin değiştirildi yasada.

Aslında o kadar çok söylenecek söz var ki, özel-

likle 6284 sayılı ailenin korunması ve kadının şiddetten korunması kanunu çalışmalarında bulunmuş bir örgütün başkanı olarak, ancak süremi aştığımı biliyorum, son bir cümle olarak Kadın Bakanlığı'nın adının Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak değiştirilmesi ile ilgili. Ailenin tamamlayıcı unsuru olarak yer alan kadın, aslında toplumu oluşturan cinslerden biridir ve nüfusun %51 ini oluşturur bu ülkede, bunu unutmayalım lütfen. Teşekkür ediyorum.

Elif İlkay ÖZALP: Sayın başkan, 7-19 Yaş Aile Rehberliği Programını açıklamak zorundayım. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Rehberlik Genel Müdürlüğü'nün bir projesi bu. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 19 birimden bir tanesiyiz. 7-19 yaş arası çocuğu olan anne ve babaları direk olarak hedefliyor ve her okulda rehber öğretmenler vasıtasıyla açılıyor. Proje içinde kadın haklarına yönelik herhangi bir öğreti yapılmıyor. Aile rehberliği konusu ayrı bir şey. İkişi birbirine karıştırılmış olabilir. Özellikle biz düzeltme yapmak istedik. 7-19 Yaş Aile Rehberliği programımız bizim gururla yaptığımız, neredeyse 500.000'e yakın aileyi eğittiğimiz bir program.

Öner ERGENÇ: Hayat kadınlarının sığınma evlerine alınmadığı ile ilgili olarak konuşmak istiyorum. Ben farklı bir şey vurgulamak istiyorum. Ankara Büyük Şehir Belediyesi'nin bu konularda yaptığı çalışmaları biz komisyon olarak incelerken, bize bir bilgi aktarıldı. Açtığımız bu kadın sığınma evlerine özellikle gelip, başvurup, buraya sığınmış olan kadınları alıp, fuhuşa sürüklediklerini gördük diyorlar. Dolayısıyla, ikisinin de bir arada, beraber olmasının da böyle bir sakıncası var. Ancak, hayat kadınlarının da, bu devlet imkanlarından yararlanabilmesi için, bunlar için farklı evler oluşturduk. Sığınma evlerine gelen kadınlarla bunları bir araya getirmeyip farklı farklı yerlerde tuttuk. Sosyal Hizmetlerin böyle bir hizmeti var ise, bu modelin benimsenmesi gerekiyor, diğerlerini kötü yola düşürmemek adına. Teşekkür ediyorum.

Naci YILDIRIM

Sayın Başkan, önemli bir konuyu konuşuyoruz bugün. Toplumsal bir sorunu konuşuyor ve çözüm arıyoruz. Benden önceki konuşmacılar konunun çeşitli yönlerini anlattılar. Şiddet mağdurlarına yönelik koruma ve rehabilitasyon konusunda yapılan çalışmalar ve karşılaşılan sorunlar detaylı olarak burada anlatıldı. Tüm katılımcıların hem fikir olduğunu düşündüğüm toplumsal bir sorun olan şiddetin önlenmesinde toplumun tüm kesimlerine sorumluluk düşmektedir. Şu anda şiddetle özellikle kadına yönelik şiddet konusunda yasal düzenlemeler önemli ölçüde tamamlanmış, çeşitli idari tedbirler alınmıştır. Ancak bu düzenlemelerin hayata geçirilebilmesi için toplumsal zihniyet dönüşümü de sağlanmalıdır. Burada, bir anlamda önemli bir taraf olduğunu düşündüğüm medyadan bahsetmek is-

tiyorum. Çünkü medya düşüncelerin, davranışların ve değer yargılarının oluşmasında güçlü bir araçtır. Medya yaşantımızın her alanında yer almaktadır. Yazılı ve görsel metinlerle her bireye, her gün ulaşabilmektedir. Medyanın, son yıllarda çeşitli toplumsal sorumluluk projelerinde yer alsalar da, zihniyet dönüşümü sağladığını söylemek zordur. Medyada zihniyet dönüşümünün, şiddeti önlemede önemli olduğunu düşünmüyorum. Bu dönüşümün sağlanabilmesi için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün yaptığı iki çalışmadan bahsetmek istiyorum. Birincisi Toplumsal Cinsiyet ve Medya Atölyesidir. Bu çalışma geleceğin medya profesyonelleri olacak İletişim Fakültesi öğrencilerine yöneliktir. İkinci çalışma ise yerel medya mensuplarına yönelik Yerel Medya Atölyesidir. Bahsetmek istediğim diğer

bir konu da, kurumlar arası koordinasyon ve işbirliği önemli bir konudur. Son zamanlarda ilerlemeler olmakla birlikte kurumlarımız daha da istekli olmalıdırlar. Tüm toplum şiddetin bir hak olmadığı, meşru bir davranış olmayacağı, bireye, aileye ve topluma zarar veren bir sorun olduğu bilincine ulaşmalıdır.

Şengül ALTAN ARSLAN

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından katılıyorum. Arkadaşlarımın söylediklerine katılmakla beraber, ben de bazı eklemeler yapmak istiyorum. Arkadaşlar o kadar güzel projelerden bahsettiler ki insanın aklına bu sorun hala niye devam ediyor sorusu geliyor. Bazı arkadaşlarımız yaşanan aksaklıkları okadar güzel dile getirdiler ki ister istemez yapılması gereken çok şey olduğunu düşünüyorum. Kadına ve çocuğa baktığımızda özellikle bazılarının korunmaya muhtaç olduğu açıkça karşımızda durmaktadır. Ancak bakış açımız onların gözetilmesi gerektiği noktasında sabitleniyor. Kadın ve çocukları eşit bir konumda görmediğimiz için bütün kararlarımızı onlar adına alıyoruz. Oysa öncelikle bakış açımızı değiştirmeli ve alınan kararlara katılımlarını sağlamalıyız. 1998 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından aile bireylerini şiddetten korumak için yasa çıkarıldı. Yasanın çıkarılması uygulamaya yansıtılması için yeterli görüldü, otomatik olarak uygulanacağı varsayıldı. Küçük çaplı bazı çalışmaları saymazsak "biz daha ne yapabiliriz?" sorusunun yanıtı aranmadı, rehavete düşüldü. 2005 yılında kadına ve çocuklara yönelik şid-

detin sebeplerini araştırmak üzere şu anda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımız olan Sayın Fatma şahin'in başkanlığında bir Araştırma Komisyonu kuruldu. 2006 yılında bu Komisyonun raporu Başbakanlık Genelgesi olarak yayınlandı. Özellikle kadına yönelik şiddete ilişkin tespitler, eylem planları çerçevesinde değerlendirilerek takip edildi. Ancak burada bir sorunla karşılaşıldı. O da eylem planına uymayan kurumlara yaptırım uygulanmaması Önemli eksikliklerimizden bir tanesi bu. Zaman zaman aykırı söylemler olmakla birlikte aslında şiddetle mücadele konusunda siyasi bir kararlılık var. Kalkınma planlarında şiddetle mücadele konusuna yer veriliyor. 9. Kalkınma Planında şiddet, eğitim ve istihdam olmak üzere temelde kadına yönelik üç tane tedbir görüyorsunuz. Çocuğa yönelik 4 tane tedbir görüyorsunuz. Ancak bunlar kapsamlı tedbirler değil. Biliyorsunuz kalkınma planları çok önemli çünkü kalkınma planlarındaki tedbirlere uygun olarak projeler geliştirilmekte, bu planlar kamu politikasına yol göstermektedir. Projenin desteklenmesi için kalkınma planında tedbir olması gerekiyor. Bu nedenle daha fazla ve kapsamlı tedbirlere yer verilmesi için girişimler yapılmalıdır. Uygulayıcıların yani biz kamu görevlilerinin direnci de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. Son dönemlerde bu direncin kırıldığını görüyoruz. Bunun örneklerinden biri Emniyette 2000'li yıllarda çocuk şubelerinin açılmasıdır. Bu şubelere gittiğimiz zaman aynı dili konuşuyoruz. Her kamu kurumu ile aynı dili konuşmuyoruz. Her şeyden önce yapmamız gereken iyi bir koordinasyon sağlamak. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tüm gücüyle çalışsa da, henüz tamamlanmamış kadro sıkıntısı var. Kaldı ki kadrosunu tamamlasa bile tüm kurumların politikalarını düzenlemesi, tek başına başarılı olması mümkün değil. Bu nedenle tüm kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanları bu noktaya getirmemiz gerekiyor. Konunun öneminin anlatılması gerekir. Hizmet içi eğitimler yoluyla veya özel eğitim programları düzenlenerek bunun sindirilmesi gerekiyor. Ayrıca değişmesi gereken zararlı uygulamalarımız var. Bunun için kaynakları harekete geçirmek, yerelle sıkı bağlar kurmak gerekir. Bu tedbirleri almanın yanı sıra yasalarla getirilen yaptırımlarımızı tavizsiz uygulamamız gerekiyor. Bu şekilde bazı uygulama sorunlarını aşmamız da mümkün. Yasadan değil uygulamadan kaynaklı sorunlar var. Bu çerçevede biz Bakanlık olarak çe-

şitli modeller geliştirmeye, burada kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde çalışmalar yürütmeye yönelik hızlı girişimler başlattık. Örneğin yaşanan gelişmeler ve Ülke olarak imzaladığımız Avrupa Konseyi Sözleşmesi doğrultusunda yeniden ele aldığımız daha doğrusu çok daha geniş kapsamda yaptırımlar getirdiğimiz şiddetle mücadele yasası ile kısaca ŞÖNİM dediğimiz şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri kurduk. İlk aşamada 14 ilde açılacak bu merkezlerde sadece şiddete maruz kalan kadınlara değil, çocuklara hatta faile yönelik tedbirler öngörölmüş ve hızlı hareket etmek adına mülki amir ve kolluk güçlerine de yetkiler tanınmıştır. Ayrıca bir ilk başarılmış ve kolluk güçlerinin, sağlık bakanlığının, çalışma bakanlığının hizmetleri bu merkezler altında toplanmıştır. En az bunlar kadar önemli bir diğer husus da bu merkezler aracılığı ile önleme çalışmalarının yürütülecek olmasıdır. Burada da milli eğitim bakanlığının önemli katkıları alınmaktadır. Uygulamadan kaynaklanan sorunlara bu modelle çözüm bulabileceğimiz düşünülmektedir. Zamanla bu merkezlerin sayısı artacaktır. şu anda Ankara'da fiili olarak başlayan bu çalışmalar doğrultusunda eğitim programları hazırlanmakta, personele yönelik çalışmalar hızla yürütölmekte, materyaller hazırlanmaktadır. Bakanlığımızın kararlılıkla başlayıp sürdürdüğü bu girişimlerin yeterli olmayacağı açıktır. Bu çerçevede her kurum kendi çalışmalarına bu amaç doğrultusunda modöller eklemelidir.

Salih BATTAL: Siyasi kararlar çıkıyor ama hangisi yeterli? Gerçekten yeterli olmuyor. Kamu görevlilerinin bu konuyu severek çalışmaları lazım. şu görevi canı gönölden yapmalarını sağlamak lazım. Bunu sağlarsak sorunları çezebiliriz.

Nihat ERI: Kalkınma Planları 5 yıllık yapıyor. 10. Beş Yıllık Kalkınma Planı çalışmaları bu ara yapıyor, çalışmalara bugünden iştirak edilmesi gerekir. Hazırlık safhasında iken katkı vermek gerekiyor.

şengöl ALTAN ARSLAN: 10. Kalkınma Planı çerçevesinde görüşmelerimizi yaptık. Ancak Kalkınma Planında kadın konusuna verilen ağırlığın arttırılması konusuna çok sıcak bakılmıyor. Genel olarak kalkınma planlarının değil, yıllık planların önemli olduğu şeklinde cevaplar veriliyor

Fatma SÖNMEZ

Aile Sosyal Politikalar Bakanlığında Kadın Hizmetleri Şubesi İl Sorumlusu olarak buradayım. Aile hekimleri olduğu gibi, sosyal hizmet uzmanları da olacak. Öğrencilere meslek tanımı yaparken, sosyal hizmet konusunda bahsetmiyorlardı. Sadece Hacettepe üniversitesinde böyle bir bölüm vardı. Oradan mezun olanlar ayrı bir ekoller zaten. Şu anda bildiğim kadarıyla 11 üniversitenin sosyal hizmetler bölümü var. 2 aylık bir dilimde tedbir kararı verilen 5100. Koruma, sadece polisle olmaz. Kişi kendi zihnindeki korumayı yapmazsa şiddet uygulayan kişinin kafasında şiddeti kaldırma fikri olmazsa, şiddete maruz kalmış kişiyi korumamız mümkün değil. Antalya Polisinin yaptığı bir çalışmada, 1000 koruma kararı varsa o ilçedeki polis sayısı 500'dür. 1 kişiye 1 polis dahi düşmüyor. Yönetmelik ve yasa taslağı üzerinde ciddi mesailer harcanıyor. Kişinin beynindeki şiddet fikrini vazgeçirmek ve Şiddet kelimesini artık telaffuz etmemek bile büyük bir adımdır. Geriye döndüğümüzde sadece vur politikası vardı. Bunlar toplum olarak hoşnutsuzluğumuzun bir göstergesi. Ayrıca Psikolojik şid-

det dediğimiz bir sorun da mevcut. Çoğunlukla bekâr anneler bu kategoriye girmektedir. Eşinden ayrılan ve vefat eden anneler. Kadına özgüven verebileceğimiz yerler var. Kadın ayakta durmak istiyor. Sığınma evlerinin konuk evleri ile değişmiş olması, adları değişmiş olması çok ta önemli değil. Bize müracaat eden kadınlar içerisinde gerçekten korunmaya muhtaç olanlar var. Sonradan kadın olmuş olanlar var. Bunların ayıklanması, ciddi bir şekilde çalışılması gereklidir. Konukevlerimizde 18 yaş altı annelerimiz vardı. Kadın statüsüne geçtiklerinde konukevlerinde misafir edilmektedir. Hayat kadınlarının da orada olduğu düşünülürse bunların ayıklanması ve ciddi bir şekilde çalışmaların yapılması gerekir. Bekar annelerinde desteklenmesi lazım. Anne çocuklarını kendi başına büyütme istiyor. Kadının evlenmesine zorlanmasına yönelik toplum baskısı var. Bekar bir anne çocuklarının ihtiyaçlarını nasıl karşılasın. Şiddetin böyle fiziksel olması gerekmiyor zaten. Bekar bir kadın renkli bir kıyafet giyemez diye televizyonda bir program izlemiştim. Makyaj yapamaz diye bir toplum baskısı var. Bunların hepsi birer şiddettir.

***Hoşgörölü ol ki,
ŞİDDETİN GÖLGESİ
üzerine düşmesin...***

29 Kasım 2012

Şiddet , ÇALIŞTAYI

3. OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Salih BATTAL**

3. OTURUM

Gülbahar BAŞTUĞ

Konuşmalarda herkesin üzerinde önemle durduğu konu eğitim olmaktadır. Buna ilişkin olumsuz bir deneyimimden bahsetmek istiyorum. Yaklaşık 6 senedir Çankaya'daki bir Anadolu Lisesinde onların bir talebi üzerine, 9. Sınıflara toplu halde ergenlik dönemi, cinsel gelişim ve cinsel sorunlarla ilgili bir günlük workshoplar düzenliyorum. Oradaki hocalar bunu benden her sene istiyorlar, çünkü öğrencilerin çok yararlandıklarını söylüyorlar. Buna bağlı olarak, Batıkent'te bir Anadolu Lisesi'nde ergenlik dönemi ile ilgili bir sempozyum düzenlenmesi talebi üzerine konuşmamda cinsel gelişimden ve cinsel sorunlardan da bahsettiğimi ifade ettim. Ancak başıma ne geldi biliyor musunuz? Müdür bey "çocuklarımız internetten zaten bu tarz bilgileri almaktadır, biz bu konuda konuşmanızı istemiyoruz" diyerek sansür etti. Kurumların, yönetici pozisyonundaki kişilerinin de eğitilmesi gerekiyor. Yine geçen hafta Kadın Dayanışma Vakfına gidip, ensest ve cinsel tacize uğramış kadınlarla çalışmak istediğimi söylediğimde "maddi destek alamadıkları için sığınma evlerini kapatmak zorunda kaldıklarını" belirttiler. Bu tarz sosyal hizmet veren gönüllü kurumların varlığını ve hizmetlerini sürdürmelerine nasıl yardım-

Gülbahar BAŞTUĞ

cı olunur? Maddi destek sağlanabilir mi? Hepimiz değişik yerlerde değişik şekillerde şiddeti yaşayan insanlarız. Gey ve lezbiyen bireylere yönelik yapılan ayrımcılık da bir şiddettir. Öğretmenlere, doktorlara yönelik yapılan şiddet var. Kurumlarda mobinge uğrayanlarımız var. Bu workshopta tam bir gündür şiddeti konuşuyoruz, şu anda sizler neler hissediyorsunuz? Eminim ki hepimiz şiddetle çalışırken bun oluyoruz, tükenmişlik yaşıyoruz. Bazen karşıımızdaki kişilerin çaresizliği karşısında elimizden bir şey gelmediğini hissediyoruz. Şiddetle çalışan profesyoneller olarak bizler de ikincil kurbanlarız. Öncelikle bizim kendimiz için bir şeyler yapmamız lazım. Duygusal ve düşünsel ihtiyaçlarımızı karşılayalım ki böylece karşıımızdaki insanlara daha iyi hizmet vermeye çalışalım. Kendimize iyi bakmamız lazım.

Öner ERGENÇ

Toplantının başından buraya kadar, katılımcı arkadaşlarımız çok güzel örnekler ortaya koydular. Katkı veren bütün arkadaşlarımıza bu çalıştayın Yürütme Kurulu adına teşekkür ediyorum. Sokak Çocukları Komisyonu Başkanlığını yürüttüğüm zaman, konuyla alakalı olumsuz örnekler yaşadık. Bütün arkadaşların anlatacakları örnekleri vardır. Benim de kendimi tutamadığım, gözlerimin yaşardığı acı örnekleri hep yaşadık. Ancak, burada sabahdan beri konuşulanların dışında ayrı bir kulvarda dile getirmek istiyorum. Değerli dostlar, şüphesiz ki insanla ilgili ciddi bir problemi burada konuşuyoruz. İnsanla ilgili ciddi bir problemi konuşurken, insanın kendisini bizzatı tahlil edip, insanın içine düştüğü problemlerden, sebep olduğu problemlerden, rahatsızlıklardan, diğer bireyi koruyabilmek için o insanı tahlil ettikten sonra, çıkabilecek neticelere göre birtakım tedbirler öngörmemiz gerekiyor. Yani şimdiye kadar konuştuğumuz şeyler, hep olaylar meydana geldikten sonra, "Ne yapabiliriz? Ne yapıyoruz?" bağlamında oldu. Oysaki benim şahsi kanaatime göre, olaylar ne için meydana geliyor. Nedenlerimizi nasıl ortadan kaldıralırız, bunu konuşabilmemiz, ona göre tedbirler üretmemiz gerekiyor. Dolay-

sıyla ben bu insan olgusundan yola çıkarak, belki bizim Yürütme Kurulu olarak eksikimiz, Diyanet İşleri Başkanlığını da buraya davet etmemiz gerekiyordu. Eksik bıraktık. Dolayısıyla, ben konuyu açmak istiyorum. Cenabı Allah “insanı en değerli, en güzel şekilde yarattık” diyor. Tam kıvamında yarattık. Fiziksel ve biyolojik olarak yarattık anlamı çıkmıyor. İnsanı duygularıyla, aklıyla, vicdanıyla, ruhuyla, sevgisiyle, merhametiyle, şefkatiyle, ayırt edebileceğimiz bütün duygularıyla, insanı kıvamında yarattık buyuruyor Cenabı Allah. Allahın en iyi kıvamda yarattığı bu insandan bozukluklar nasıl ortaya çıkıyor. İnsana olumlu ve olumsuz duygular bir arada verilmiş. İşte o duyguların içinde şiddete yönelik hangileridir diye baktığımızda, birincisi baskı ve dayatma. Arkasından kızgınlık, kıskançlık, sevgisizlik, merhametsizlik, doyumsuzluk, kanaatsizlik denilen şeyler geliyor. Kul hakkına riayet etmemek. Madde bağımlılığı psikolojik bozukluğu, yoksulluk, bazen zenginlik, ben merkeziyetçilik, cehalet ve maneviyat eksikliği sıralayabileceğimiz hususlardır. Bu listeyi artırabiliriz. Bütün bu olumsuzlukları olumluya çevirmenin yolları nedir? Bu eğitimle olur değerli arkadaşlar. Ferhunde Hocam sabahleyin çok önemli bir şey söyledi. Sevgi öğrenilmez dedi. Ben de bir eğitimci olarak aynı şeye katılıyorum. Sevgi öğrenilmez ama yaşanarak elde edilir. Yani bir insanı, bir çocuğu sevgi ortamında beslerseniz, sevgi, merhamet ortamında büyütürseniz, kendisinde o sevgi iklimi, şefkat iklimi kendiliğinden yeşermiş olur. Bizatihi onu vermeye kalkarsanız veremezsiniz ama yaşatırsanız o onu algılayacaktır. Dolayısıyla bütün mesele eğitimle çözüleceğine göre, o halde bugün ülkemizde uyguladığımız eğitim sistemimizde bir sıkıntı var ki, bu problem artarak devam ediyor. Bakın, çocuğumuzu okula veriyoruz, öğretmen çocuğumuzu yanlış alışkanlıklardan alıkoysun diye. 1 sene önce bir aile dostumun kızı, kendisi sosyal hizmet uzmanı, kocası da öğretmen, kadını sürekli dövüyor, şiddete maruz bırakıyor. En son öyle bir şiddete maruz bırakıyor ki kadıncağız hastanelik oluyor. Şiddet uygulamaması gerektiğini öğretmesi gereken öğretmen, eşine şiddet uyguluyor. Şiddete maruz kalmaması gereken Sosyal Hizmet Uzmanı şiddet görüyor. Zaman zaman basına yansıyor. Cahil olmayan eğitilmiş insanların içinden şiddet teamül etmiş, şiddet uygulamalarına da şahit oluyo-

ruz. Bugünkü eğitim sistemimiz, şiddetten alıkoynabilecek, insanın içindeki o öfkeyi alabilecek bir sistem olmaktan uzak. 1909 yılında, Şark aşiretlerini gezerken, orada aşiretlerle yapılan sohbetlerde Şarkın geri kalmışlığını, bu düşmanlığı, kan davasını, cehaletin ortadan kaldırılması ile alakalı meşruiyetin, hürriyetin güzelliklerini oradaki insanlara anlatıldı. Eğitimle alakalı olarak şu söylendi: Van’da bir üniversite kuralım. Burada hem fen bilimleri okutalım. Hem dini ilimleri okutalım. Bunun sebebini sorduklarında asıl önemli olan konu, akıllı besleyen aydınlatan fen bilimleridir, vicdanı destekleyen din ilimleridir; fen bilimleri ve din ilimlerinin birleşmesinden, akıl ve vicdanın birleşmesi ortaya çıkar. Diğeri de ikisinin ayrılmasıyla, sadece vicdanını aydınlatıp, aklını fen bilimleriyle aydınlatan insan o dönemin medreselerinde o şekilde yetişiyordu. Yeniliklere, değişimlere uyum sağlayamadığı için sorunun içine düşüyorlardı. Sadece aklını fen bilimleriyle aydınlatıp ama vicdanını oluşturan insanlar da bu sefer nefsinin peşine takılıp, hak hukuk tanımayan, her arzu ettiğini kendisi için mubah gören, şahsi menfaatini toplumun üstünde gören ve bunun için şiddeti dahi kendisine mubah gören ikinci bir insan tipi oluştu. Yani burada şunu ifade etmek istiyorum. Eğitim sistemimizin bugünkü eksikliği, akıl ve vicdan ekseninde bir insan tipi meydana getiremememizdir. Yani biz öfkemize ancak vicdanımızın kontrolü ile sahip çıkabiliriz. Biz şehvetimize, vicdanımızın kontrolü ile engel olabiliriz. Haksızlıklara, dayatmalara engel olmak ancak böyle olur. İnsanı insan eden akıl ve vicdan birlikleridir. Bunu eğitim felsefemizin temel dinamiği haline getirmek zorundayız. Bütün bunları ortaya koyduktan sonra şunu da söylemek istiyorum; bu sadece Türkiye’nin bir problemi değil, en gelişmiş ABD’de eğitim kurumlarını inceledim. Mesela, ortaöğretim kurumlarında, devletin resmi liselerinde öğretmenler ders yapamıyorlar. O kadar serseri, madde bağımlısı, alkolik gençler var ki. Bu uygulamalar orada da var. Din ağırlıklı bir Devlet anlayışından bahsetmiyorum. Moderne, bugünkü fen bilimlerini ön planda tutan, ama vicdanı ile kendisini kontrol eden insanlar yetiştirecek bir eğitim sistemine, bir idari sisteme ihtiyaç vardır. Bunu sağlarsak zannediyorum bu sorunu kökünden halletmiş oluruz. Hepinize teşekkür ediyorum.

Salih BATTAL: Öner ERGENÇ Bey güzel konuştular. Bataklığı kurutmamız lazım. İnsanı iyi yola nasıl getirebiliriz? Cinsellik ve agresyon doğuştan itibaren var olan bir dürtüdür ama mutlaka eğitilmelidir. Ne-fis terbiye edilmelidir. Bir evde şiddet varsa, öfke kontrolü yapılamıyorsa, o evde problem yaşam boyu devam ediyor. Mutlaka insanoğlu eğitilmelidir. Kişilik gelişiminde ilk altı yaş çok önemlidir. İlk altı yaşta anne ve babalara çok iş düşüyor.

Kemal AYDIN

Kemal AYDIN

Dünya Yaşlanma Konseyi başkanıyım. Aynı zamanda Türkiye Hollanda Sağlık Vakfı Başkanıyım. Sağlık Bakanlığında Uluslararası Sağlık Politikaları Koordinatörüyüm. Ben, gerçekten böyle bir çalıştay organize eden, organize komitesi ve yürütme kuruluna teşekkür ediyorum. Gerçekten oldukça faydalı. Sabahki oturuma Dünya Sağlık örgütünün bir programı nedeniyle gelememiştim ama çok şeyler kaçırdığımı şimdi anladım.

Sizlerle, Hollanda'da kaldığım dönemde, yaşadıklarımı paylaşmak istiyorum. Araştırma amaçlı olarak 6-7 yıl kaldım. Yaşlılık alanında araştırmalar üzerinde bulundum orada. Büyükelçiliğimizde bir organizasyon vardı. Yabancı heyetlerle yemek halindeydik. O gün karşımda Hollandalı bir polis vardı. Polisin görevi İslam polisi. Ben de bir Türk Vakfının Başkanı olarak dikkatimi çekti. "Sizin görevinizden bir az bahseder misiniz?" dedim.

1 milyon Türk yaşamakta Hollanda'da. Bunlarda şiddet çok fazla olduğu için, İçişleri Bakanlığı olarak bir proje geliştirdik. Türk mahallelerinde, çok fazla şiddet olduğu için hukukçular, avukatlar, adliye dosyalarla dolmuş. Biz bunları nasıl önleriz diye başladıklarında, aramızda bir ekip kuralım de-

dik. Bir din adamı, bir sosyal hizmet adamı, bir polis ve mahallenin ileri gelenleri ile önce bu sistemi mahallelerde topluma anlatalım dedik.

Kurdukları mahalle evleri var. Mahalle evlerinde bir ofis var. Önce buraya gidiyorlar. Orada mahalle gönüllüleri var. Önemli olan şiddetin önlenmesi. Bu heyet şiddete maruz kalanları mahkeme hayatı gibi konuşturuyorlar. 1, 2, ve 3. görüşmede, adalete gitmeden olay orada çözülüyor. Adalet Sarayındaki dosyalarda azalma var. 10 kişi ile başladık. Şimdi 150 polis atadık diyorlar. Yani gittik sizi araştırdık diyorlar...

O ihtiyar heyeti sistemini araştırdık, aksakallı dediğimiz yaşlı heyetlerini araştırdık. Bizim kültürümüzde olanları, Hollandalılar toplum temelli sosyal hizmetler alanında uyguluyorlar. Her alanda uyguluyorlar. Orada kaldığı müddetçe yaşlılar, gerçi yaşlılar kurumundan daha sonra eve gidiyorlar, evde bakım çok gelişmiş, sadece 500 bin nüfuslu Rotherdam da full time 10 bin kişi evde bakım hizmetinde çalışıyor, belediyede, 40-50 bin kişi de gönüllü olarak çalışıyor. Yani tekrar eve, tekrar aileye ve tekrar topluma dönüş var. Biz o zaman tekrar kendimize gelip, Sağlık Bakanlığında olduğu gibi, sağlıkta dönüşüm programı gibi, Sağlık

Bakanımızla bunları birkaç defa paylaştık. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nda da tekrar halka dönük, toplum temelli bir sosyal politikalar geliştirmede müddetçe; mahalle temelli sosyal hizmetler politikaları geliştirmede müddetçe, böyle kurumsal sığınma yerleri, yetiştirme yurtları, huzur evleri, bakım evleri, açtığımız müddetçe çözüme yönelmezsek, tekrar kendi kültürel değerlerimizle bir alt yapı sistemi oluşturmazsak, ne sosyal hizmet uzmanı yetişir, ne polis yetişir, ne öğretmen yetişir. O zaman toplumun her kesimine iş düşüyor onun için de. Daha yakın zamanda Malezya'daydım. Malezya'da bir taksicinin anlattığı bir yaşam biçiminden söz edeceğim. Burası, Müslüman, Hristiyan ve Budistlerin yaşadığı bir yer. Biz önce devlet olarak insana saygıyı, birlikte yaşamayı öğreniyoruz. Okullarda biz bunu öğreniyoruz. Müslümanlığı öğreniyoruz, Ben Budistim ama ben Müslümanlığı o kadar iyi biliyorum ki, çünkü bu milletle yaşayacağım. Hristiyanlığı da biliyorum. Okulda bize öğretilen ilk önce birbirinize saygı duyacaksınız. Dinleri önce öğreniyoruz. Ben sizin ne zaman oruç tuttuğunuzu, ne zaman namaz kıldığınızı, zamanlarınızı biliyorum. Çünkü ben aynı toplumda yaşadığım için sana

saygı duymak zorundayım. Helal gıda nedir. Hepsini de biliyorum ama bir devlet politikası bu. Ben 4 defa Malezya'ya gittim, hiç şiddetle karşılaşmadım. Herkes birbirine saygı içerisinde ama bu bir devlet politikası. Okullarda matematik yarışmaları falan yok biz insana saygıyı öğretiyoruz önce. Ötekileştirme yok, hepimiz biriz, hepimiz bu ülkede yaşıyoruz. Dil, din v.s. bunlar ikinci şeyler, önce biz bu ülkenin vatandaşlarıyız. İnanın bunu bir Hindu ve daha sonra aynı şeyi bir Budistten de dinlediğim zaman, bizim bu ülkeyi Müslümanlar yönetiyor. Yüzde 51'lerde Müslümanlar hükümette. Ama hiç bir problem yok, biz burada kardeşçe geçiniyoruz. Azınlıkları da hükümetin koruma görevi var. Bir konu vardı mesela dedi, çok ilgimi çekmişti, birisi bir Müslüman'la evlenecekse hemen Müslüman olmayı devlet kabul etmiyor. Daha sonra sorun olur diye, bu Müslüman olmak isteyen bayana Hindu veya Budist v.s biraz zaman veriyor. Bir haftalık bir aşk geçirdin, kısa dönemli bir aşk ama sen bir dine gireceksin, 1 ay sonra ayrıldın, 2 ay sonra ayrıldın, sonra o dini durumu ne olacak diye devlet 1 yıl, 2 yıl bekle diyor, bu geçici bir şey olmasın diye. Din değiştirmek öyle kolay bir iş değil. Hiç bir zorlamayla değil.

Hemen yaşlılığa geleceğim. Demek ki toplum temelli sosyal hizmetler konusunda, şiddetin önlenmesi konusunda, gerçekten yaşlı hakları konusunda da Türkiye'de değil, dünyada da Birleşmiş Milletlerde de hiç bir adım atılmamış. Yaşlı hakları sözleşmesi imzalanmamış. Geçenlerde sayın bakanımızı ziyaret ettik. Türkiye bu konuyu birleşmiş milletlerde gündeme getirip yaşlı haklarının önce sözleşmesinin 1 yıl içinde Türkiye'nin öncülüğünde imzalanması, daha sonra (o zaman Türkiye hem kendi yaşlılarına değer verecek hem de 194 ülkeye örnek olacak) 2013 yılının uluslararası ve ulusal yaşlı hakları yılı olması konusunda projemizi bakan yardımcımıza, bakanımıza ulaştırdık. Hep birlikte inşallah bir genelgeyle 2013 yılında okullardan başlayarak yaşlıya saygıyı öğreteceğiz. O çocukların da bir gün yaşlanacağını bilmeleri gerekir. Yaşlı hakları sadece yaşlıların hakkı değil, toplumun her kesimin hakkı çünkü. Her doğan bir gün o güzel dönemi yakalayacak. Hocama da çok teşekkür ediyorum. Kültür üniversitesiyle beraber tüm üniversitelerimizle ama özellikle hocamın şiddetle ilgili araştırmaları olduğu için hocamla da kültür üniversitesi olarak işbirliği yapacağız.

Münevver MERTOĞLU

Efendim, iki araştırmamızın çok çarpıcı bulguları var, kısaca onlardan söz etmek istiyorum. Bir tanesi Türkiye ile Amerika karşılaştırmalı bir çalışmaydı. İlköğretim ve liselerdeki şiddeti karşılaştırdık. Amerika'da Ohio Eyaletinde sosyo ekonomik düzeyi çok düşük, orta ve yüksek düzeyde üç bölge belirledik. İstanbul'da da aynı şekilde 3 grup belirlemiştik ve bu karşılaştırmada gördük ki Amerika okullarında şiddet Türkiye'nin çok üstünde. Diğer çarpıcı bir bulgu ise, Amerika'da sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan gruplarda alınan bütün önlemlere rağmen şiddetin önüne geçilemiyor. Ama bizde sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan gruplarda alınan önlemler işe yarıyor. Bir başka bulgu, öğretmen tutumları ile şiddet arasında çok yüksek bir ilişki olduğudur. Bu, hem Türkiye'de hem de Amerika'da aynı. Yani öğretmenin olumsuz tutum içinde olduğu gruplarda şiddet en yüksek, öğretmen tutumu olumlu olduğu zaman şiddet en düşük düzeyde. Tabi neden-sonuç ilişkisini belirlemek o kadar kolay değil. Yani orada çocuklar gerçekten zor olduğu için mi öğretmenin tutumu olumsuz hale geliyor ve şiddet artıyor? Yani tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan. Bu ilişkiyi belirlemek zor ama %80 düzeyinde yüksek bir ilişki var. Diğeri, 2560 öğretmenle çalıştığımız bir araştırma; Öğrencilerin öğretmenlere uyguladığı şiddet var günümüzde. Ondan önce de öğretmenlerin öğrencilere uyguladığı şiddeti çalışmıştık. En yüksek şiddet oranının 7 ve 8. sınıfta olduğu görülüyor. Çünkü ergenlik dönemindeki çocuklar gerçekten zor. Bir başka sonuç, işini severek yapan öğretmenlerin ve çocuğu olan öğretmenlerin şiddet algısı düşük. Çünkü toleransları yüksek ve baş etme ile ilgili bir takım donanımları olabiliyor. Öğretmenlerin yaşı ilerledikçe şiddet algıları azalıyor. Sınıf mevcutlarının çok kalabalık olması, öğretmenlerin şiddet algılarını artırıyor. Bu sonuç şiddetin önlenmesi bakımından önemli bir bulgu. Sınıf mevcutlarının acilen azaltılması gerekir. Bir başka sonuç, Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan grupta öğretmenlerin şiddet algıları yüksek. Bu da önemli bir bulgu. Dolayısıyla bütün bu bulguların şiddetin önlenmesiyle ilgili alınabilecek önlemlere katkısı bakımından da önem taşıdığını düşünüyorum.

Salih BATTAL: Şimdi önerilerinizi almak istiyorum.

Sadi GÜNDOĞDU

Tıp doktoruyum. Şiddet, günümüzde çok önemli bir sosyal sorun, ülkemizde de çok önemli. Sağlıkta şiddet, kamuda şiddet konularına girmeyeceğim çünkü zamanımız çok kısıtlı. Herhalde sayın başkan da öyle düşünüyordur. Bundan sonraki saatlerimizi somut önerilere ayırmak belki daha faydalı olacaktır. Sosyal devlet ilkesine uyulmadıkça, şiddet ve diğer sorunlar artacaktır kanımca. Sadece eğitimle bu işin hallolacağı tabi ki yeterli bir çözüm değil. Siz ülkede sosyal adaleti, sosyo-ekonomik seviyeler arasındaki uçurumları kapatmaya çalışmazsanız bu sorun daha da büyüyerek üstümüze gelecektir. Bu işe para, kaynak, insan kaynağı ve maddi kaynak ayırmadan da bu işin üstesinden gelebileceğimizi zannetmiyorum, Bir de en önemlisi elimizde gerçek somut veriler nelerdir. Şiddet uygulama oranı ülkemizde artmakta mı, azalmakta mı? Bu da ayrı bir soru. Bunun da daha reel bir cevabı olmalı. Kaynakları da daha somut olarak ölçmeli ve değerlendirmeliyiz.

Sadi GÜNDOĞDU

Ayşe Seza KARAMAN

Şüphesiz ki hepimizin amacı aslında bireylerin mutluluğu, bireylerin huzuru ve sağlıklı gelişimleri ve kendilerini gerçekleştirmeleri. Aslında nihai amacımız bu. Mutlu bireyler, mutlu toplumlar. Ve bireylerin topluma tam katılımları, üreten bireyler olmaları. Bireylerin istekleri ve talepleri çok önemlidir. Bunların belirlenmesi ve buna paralel olarak ta ekonomik, sosyal politikaların belirlenmesi ve şiddete neden olan ekonomik, sosyal ve kültürel faktörlerin belirlenerek, yapılan kıymetli araştırma bulgularına, verilerine dayanarak, bilgiye dayalı yönetim içinde stratejilerin geliştirilmesi, buna paralel olarak ta eylem planlarının kurumlar arası işbirliği ve eş güdüm içinde mutlaka geliştirilmesi gerekiyor. Biz de katılıyoruz, gerçekten erken müdahale çok önemli, özellikle çocuk aileye geldiğinde ailenin durumuyla koşullanıyor. Dolayısıyla anne-baba becerileri, anne-baba eğitimi çok önem

taşıyor. Biz de hayat boyu rehberlik politika anlayışıyla, okul öncesi dönemden itibaren artık rehberlik programı geliştirdik ve rehber öğretmen atıyoruz okul öncesi eğitim kurumlarına. Aslında topyekun olarak bireylerin iletişim becerilerini arttırmamız, bireylerin kendilerini ifade edebilmelerini sağlamamız, bireylerin kendilerini sözel olarak, yazılı olarak doğru ifade edebilmelerini, o içindeki hissettikleri duyguları açığa çıkarmalarını ve kendilerini ifade edebilmelerini sağlamalıyız. Kurum ve kuruluşların bu tür becerileri geliştirici uygulamalar geliştirmesi gerekiyor. Elbette ki önleyici, koruyucu, destekleyici, bunlara paralel olarak rehberlik hizmetlerin kurumla işbirliği yaparak geliştirilmesi önemli. Ben birinci oturumda zaten Milli Eğitim Bakanlığı'nın buna ilişkin yürüttüğü rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden bahsetmiştim. Vaktinizi almamak için bu konuya girmiyorum ama Erken Uyarı Sistemi diye şu anda pilot olarak

UNICEF'le birlikte geliştirilen bir Erken Uyarı Sisteminden kısaca bahsetmek istiyorum. Burada risk faktörleri, göstergeleri göz önünde bulundurularak erken müdahale yapılması hedefleniyor. Ayrıca yine bahsettik 7-19 yaş aile eğitimi, çocuklarla ailenin iletişimini güçlendirmesi açısından çok önemsendiğimiz ve yaygınlaştırmayı istediğimiz, ayrıca yaşam becerileri eğitimi, akran eğitimi, akran eğitimi gerçekten çok önemli bunu da önemsiyoruz, bunun da yaygınlaştırılması gerektiğini düşünüyoruz. Sonunda çözüm önerileri olarak söyleyebileceklerim, mesajlar bunlar.

Güngör ÇABUK

Teşekkür ederim tekrar söz verdiğiniz için. Ben özellikle şiddet mağdurlarının rehabilitasyonuyla ilgili bir kaç cümle söylemek istiyorum. Bununla ilgili olarak özellikle multi disiplinler bir çalışma olması gerekiyor. Biraz önce Döne Hanım kendisiyle ilgili durumu tanımladı. Ve çözümsüzlüğünü de anlattı. Yani durumu tanımlarken çözümünde olmadığı birkaç şeyle anlat-

tı. Örneğin; kadın çalışsa bile aldığı maaşın yaşamını sürdürmeye yetmediğini söyledi. Biz İsveç Stockholm'de 13 tane sığınma evinden bir tanesini ziyaret etmiştir. Burada şöyle bir uygulama vardı. Her bir sığınma evinde kalan kadına 3000 Euro ücret ödüyorlardı, çocuk başına da ek ücret ödüyorlardı. Kadınlar aldıkları 3000 Euro'luk ücretle sığınma evinde kaldığı odanın, yemek ve içmenin ücretini ödüyor ve dışarıdaki yaşantısını kurabilmenin çalışmalarını yürütüyordu. Yani kendisiyle ilgili tüm kararları kendisi veriyordu böylece güçleniyordu. Bizim ülkemizde (Antalya'da sığınma evleri danışma kurulu üyesiyim) kadınlara ihtiyaç durumlarına göre aylık ortalama 200 ile 500 lira arasında ücret ödeniyor. Bu miktar bu kişinin yaşamını yeniden kurması için yeterli değil, ancak çok acil ihtiyaçlarını karşılaması için yeterli. Hep maddi yetersizlikten söz ediyoruz. Yaşamı-

nı yeniden kuracak bir sisteminde olması gerekiyor. Düşünürken bunu da düşünmemiz gerekiyor. Birde biraz başa gidecek gibi olacağım ama sığınma evlerine ya da bu merkezlere başvuru için gelen herkes için risk analizimizi iyi yapmamız gerekiyor. Bunda biz eksik kalıyormuşuz gibi geliyor.

Dernek olarak cezaevinde kalmakta olan çocuklarla bir takım çalışmalar yapıyoruz. Sabah değinildi. Onları da damgalamak adına, onlarla yaptığımız toplantıda kendileri için hep şunu söylüyorlar. "Ancak biz bizi anlarız başkaları bizi anlamaz" Biz böyleyiz." Gerçekten dışarıdaki damgalanmışlıklarını bir kapalı sistem olarak yani bu damgalanmışlık değişmeyecek önyargısı çocuklarda gelişmiş olur. Bu nedenle suça sürüklenen çocukları ya da suç işleyen kişileri de damgalamamız gerekiyor ki yeniden topluma uyum sağlayabilsinler.

Mustafa BİLİR

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden Mustafa Bilir, araştırmacı. Uzun süreden beri dinliyoruz münferit olaylar, gerçekten trajik hayat hikayeleri, çok güzel söylemler. Biz de Çocuk Hakları Daire başkanlığı olarak daha çok uluslararası kurumlarla işbirliği içinde etkileşimlerde bulunuyoruz. Şimdi bir de farklı boyuttan bakalım, acaba Avrupa'dan Türkiye'de şiddet olgusu nasıl görülüyor. Çocuk hakları sonuç gözlemlerini, benzer şiddet içerikli konferansların sonuç bildirgelerini irdelediğimizde karşımıza çıkan sonuçları ben 3-5 madde halinde söylemek istiyorum. Çünkü çözüm önerilerini geliştirirken bu maddeler doğrultusunda öneriler sunulabilirse stratejik planlamalara da girme anlamında faydaları olacağını düşünüyorum. Şimdi öncelikle hocamın da dediği gibi insana saygı kriterlerinin belirlenmesi noktasında eksiklerimizden söz edilmektedir. Gerek hukuksal alanda, gerek sağlık alanında ve gerekse her alanda, insana saygı kriterlerinin belirlenmesi istenmektedir. Dönem dönem

Mustafa BİLİR

bunu bazı kurumlar yapıyor, mesela hastaneler hasta hakları gibi, bu eksiklik hemen hemen her söylemde karşımıza çıkıyor. İkincisinde şiddet konusunda mevzuatta şiddetin kesin bir dille yasaklanmasına yönelik hükümler olmadığı noktasında sürekli geri bildirimler gelmekte bize. Hakikaten de mevzuatı incelediğinizde dolaylı söylemler olmakla birlikte, özellikle çocuk öznesi üzerinde, çocuğa yönelik şiddet olgusunun kesinlikle her türünün yasak olduğuna dair kesin bir hüküm bulunmamakta. Yine arkadaşlarımızın söylediği gibi alanda çalışan insan kaynakları kapasitesinin artırılması noktasında geri bildirimler oluyor. Ama burada şöyle de bir ayrıntıya giriliyor; Şiddete müdahale edebilme becerisine sahip. Şimdi evet sosyal hizmet uzmanı diyoruz, evet psikolog diyoruz ama bütün meslek elemanı arkadaşlarımız çoğumuz standart bir eğitimden geçerek geliyor. Ben de sosyal hizmet uzmanıyım. Hakikaten şiddetle mücadele, travma içindeki bir bireyle çalışma yapmak, biraz farklı eğitimleri üstüne koymayı gerektiriyor. Yine onunla birlikte bilinç eksikliğine vurgu yapılıyor. Bilinç arttırıcı çalışmalar yapılmasını öneriyor, ama bununla birlikte bu eğitimlerin çocuğu, kadını obje niteliğinde gören geleneksel algılardan uzak bir şekilde güçlendirilmesini. Çocuk ya da kadına yönelik şiddet konusunda biz kendi eğitimlerimizi planlarken bile, çocuğu ve kadını obje

olarak gören anlayış hataları yapabilmekteyiz. Biraz hızlanmak konusunda akrandan-akrana şiddet konusunda yeterince çalışma olmadığı konusunda varsa da yeteri kadar tanıtamadığımız noktasında vurgular yapılmakta. En çok üzerlerinde durduğu konu; uygun ve etkin bir başvuru sisteminin olmadığı yönünde. Zaten Sayın Bakanımızın sabah söylediğinden anlaşıldığı üzere de, Bakanlığımızda 183, bu noktada yeniden yapılandırıldı ve tanıtım anlamında da ciddi çalışmalar olacak yakın zamanda. En çok şikayet aldığımız husus ise veri tabanı sisteminin olmaması. Yani herhangi bir şekilde sisteme girilmediği zaman veri tabanı alınmıyor. Veri tabanı ile birlikte kurumlar arası paylaşım alınmıyor, bu paylaşımlar olmadığı için de iyi bir izleme mekanizması kuramıyoruz. Tamam, evet vatandaş başvuruyor kurumlarımıza bir şekilde hizmet üretiliyor, akabinde aile yanına döndürülüyor, belki sosyal yardımlarla destekliyoruz, belki bir müddet iş hayatına alıştırıyoruz ama tüm kurumlardaki verileri derleyen izleme sistemi yok, yetersiz. Bununla birlikte stratejiler belirlenirken sivil toplum-medya katkısının yeteri kadar alınmadığı konusunda bize geri bildirimler geliyor. Bu çalışmalar birleştirilebilirse bu geri bildirimlerinde birçoğunun çözülebileceğine inanıyorum.

Elif AKBULUT

Ben Canan Hanımın son konuşması ile ilgili bir düzeltme yapmak istiyorum. Canan hanım en son 40 bin emniyet personelinin eğitim aldığından ve eğitim alan bu personelin Cinayet Büro Amirlikleri gibi konu ile ilgisiz, farklı birimlerde görevlendirildiğinden bahsetmişti. Asayiş Dairesi Başkanlığı bünyesinde kurulan Aile İç Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü olarak merkezde bir yapılanmamız var fakat taşrada bir uzantımız henüz bulunmamaktadır. Konuyla ilgili işlemler illerde cinayet büro amirlikleri, asayiş bürolar ve polis merkezi amirlikleri tarafından takip edilmekte ve yerine getirilmektedir. Dolayısıyla eğitim alan kişilerin cinayet bürolarda çalışması normal hatta gereklidir. 20 Mart'ta yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun sonrasında eğitimlerimizle ilgili gerekli güncellemeler yapılarak konu ile ilgili işlem yapan birimlerimizde görevli personelin eğitimlerine devam edilecektir.

Engin DEMİR

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak, Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planından bahsetmeyi düşünüyordum fakat değerli katılımcılar bu konuya yeterince değindiği ve eylem planı taslağının fotokopilerini sizlere vermiş olduğum için şu anda çalışmalarını yürüttüğümüz iki konu üzerinde durmak istiyorum.

Birincisi 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu çerçevesinde verilen tedbir kararlarının uygulanmasında yaşanan sıkıntılar; Çocuk Hakimi tedbir kararını verdikten sonra, uygulanması için, tedbiri uygulamakla sorumlu olan kuruma göndermek-
tedir. Fakat kararın ilgili kurumlar tarafından uygulanması, izlenmesi ve takibi konusunda eksiklikler olmaktadır. Bu noktadaki sıkıntıların ortadan kaldırılması, tedbir kararlarının etkin bir şekilde izlenebilmesi için Adalet Bakanlığı ve Bakanlığımız arasında bir Protokol yapılmış olup yazılım çalışması yürütmekteyiz. Bu yazılım çalışması tamamlandığında UYAP ile ilişkili olarak çalışacak ve hakim tarafından verilen tedbir kararlarını uygulamadan sorumlu kurumlara elektronik ortamda gönderilecektir. Bu yazılım sayesinde, sorumlu kurumda, hangi meslek elemanının görevlendirildiğini ve ilgili meslek elemanının tedbirin uygulanması için yaptığı işlemleri, raporları, uygulama planlarını, nakil bilgilerini online olarak takip edebilecek. Hakimlerin, uygulamakla sorumlu kurum yetkililerinin ve ilgili kurumların Merkez Teşkilatındaki yetkililerin tedbir kararlarını anlık olarak takip edebilmeleri uygulanmasında etkinliği artıracak, birden fazla defa veya birden çok tedbir kararı verilen çocukla ilgili daha önce yapılmış olan veya paralel olarak yapılan işlemleri görmemize imkan sağlayacak. Bunu bir örnekle açmak gerekirse hem eğitim tedbiri verilmiş hem de sağlık tedbiri verilmiş olan çocukla ilgili iki ayrı kurum birbirinden bağımsız olarak farklı işlemler yürütmektedir. İki kurumun da diğer kurum tarafından yürütülen işlemlere ilişkin bilgisi bulunmamaktadır. Yazılım devreye girdiğinde eşgüdüm halinde bu çalışmaları yürütülebilecektir. Ayrıca aynı tedbir kararı birden çok kez farklı illerde verilebiliyordu ve bu konunun takibinde de sıkıntılar yaşanıyordu. Yazılım bu sıkıntıyı da aşmamızı sağlayacak, ayrı şehirlerde de olsa yapılan işlemler online olarak görülebilecektir.

İkinci konu ise kurumlar arası koordinasyon.

Herkesin üzerinde uzlaştığı husus, kurumlar arası koordinasyonun etkin ve verimli olması, kamu kaynaklarının en etkin şekilde kullanılmasıdır. Fakat şu andaki durumda koordinasyonun etkin olduğunu söyleyebilmek mümkün değil. Bununla ilgili bir çalışma yürütmekteyiz. Bildiğiniz üzere koordinasyonlar 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelikle düzenlenmiştir. Burada çalışma usul ve esaslarının net olarak belirlenmemiş olması, ikincisi ise koordinasyonların çalışma şeklinin ayrıntılı açıklanmaması. İki husus üzerinde de çalışmalarımızı yapıyoruz. Koordinasyonların etkin ve verimli çalışmalarının sağlanması için Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbirlerin Yerine Getirilmesi Amacıyla Kurulan Merkezi, İl ve İlçe Koordinasyonların Çalışma, Usul ve Esasları Yönergesini hazırlıyoruz. Bununla ilgili olarak tas-laklarımızı hazırladık ve Vali Yardımcıları, Hakimlerimiz, İl Müdürlerimizin ve Bakanlık Merkez Teşkilatlarından temsilcilerimizin katılımıyla bir çalış-tay düzenledik. Çalıştayımız çok verimli bir şekilde sonuçlandı. Şu anda son düzenlemelerimizi yapıyoruz, Hukuk Müşavirliğimizin görüşünü aldıktan sonra Sayın Bakanımızın imzasına sunacağız.

Koordinasyonların kurul niteliği kazanabilme-leri için de bir yasa maddesi teklifi hazırlığı içindeyiz. Bu hususun da Sosyal Yardımlar ve Sosyal Hizmetler Temel Kanunu içerisinde yer almasını ön-görüyoruz.

Kamunun elinde her türlü imkan ve kaynak var, sorun bunları eşgüdüm halinde bir hedefe yöneltememekten kaynaklanıyor. Bu çalışmalarımız ile bu sorunun çözüleceğini ve kamunun elindeki kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılacağını düşünüyoruz.

Burada bulunmamıza vesile olan Güneydoğum Derneğine ve katkı yapan bütün katılımcılara teşekkür ediyor ve çalıştayın başarılı geçmesini diliyorum.

Tülay BEKAR

Önce şunu söyleyeyim. Uygulama dedik. Türk Ceza Kanununda değişiklik dedik. Şiddet Türk Ceza Kanununda açık-net bir şekilde var. En kötü kanun iyi uygulayıcının elinde çok iyi, en iyi kanun kötü uygulayıcının elinde kötü olur. Burada sorun; bizim uygulayıcı olarak ve yıllardır işin içinde olan ve sahada olan biri olarak ilk girişte söylediğim gibi, özellikle 2004 yılındaki değişiklikten sonra, sorun kanunlarda değil, uygulama ve koordine eksikliğinde. Koordineyi beceremiyoruz.

Şimdi her biriniz ayrı ayrı çalışıyorsunuz.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nde bir toplantımız vardı, gittik. "Toplum Destekli Polis" harika bir proje. Peki bunu niye barolara, diğer kurumlara ya da bakanlıklara söylemediniz? Bugüne kadar niye biz bunu görmedik? Çünkü bu "toplum destekli polis projesi" şiddeti biraz azaltabilir. Çünkü herkesin bir polisi olduğunu söylüyorsunuz. Uygulayın o zaman. Bunu birlikte uygulayalım. Ayrı ayrı değil. Toplum Destekli Polis orada, aile içi şiddet burada, üniversiteler orada. Böyle değil. Burada birlikte halledelim. Onun için kanunlarda sorun yok.

Kanunlarda değişiklik isteyeceğim noktalar var. Nedir bunlar? Belediyeler kanununda yıllardır "yapar diyor" Netlik getirin, sığınma evi açsın. "Açmak zorundadır" deyin, bir yaptırım getirin, sonuçta bir tazminat ya da başka bir şey getirin. Sayın vekillerimiz buradaysa lütfen bunu önerisin.

İki; İş Kanununda pozitif ayrımcılık. Sığınma evlerindeki kadınlara pozitif ayrımcılıkla değişiklik yapılarak. Bir kota koyun, diğerlerine yaptığınız gibi. Sakat, malül vs. Sığınma evlerinde yaşamış ve sosyal hayata geçmek isteyen kadınlara İş Kanunundaki değişiklikle bir kota koyalım. Bir de şiddetin bir boyutunu konuştuk. Asıl önemli olan uluslararası şiddet.

Hocam orada da 3. sayfalarda ölen kadınlar, trafik kazası, ki örgüt işlediği için belli bile olmuyor, ya da organ mafyasının işlediği suçlar. Bunlar çok önemli. Türk Ceza Kanununda bence bu nedenle de bir değişiklik yapılmalı.

Şimdi eğitim elbette ki çok önemli. Başından beri öyle güzel anlattınız ki, hepiniz şiddetin baskınlığını kurutmak için eğitim şart dediniz, çok güzel. Ama bundan sonra şiddeti yok etmek ya da et-

kilerini saf dışı etmek gerekir. Bunun için gönüllü olarak hizmet, birlikte koşulsuz işbirliği, koordineli, hızlı hareket.

Milli Eğitim Bakanlığı elbette ki eğitime devam etmeli ve müfredata belki bu hususları bir konu başlığıyla almalı.

Sağlık Bakanlığı; hem mağdur, yani suçtan zarar görmüş olan hem de fail açısından belki rehabilite olanaklarıyla yine birlikte çalışmalı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı elbette ki kadınların veya zor durumda olan çocukların, normal hayatı yaşamaya karar vermesi için birlikte olmalı.

İç İşleri Bakanlığı, bunu konuşmuştuk birlikte yaptığımız toplantıda. Mernis siteminde hala sıkıntı yaşıyoruz değil mi? İkametgah konusunda, çocukları kaydetme konusunda, sığınma evlerinde hala sıkıntı yaşıyoruz. Bu toplantılarda sorunların hemen çözülmesi lazım.

Adalet Bakanlığı, evet hakim ve savcılarımız sürekli 6284 e giren konularda elbette ki sürekli eğitim görüyorlar, meslek içi eğitim. Akademileri bu konuda çok iyi. Ama en son aile hakimlerinden biri, bir aile hakimimiz şöyle bir şey yazdı; Keçiören Belediyesinden sığınma evinin adresini istedi örneğin, bu kadar zaman geçmiş olmasına rağmen.

Demek ki, bütün bu bakanlıkların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı önderliğinde koordineli olarak çalışmaları gerekir. Merkezde de, taşrada da il özel idareleri, valilikler, kaymakamlıklar, sağlık müdürlükleri, Emniyet Genel Müdürlüğü çok önemli ve diğer müdürlüklerle koordineli bir şekilde çalışıp, belki şiddeti önlemek ya da etkilerini azaltmak için gayret göstermeli.

Kıymet ULUTAŞ: Şiddet gören kadın Polis Merkezine gidiyor. İşlemleri tamamlandıktan sonra bize geliyor. Bir süre sonra şiddet gören kadının kocası karısını aramaya Polis Merkezine gidiyor. Polis Merkezi tarafından kadının kocasına kadının İl Müdürlüğümüze teslim edildiği söyleniyor. Söz konusu koca İl Müdürlüğümüze geliyor, karısını görmek istediğini söylüyor. Karısının burada olmadığı söylendiğinde bu defa görevlilere şiddet uyguluyor. Bu çok sık rastladığımız bir durum. Polis Merkezindeki görevliler tarafından, söz konusu kocaya kadının devlet korumasına alındığı söylenip gönderilebilir. O kadını koruma görevi sadece Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında olmamalıdır. Kurumlar arası eşgüdüm olması, aynı bakış açısıyla olaylara bakılmalıdır.

Kitle İletişim Araçlarında şiddeti önlemeye yönelik programlara ağırlık verilmeli. 183 reklamları yapıldıktan sonra 183 hattını arayan insan sayısında önemli oranda artış görülmüştür. Aynı şekilde şiddeti azaltmaya yönelik kısa spot programlar olmalı, doğru mesajlar veren bu programlar çoğunluğun izleme saatlerine konmalıdır. Kadın cinayet haberlerinin sürekli yayınlanması, bir süre sonra toplumun bu konuda duyarsızlaşmasına sebep olabilir. Medya önemli bir güç. Medyanın toplumu bilinçlendirme anlamında çok önemli bir görevi olduğunu düşünüyorum.

Salih BATTAL: Konuşmaların sonucunda yapılması gerekenler özet olarak.

1. Toplum temelli sosyal hizmetler
2. Gelecek ile ilgili eylem planlarının geliştirilmesi
3. Ekonomik, sosyal kültürel verilerin değerlendirilmesi

Multidisipliner çalışma gerekli. Tüm bakanlıkların, tüm üniversitelerin, tüm kurumların müşterek çalışması lazım. Bir de ekonomik özgürlük, pek çok şeyi halledecektir. Sivil toplum medya ilişkisi, sizler söylediniz gerçekten çok önemli. Sivil toplum örgütlerinin medyaya mutlaka etki yapması lazım. Yani bu konu çok önemli bir konu. Cinayet haberleri. Her gün o olayları göre göre kanıksadık. STK'ların medyayla iletişim içine girmesi gerekiyor. Birlikte, koşulsuz işbirliği. Gerçekten bu çok önemli. Yani Meclis'le, bakanlıklarla birlikte koşulsuz işbirliği içine girmesi gere-

kiyor. Bunun dışında da acil yapılması gerekenler, uzun vadede yapılması gerekenler diye, sanki iki başlık altında bu öneriyi toplamamız lazım. Acil yapılması gerekenler şu anda mevcut durumda ne yapılabilir. Nasıl önlenabilir. Ne şekilde şiddet. Şiddet deyince sadece fiziksel şiddeti, kan gövdeyi götürmeyi anlıyoruz. Biraz önce anlattım. 62 yaşında bir adam, 57 yaşındaki bir hanımı seviyor. Diyor ki, "gönül ilişkisi doktor, ben bunsuz yaşayamam" diyor. Kadın da evli, erkek de evli. Ve diyor "hiç olmazsa evimizin bir kenarında da bu hanım dursun". O kadının gördüğü, yaşadığı psikolojik şiddeti anlatmam mümkün değil. O kadının yaşadıklarını yani ruhsal problemlerini tedavi etmek mümkün değil. Burada acil yapılması gerekenler için bir an evvel önlem alınmalı. Uzun zamanda yapılması gerekenler konusunda da galiba Duygu hanımefendiye çok iş düşecek Güneydoğum Derneği olarak. Çok iyi yüklenmişsiniz bu işi.

Ayşegül DALKIR KAHVECİ: Bir iki cümleyle değinmek istiyorum. Biliyorsunuz ki kadına şiddet de kadın erkek eşitsizliğinin bir parçası. Dolayısıyla kadın erkek eşitliği anlamında bizim sorunumuz sadece şiddet değil. Eğitim sorununa değinildi. İstihdam sorunu da çok önemli. İstihdam sorununu çözebilmemiz için öncelikle eğitim sorununu çözmemiz gerekiyor. Biz Duygu hanımla yaptığımız kadın istihdam çalıştaylarında, kadının eğitim düzeyi yükseldikçe istihdam oranının arttığını tespit ettik. Ve ayrıca siyasette kadınların da istenen düzeyde yer almasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü kadın sorunlarına kadın siyasetçilerin daha çok eğileceği aşikardır. Onun dışında devlet ve yerel yönetimler işbirliğinin gerçekleştirilmesi çok önemli. Bu konuda kadın ve kız çocuklarının insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ortak programı çerçevesinde Sabancı Vakfıyla işbirliği yapıldı ve kadın dostu kentler oluşturuldu. Kadın dostu kentler olarak ilk planda İzmir, Şanlıurfa, Nevşehir, Trabzon, Van, Kars pilot şehir olarak seçilmişti. Akabinde 2011 yılında ikinci 6 il Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin ve Samsun da kadın dostu kent olmak için taahhütname imzaladı. Bu konu neden önemli; kadına şiddetin önlenmesi ile ilgili, kadın dostu kent taahhütnamesine göre, yerel yönetimler, toplu taşıma duraklarına, 155 polis imdat hatlarını arayabilecekleri telefon veya çağrı cihazı sistemleri yerleştiriyor. Sokaklar daha güvenli hale getiriliyor, kentlerde çıkmaz sokak veya aşırı kıvrımlı yollar bulunmuyor, binalarda sağır ya da pençeresiz cephe olmuyor, ayrıca mobese kameralarının sayısı güvenliği sağlayacak şekilde arttırılıyor, otoparklarda ise girişe yakın yerler sadece kadınların kullanımına ayrılıyor, mahallelerde kadınların istirahat etmesine, eğlenmesine, bir araya gelmelerine imkan verecek alanlar oluşturuluyor. Parklar herkes için güvenli hale getiriliyor. Ve kentlerde sokaklar, meydanlar, otoparklar, çocuk parkları gibi alanların aydınlatması eksiksiz sağlanıyor. Dolayısıyla bütün

illerimizin kadın dostu kent olması yolunda devletle işbirliği yaparak, bu önlemlerin tüm kentlerde sağlanması da bir anlamda yardımcı olacak diye düşünüyorum.

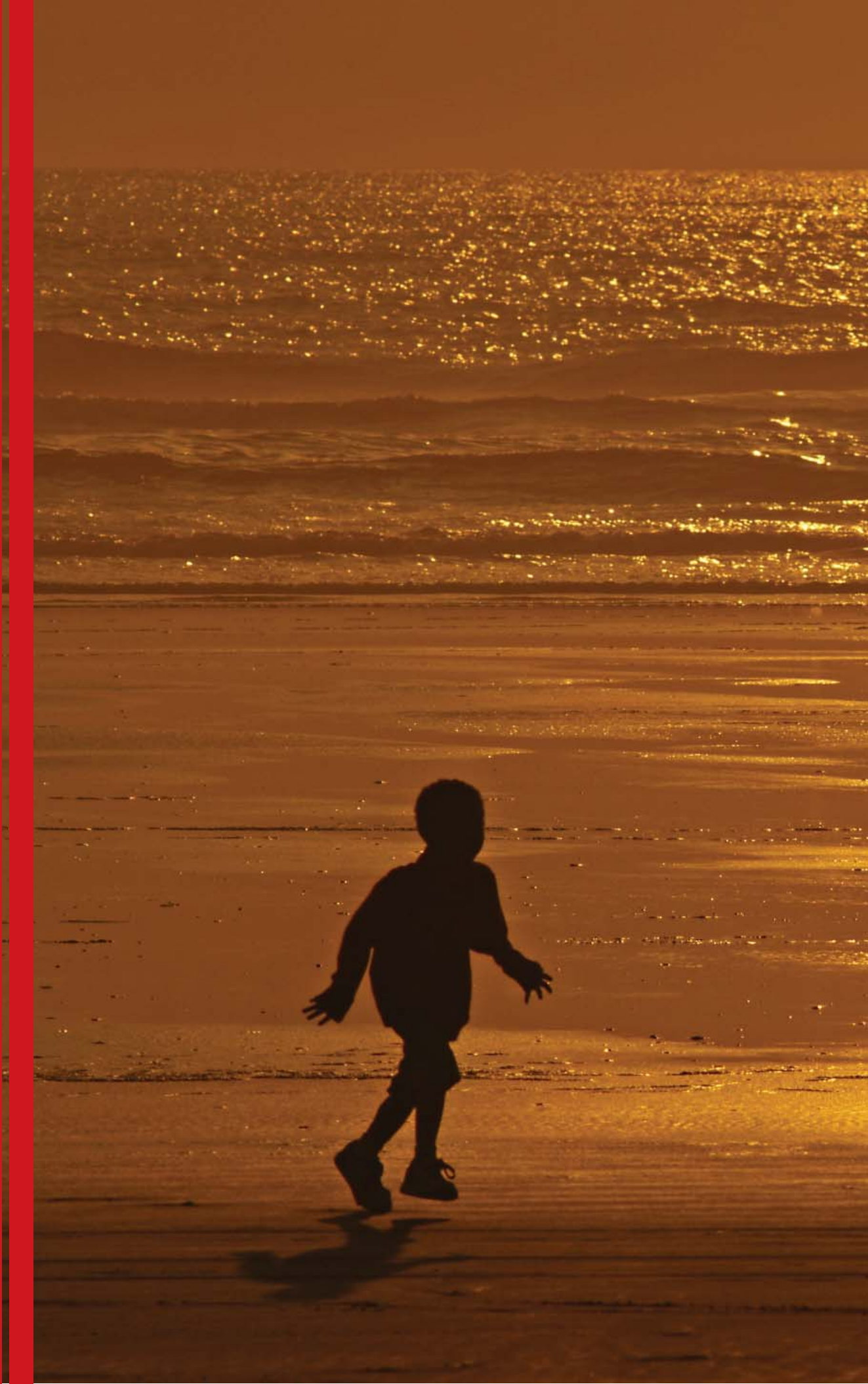
Salih BATTAL : Peki başka konuşmak isteyen var mı? Son kez kısa lütfen.

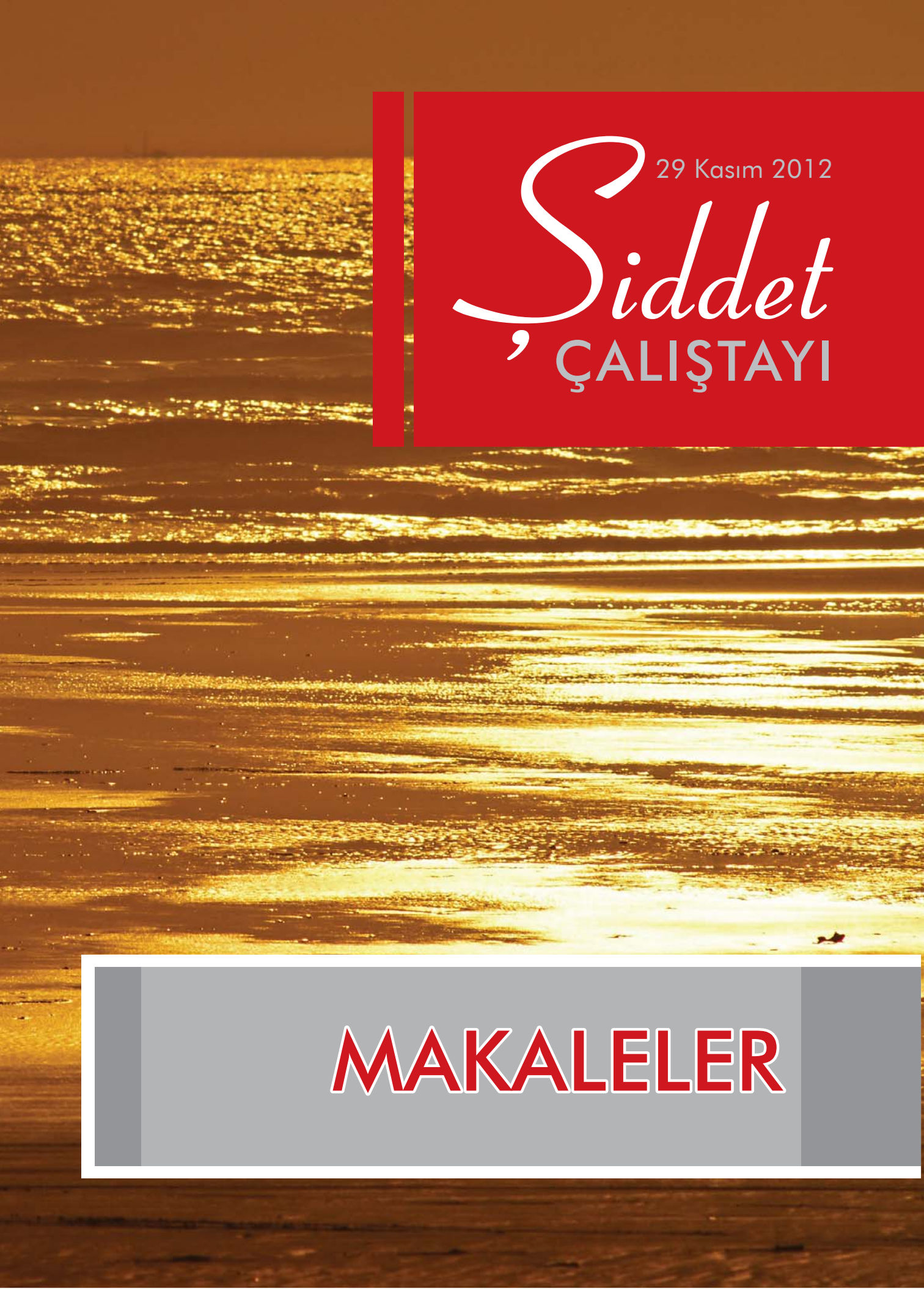
Tülay BEKAR: Şimdi Gelinciğin açıldığından beri sizlere verilerden bir kısmını kısaca sunacağım. 13.900 telefon geldi 444 43 06'ya, Türkiye'nin her tarafından. Gönüllü avukat sayımız, kadrolu avukat 150, rehber avukat (telefona cevap veren) 40.

Yapmış olduğumuz eğitimler meslek içi ki, kendimiz için sürekli eğitim de yapıyoruz. Stresle baş etme tekniği, bunu sık sık tekrarlıyoruz. Altı ayda bir, çünkü bazen dayanamıyoruz, gözyaşlarına boğuluyoruz. Yaklaşık olarak 1100 avukat ataması yapmışız Merkezimize başvuranlardan. Sadece 2011, 2 Nisanından şu ana kadar, sığınma evine 800'e yakın dönüşümlü olarak kişileri yerleştirmişiz. Psikolojik destek 110 kişiye vermişiz. Bütün bunların bir kısmı da başvurularından vazgeçmiş. Bunlar da 220 kişi civarında. Oldukça büyük sayı.

En son şundan bahsedeyim; erkeklerde başvurmaya başladı. Bir tanesi özellikle çok tedirgindi. "Eşim beni kemerle dövüyor" dedi. Biz tabi ki "size de yardım ederiz" dedik, başvurusunu aldık. Bir tane böyle başvurumuz var ve duruyor. Bu arada Gelincik başvuruları ile ilgili Gelincik hikayeleri hazırlıyoruz, iznini alarak mağdurun yada zarar görenin.

Yine yaptığımız işin önemini anlatabilmek için bir örnek verelim; Bavyera eyaletinden geçen sene meclis başkanı ve 18 milletvekili geldi. Şunu öğrenmek istediler; "7 gün, 24 saat nöbet tutuyorsunuz ama bunun bütçesini nerden alıyorsunuz?" dediler. Çünkü o kadar yüksek ki onların kotasına göre gece 03.00'te nöbet tutan bir avukatın vekalet ücreti. "Hiç birimiz tek kuruş ücret almıyoruz" dedik, inanamadılar. "Böyle mi?" dediler, "Böyle, yoksa başarılı olamazdı" dedik.

29 Kasım 2012

Şiddet , ÇALIŞTAYI

MAKALELER

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

Yrd. Doç. Dr. Gülbahar Baştuğ

Çankaya Üniversitesi, Fen - Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Kadına yönelik şiddet bireysel, ailevi ve toplumsal düzlemde yansımaları olan en önemli insan hakkı ihlallerinden birisidir. Şiddet yaşayan her kadın psikolojik ve bedensel olarak ciddi örselenmeler yaşar ve bu örselenmeler sağlık sorunlarına neden olur.

Dünyada kadına yönelik şiddetin görülme sıklığı ve ortaya çıkış biçimi ülkelerin kültürel farklılıklarına göre değişmektedir. Bizim ülkemizde de aile içinde kadına yönelik şiddet en yaygın, buna karşılık en gizli, sıklığı bilinmeyen bir şiddet biçimi olmaktadır. Gizli kalmasının başlıca nedeni toplumumuzda var olan şu yaygın inançlardır: "Kadının belinden sopayı karnından sıpayı eksik etmeyeceksin.", "Kol kırılır, yen içinde kalır", "Koca dediğin hem döver, hem sever." Sevginin olduğu yerde şiddetin yer alması mümkün değildir. Toplumda var olan bu tür yanlış inançlar ile kısa süre öncesine kadar aile içinde yaşanan şiddet, evin dört duvarı arasında kalması, dışarıya yansıtılmaması gereken bir durum olarak görülüyordu. Bunun yanında daha evrensel olarak şiddete, vahşete verilen tepki sanki hiç olmamış gibi akıldan çıkarıp atmaktır (Herman, 2011). Hiç olmamış, yaşanmamış gibi düşünülen bir olay dile getirilip hak aranmaz. Şiddet mahrem bir konu olarak konuşulmak istenmez. Ayrıca kadının yaşadıklarını kendi suçuymuş gibi düşünmesi, olan bitenden dolayı utanç yaşaması, hatta bu durumu evlilik yaşamı-

nın olağan bir yanı olarak görmesi de aile içi şiddetin gizli kalmasına neden olmaktadır.

Ülkemiz 1985 yılında Birleşmiş Milletler ile işbirliği içinde "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi"ni imzalamıştır. Bu sözleşmenin imzalanmasını takiben, yeni bir bakış açısıyla artık aile içi şiddetin tüm toplumu ilgilendirdiği anlayışı gelişmeye başlamıştır. Bu anlayışın gelişmesinde ülkemizde 1987 yılından itibaren başlayan kadın hareketlerinin büyük ölçüde etkisi olmuştur. Bu hareket ve sürecin sonunda, sığınma evlerini içinde barındıran şiddete uğrayan kadınlara ve çocuklarına hukuki, sosyal ve psikolojik desteklerin verildiği Kadın Dayanışma Vakfı, Ka-Mer ve Mor Çatı gibi kurumsal yapılar oluşmaya başlamıştır. Bunu takiben 1998 yılında aile içi şiddeti suç sayan ve suçu işleyenin yani şiddete başvuranın evden uzaklaştırılmasını sağlayan Ailenin Korunmasına Dair Kanun çıkarılmıştır. 2006 yılında ise "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler" başlıklı Başbakanlık genelgesi ile daha kapsamlı bir düzenlenme yapılmaya çalışılmıştır (Ülker, 2007).

Kadına yönelik şiddetin türleri

Kadına yönelik şiddetin fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik olmak üzere çeşitli türleri vardır. En sık karşılaşılanı fiziksel şiddet olup kadını kont-

rol altında tutmak amacıyla tehdit, tartaklama, tokatlama, dövme, yaralama ve hatta öldürme davranışlarını içerir. Kadını başkalarının yanında aşağılama, alay ve hakaret etme, küçük düşürme, ilgi ve isteklerini göz ardı etme, duygularını tehdit amaçlı kullanma, evden çıkmasına, sosyal ortamlarda bulunmasına izin vermemeye ise duygusal şiddete örnek olarak verilebilecek davranışlardır. Cinsel şiddet kadını isteği dışında zorla cinsel davranışlar içine ve ilişkiye sokma, fuhuş yapmaya zorlama, tecavüz şeklinde ortaya çıkmaktadır. Eş tarafından zorla ilişkiye sokulma ve enstet en sık yaşanan cinsel şiddet türüdür. Kadının çalışmasına izin vermemeye ya da isteği dışında işlerde çalıştırma, çalıştığı durumlarda elinden parasını zorla alma, kadının ihtiyaçları için evin bütçesinde para ayırmama ya da çok az ayırma, sağlık, beslenme ve eğitim imkanlarından daha az yararlandırma, ortak yaşam sırasında mal paylaşımına izin vermemeye ekonomik şiddet türleri olup toplumumuzda oldukça sık rastlanmaktadır (Gülseren ve Başterzi, 2012).

Kadına yönelik şiddetin nedenleri

Peki neden kadınlar aile içinde şiddete uğramaktadırlar? Bu soruya verilebilecek çeşitli yanıtlar vardır, ancak erkeklerin büyük kısmı, hatta zaman zaman bazı kadınlar kadınların bunu hak ettiği şeklinde yanlış ve tehlikeli bir düşünceye sahip olmaktadır. Tehlikeli olarak nitelendirilmesinin nedeni bu düşünceye sahip olmak şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğunu göz ardı etmek ve şiddeti gerekçelendirmektir. Şiddetin nedeni ataerkil yani erkek egemen düzen içinde kadınları kontrol altında tutma, sindirme ve yaşam alanlarını erkek düzenine göre belirleme, daraltma çabasıdır. Bu açıklama biçimi daha çok ataerkil düzenin görüldüğü toplumlar için geçerlidir. Öte yandan batılı toplumlarda da kadına şiddet uygulanmaktadır, bunun nedeni ise toplumsal cinsiyet eşitsizliği yani toplumsal olarak belirlenmiş kadın ve erkek rolleri arasındaki eşitsizliktir (Gülseren ve Başterzi, 2012).

Kimler kadına şiddet uygulamaktadır?

Bu davranışın doğal, olağan olarak görüldüğü toplumlarda büyüyenlerin, eğitim seviyesi düşük olanların, çocukluğunda şiddete maruz kalmış ya da kadına şiddet uygulandığına tanık olmuş olanların, alkol bağımlısı ya da antisosyal kişiliği olanların daha çok bu tür davranışlar sergilediği düşünülmektedir.

Kimler daha çok şiddete uğramaktadır?

Evlilik içi sorunları olanların, çocukluk yaşamlarında şiddete maruz kalmış ya da tanık olmuş olanların, eğitim seviyesi ve maddi geliri düşük olanların, boşanmış ya da boşanma aşamasında olanların, çocuklarına şiddet uygulayanların daha çok şiddete uğrayan kadınlar olduğu görülmektedir.

Kadına yönelik şiddetin sonuçları

Travma sonrası stres bozukluğu, depresyon, yaygın kaygı bozukluğu, panik bozukluk, sınır ve çoklu kişilik bozuklukları gibi ruhsal hastalıkların şiddete maruz kalmayla ilişkili olduğu bilinmektedir. Buraya kadar sözü edilenler kadına yönelik şiddetin bireysel düzlemdeki etkilerine ilişkindir. Ailevi düzlemdeki yansımalarını çocuklar üzerinde görmekteyiz. Şiddetin yaşandığı ailelerde çocuklar da şiddet davranışları göstermeyi öğrenmekte ve günlük yaşamda karşılaştıkları sorunları şiddete başvurarak çözmeye çalışmaktadır. Kız çocukları şiddete tanık olduklarında yetişkinlik yaşamlarında tıpkı anneleri gibi şiddete maruz kalma ihtimalleri artmakta, erkek çocukları ise potansiyel şiddet uygulayıcı olmaktadır.

Şiddet yaşantıları sadece saldırgan ve maruz kalan kadın arasında yaşanan ikili ilişkiler olarak kalmamakta, duruma seyirci kalanları ve tüm toplumu da olumsuz yönde etkilemektedir.

Kadına yönelik şiddete karşı ne yapılabilir?

Kadına yönelik şiddet davranışları tüm dünyanın bir sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle bu soruna karşı herkesin işbirliği içinde çalışması gerekir. Şiddet yaşayan kadınların durum-

ları ve sorunları, şiddetin süreci, niteliği, dinamiği konusunda bilgilendirerek toplumun bu konuya karşı duyarlı hale gelmesine çalışmak gerekir. Toplumsal farkındalığın arttırılarak güvenlik güçleri, sağlık çalışanları ve yargı sisteminin şiddete karşı duyarlı hale getirilmesi şiddetle başa çıkma da önemlidir.

Şiddet yaşayan kadınlar yukarıda da sözünü ettiğimiz gibi sessizleşir, konuşmaz, dilsiz olur. Şiddete uğrayan kişinin sözel belleği devre dışı kalırken sözel olmayan belleği çalışır. O nedenle de kadın bunu çevresiyle paylaşmayıp yaşantılamaya devam eder. Oysa yaşadığı şiddeti mümkün olduğunca dile döküp çevresiyle paylaşırsa, hatta bunları günce tarzında yazıya dökerse hem kendisinin neler yaşadıklarını ve nasıl baş etmeye çalıştığını ifade etmenin rahatlığını yaşar, hem de kendisi gibi olan başka kadınlara da yalnız olmadıkları konusunda yol gösterici olur. Bu yöntem aynı zamanda şiddet eyleminde bulunan kişi için de caydırıcı ve cezalandırıcı sonuçları bağrında taşır. Çünkü şiddet uygulayan kişi kadını sessiz ve çaresiz olmaya, boyun eğmeye zorlar.

Kadınlarla yapılan çalışmalarda stres ya da travma altındayken kadınların birbirlerine destek olduklarında, dayanışma gösterdiklerinde daha çok rahatladıkları bulunmuştur (Taylor ve ark. 2000). Bu nedenle destek gruplarının içinde yer almak ve tiyatro, el işleri gibi sanatsal faaliyetlerde bulunarak benzer sorunları yaşayan kişilerle paylaşımlar içine girmek kadınların ruhsal sağaltımı için önemli görülmektedir. Şiddete yönelik müdahale-

de kadının korunması ve kendini koruma potansiyellerini devreye sokabilmesi için desteklenmesi gerekir. Sosyal desteğin iyileştirici gücüyle birlikte kendisine uygulanan şiddete karşı mücadele-sini veren kadın bu mücadeleden güçlü, dayanıklı olarak çıkıp kendi hayatı üzerinde söz sahibi olmaya başlayabilir.

Aile içi şiddet önlenemediği takdirde şu anda toplumumuzda ve kültürümüzde var olan şiddet azalabilir. Bu noktada görsel ve yazılı medyanın üzerine düşen görevi yerine getirmesi, haber programlarında ve kadınların daha çok izlediği dizilerde kadına yönelik şiddetin olumsuz yönleri hakkında eğitici mesajlar vermesi önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Gülseren, L ve Başterzi, AD (2012). Kadına yönelik aile içi şiddet: klinik uygulamada yaklaşım ve sorumluluklar, Psikiyatride Güncel ; 2(3), 199-210.
- Herman, JL, (2011). Travma ve İyileşme Şiddetin Sonuçları Ev İçi İstismardan Siyasi Teröre, Çev: Tamer Tosun, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Ülker, G. (2007) Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Deneyimler Öncelikler İşbirlikleri Atölyesi, Kadın Dayanışma Vakfı, Ankara.
- Taylor, SE, Klein, LC, Lewis, BP, Grunewald, TL, Gurung RAR ve Updegraff, JA (2000). Biobehavioral responses to stress in females: Tend-and-befriend, not fight-or-flight. Psychological Review, 107, 411-429.

PSİKOLOJİK (DUYGUSAL) ŞİDDET

Prof. Dr. Salih BATTAL **Doç. Dr. Nurper ERBERK ÖZEN**

Ufuk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Psikiyatri Anabilim Dalı

Int. Dr. Selma HÜRCAN

Int. Dr. Dilem YAMAN

Şiddet insan yaşamının her alanında görülebilen ve dünyada giderek artan önemli bir toplum sağlığı sorunudur. Şiddetle ilgili çeşitli tanımlamalar vardır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO, DSÖ) şiddeti, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlamaktadır. Şiddet, katı ve kaba davranış, bedene zor uygulama, bedensel zedelenmeye neden olma, kişisel özgürlüğü zor yoluyla kısıtlama, büyük güç, hâşinlik, rahatça gelişmesini ya da tamamlanmasını engellemek üzere bazı doğal süreçlere, alışkanlıklara yersiz kısıtlamalar getirmeolarak tanımlanabilir. Şiddetin yol açtığı kişisel ya da toplumsal zarar kimi zaman tarihte örneklerini görebildiğimiz biçimde “yok etme” sonucuna varabilir.

Şiddeti genelde algılandığı gibi, yalnızca fiziksel zarar ile açıklamak yeterli değildir. Genel bir sınıflama ile kişinin kendine uyguladığı şiddet, kişiler arası şiddet (aile içi şiddet dahil), örgütlü (organize) şiddet (savaşlar, işkence vb) sayılabilir.

DSÖ, 49. Dünya Sağlık Asamblesi’nde şiddetin

tüm boyutları ele alındığında halk sağlığı önceliklerinden biri olduğunu kabul etmiştir. 1996’da şiddet ve sağlık konusunda sorunun tanımlanması, kavranması, şiddeti önlemeye, etkilerini azaltmaya ve etkinliğini ölçmeye yönelik program ve önlemlerin belirlenmesi ve bu programın uygulanması amacıyla bir entegre hareket planı hazırlanmıştır. 1997’de DSÖ üyesi olan 191 ülkeden 1200’den fazla delege Cenevre’de şiddet ile mücadele etmek için uluslararası bir eylem planı yapmasını oybirliği ile kabul etmiştir. Kayıtlara yeterince geçmemekle birlikte, kadınlara yönelik şiddet olaylarına pek çok ülkede sıklıkla rastlanmaktadır. Kız bebeklerin öldürülmesi, ev içi şiddet, dulların kurban edilmesi ya da sürgün edilmesi, gebe kadına yönelik şiddet, ırza geçme, zinaya verilen cezalar bunlara örnektir. ABD’de her iki evlilikten birinde fiziksel şiddet söz konusudur ve her yedi saniyede bir, bir kadın bir erkek tarafından dövülmektedir. Dayak, tek başına kadınlardaki yaralanmalarda en sık karşılaşılan travma nedenidir. Şiddete maruz kalma sonucunda; fiziksel yaralanmalar, hematomlar, diş kırıkları, burun dudak yaralanmaları, bilinç kaybı, ilaç ve alkol kullanımı ve depresyon

ortaya çıkabilir. Kadınlardaki alkolizmin %40'ının nedeni süregelen şiddettir. Kadın psikiyatri hastalarının %30-50'sinde şiddete uğrama öyküsü vardır. Kadınlardaki intihar girişimlerinin %50'sinde dayak olayı bulunmaktadır. 1993 yılında Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu tarafından yayımlanan "Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi" ile "cinsiyete dayalı ve fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğuran ya da bu sonucu doğurmaya yönelik özel yaşamda ya da kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı ya da özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesi" olarak tanımlanan kadına yönelik şiddetin yalnızca bu sınırlarda olmadığı, kadına ilgili her türlü geleneksel görenekssel alışkanlık ve uygulamaların da bu tanıma sokulması gerekliliği vurgulanmaktadır.

Şiddetin en yaygın görülen biçimi erkeğin kadına ve çocuğa karşı uyguladığı aile içi şiddettir. Aile içi şiddet günümüzde çoğunlukla erkek tarafından kadına uygulanan şiddet şeklinde görülmektedir. Aile içi şiddet genel olarak "aile içinde bir bireyin hayatının, bedeninin, psikolojik bütünlüğünün ya da özgürlüğünün güç ya da zor kullanılarak tehlikeye uğratılması" şeklinde tanımlanabilir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılında yayınladığı raporunda, şiddetin en fazla aile ortamında ve kadına yönelik olduğu bildirilmektedir. Aile içi şiddet aile üyelerinden biri tarafından aynı ailedeki bir diğer üyenin yaşamını fizik veya psikolojik bütünlüğü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya ihmaldir. Genelde 5 alt grupta değerlendirilir.

1. Fiziksel şiddet: Dövme, tokatlama, tekmeleme, yakma gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türü

2. Cinsel şiddet: Seksüel motivasyona bağlı yapılmış şiddet türü

3. Psikolojik (duygusal) şiddet: Sevgi göstermeme, aşağılama, devamlı eleştirme, kıskançlık, reddetme gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türü

4. İhmal: Daha çok çocuklar ve yaşlıların maruz kaldığı istismar türüdür. Kişinin sosyal ve mad-

di ihtiyaçlarını gidermeme, bunları sağlamada ihmâl göstermektir.

5. Ekonomik istismar: Kadınlarda ve yaşlılarda sık rastlanır. Kişinin parasını yönetmek, şahsa ait paraya veya kazanç sağlanmasına izin vermemek.

İstismarı uygulayan kişilerin genellikle özgeçmişlerinde yaşanmış şiddet olguları bulunmaktadır. Genel bir söyleyişle, "istismar edilen, istismar eder". İstismar eden bireylerin çoğunlukla şiddetin varolduğu ailelerden yetiştiği gözlenmektedir. Alkol ve/veya madde bağımlılığı, kişilik bozuklukları ya da psikiyatrik hastalığı bulunan kişilerde daha yoğun sıklıkla rastlandığı gözlenmektedir. Bireyler arası dinamikler de aile içi şiddeti etkileyen faktörlerdendir. Bunlar; düşük düzeyde evlilik içi tatmin, bireylerin agresif hareketler sergilemesi, ideolojik, ırk ve din farklılıkları, bir eşin özellikle kadının mesleğinin diğerinden daha iyi olması, daha fazla gelirin olması, iletişim kurma yoksunluğu (özellikle çocuk ve yaşlılarda), evliliğe duyulan aşırı bağımlılık ve her tür güçsüzlüktür. Çevresel stres faktörlerinin aile içi şiddette rol oynadığı ileri sürülmektedir. Bunlar ekonomik stres, iş stresi, işsizlik, sosyal izolasyondur. Tüm bunların yanı sıra konunun kültürel boyutu ele alındığında daha farklı yaklaşımlar ve faktörler de ortaya konmuştur. Erkek egemen evlilikler aile içi şiddete daha çok açık olmasına karşın, eşitlikçi evliliklerde şiddete daha az rastlanmaktadır. Aile içi şiddete maruz kalmış kişilerde genelde şu özelliklerin bulunduğu görülmektedir. Aile içinde belirgin bir pozisyonu vardır (en küçük ya da en büyük olma gibi). Aile içinde genelde her şeyin suçlusu görülme eğiliminde, günahe geçisi pozisyonundadır. Kurbanın mental ya da bedensel özürli olma olasılığının yüksek olduğu görülmektedir. Şiddet genelde tekrarlanan bir eylemdir, bireyler şiddete tekrar tekrar maruz kalırlar. Aile içi şiddete maruz kalanlara göz attığımızda temelde 3 ana grubu görmekteyiz. Bunlar kadınlar, çocuklar ve yaşlılardır.

KADINLAR

Ailede meydana gelen, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona ızdırap veren fiziksel, cinsel, zihin-

sel hasarla sonuçlanan veya sonuçlanma olasılığı bulunan, kamusal alanda veya özel yaşamda ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranışa kadına yönelik şiddet denir. Kadına yönelik şiddet coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik ve öğretim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada ve kültürlerde son derece yaygın görülen bir insan hakkı ihlalidir.

Kadınların aile içinde yaşadığı şiddetin çeşitleri özetle şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Yetersiz fiziksel ve duygusal ilgi demek olan ihmal,
2. Anlayış, sevgi ve sempati görememe demek olan duygusal-psikolojik şiddet,
3. Tehdit, aşağılama, küçümseme, sindirme, bezdirme vb.den oluşan sözel şiddet,
4. İtip kakma, tokatlama, yaralama, dövme, yakma vb.den meydana gelen fiziksel şiddet,
5. Fiziksel şiddetin bir üst boyutu olan ensest, tecavüz ve fahişeliğe zorlanma gibi çeşitleri bulunan cinsel şiddet

Fiziksel istismar: Kadının eşi ya da partneri tarafından fiziksel saldırıya maruz kalması şeklinde gerçekleşir. Bazı olgularda buna psikolojik istismar, cinsel şiddet ya da evlilik içi ırza geçme (Türk kanunlarında yer almamakla birlikte bu terim eşin izni olmadan evlilikte zorla kurulan cinsel ilişkiyi tanımlayan ve tüm dünyada yaygın olarak kabul edilen bir terimdir) ve öldürme tehditleri ile birlikte görülebilmektedir. Genellikle fiziksel istismara maruz kalmış kadınlar ciddi bir sorun olmadığı sürece acil servise ya da doktora başvurmazlar. Başvurduklarında da bazı yaralanmaları ve oraya geliş nedenlerini saklamaya çalışırlar. Bu tür yaralanmaları açıklamak için bir yerlere çarptıklarını, düştüklerini söylerler. Geliş nedenleri ne olursa olsun genellikle hekime yanlış bilgi verirler. Bu tip olaylarda tüm yaralanmaları, lezyonları tek tek tanımlamak ve dökümant etmek gerekir. İkinci aşamada yardımcı olabilmek için neler yapılabileceğini hastaya açıklamak gerekir. Bu tip olaylarda dikkati çeken özellik, kadınların ayrılmanın getireceği maddi problemler ve sosyal sorunlarla başa çıkamama

korkusuyla susma ve olayları saklama eğiliminde olmalarıdır. Bunun yanında ayrılmaya karar veren ya da ayrılan kadınların çoğunun tekrarlayan şiddete, tehditlere maruz kaldıkları, hatta bazı olgularda öldürüldüklerinin görülmesidir. Bu olaylara maruz kalan kadınların pasif, pesimist ve aile içindeki şiddetten dolayı sürekli kendini suçlayan bir davranış içinde olduğu görülür. İstismara uğrayan kadınların bir kısmında psikiyatrik bozukluklar sık görülür. Depresyon, anksiyete bozuklukları, özellikle travma sonrası stres bozukluğu, intihar girişimleri ya da tamamlanmış intiharlar, alkol, madde kullanımı siktir. Bazı bedensel belirtiler, özellikle kronik inatçı ağrılar, baş ağrısı, sırt, kalça eklemi veya atipik göğüs ağrısı, uyku bozuklukları, yorgunluk, cinsel fonksiyon bozuklukları, yeme bozuklukları, çarpıntı yaşayanlarda bu tür travmatik yaşantılar olabileceği akla gelmelidir.

Cinsel istismar: Bu tip olaylar genellikle kadının rızası olmadan cinsel ilişkiye zorlanması şeklinde gerçekleşir. Fiziksel istismarla birlikte görülmektedir. Pek çok kadında psikolojik kökenli bedensel belirtiler vardır. Baş ağrıları, sırt ve pelvik ağrıları, mide barsak sistemi ile ilgili problemler, uzun süreli ağrı kesici, sakinleştirici ilaçlar kullanma hikayesi ancak buna rağmen şikayetlerinin geçmesi, hamilelerde düşük ya da erken doğum yapma öyküleri bulunur.

Ekonomik istismar: Çalışan kadının parasını elinden alma, ekonomik anlamda onu kullanma şeklinde gözlenmektedir. Özellikle erkeğin çalışmadığı durumlarda çok fazla gözlenmektedir.

Psikolojik (Duygusal) İstismar ve Şiddet: Çoğunlukla aşağılama, bağırma, yetersiz olduğunu söyleme, hiçbir şey beceremediğini, çocuklarına bakmadığını söyleme, patolojik düzeyde kıskançlık, korkutma, gizliliği bozma, batıl inançlar veya paranoya düzeyinde inanmama, ne yaptığını araştırma şeklinde kendini gösterir.

Anlayış, sevgi ve sempati görememe demek olan duygusal-psikolojik şiddet, kişinin kendine olan saygısı, kişiliği ve gelişimini bozan herhangi bir eylemde bulunma ya da o kişiyi tamamen yok sayma olarak tanımlanabilir. Doğrudan iletişimi

kesmek, ihmal etmek, onunla konuşmamak, surat asmak, kişinin kendisini ifade etmesini, görüş ve düşüncelerini açıklamasını engellemek, ailesiyle veya arkadaşlarıyla görüşmesini engellemek, aşağılamak, küçük düşürmek, azarlamak, hakaret ve küfür etmek, tehdit etmek, ekonomik kısıtlılık getirmek (cimrilik), aldatma, yalan söyleme psikolojik şiddet türleri olarak sayılabilir. Ev içinde eşe ya da çocuklara uygulanan bu şiddette, uygulayıcı empati yapamaz ve sevgisini gösteremez. Evlilik dışı ilişkileri uluorta yaşayıp bunları meşrulaştırabilir, eşine kabul etmesi için dayatabilir ya da umursamaz bir tavır sergileyebilir. Mal ya da eşya alım satımlarında, bütçe ile ilgili konularda eşin fikrini almayabilir. Eşin özel hayatına saygı göstermeksizin ev içi düzeni belirleyici kararlar alabilir, misafir çağırma, ağırlama gibi konularda keyfi davranabilir. Çocukların yetiştirilmesi ile ilgili disiplin etme, okul seçimi, eş seçimi gibi durumlarda tek belirleyici gibi davranmakta ısrarlı olabilir.

Toplumumuzda kültürel yapımız ve ataerkil aile düzeninin sonucu olarak, ev içinde kadına yönelik psikolojik şiddetin, eş yanı sıra eşin ailesi tarafından da uygulanabildiğini biliyoruz. Öte yandan tüm dünyada psikolojik şiddetin fiziksel şiddetten daha yaygın olduğu, ancak gerçek sıklığının bilinemediği kabul edilmektedir. Çalışmalar psikolojik şiddetin kadınlar üzerindeki etkisinin fiziksel şiddetten daha fazla olduğunu göstermiştir. Şiddetin her türlü gibi, psikolojik şiddete uğrayan kadınlarda da strese bağlı bedensel ve ruhsal sorunlar daha sık görülür. Bedensel şikayetlerden ağrılar, mide-barsak şikayetleri, hormonal bozukluklar, çarpıntı, nefes darlığı, deri hastalıkları, enfeksiyonlara yatkınlık veya bu hastalıklarda tedaviye direnç görülebilir. Ruhsal sorunlar olarak, depresyon, panik bozukluğu ve takıntılar ile seyreden obsesif kompulsif bozukluk, anoreksiya ya da bulimiya gibi yeme bozuklukları, alkol ve diğer maddelerin kullanımı, kendine ya da etrafa zarar verme davranışları, uyku bozuklukları ve cinsel sorunlar görülebilir.

Aile içinde olduğu gibi, iş yaşamında da psikolojik şiddet (mobbing, yıldırma) sık rastlanan bir du-

rumdur. Yıldırma işyerinde, bir veya birkaç kişi tarafından diğer bir kişiye yönelik olarak, sistemli bir şekilde düşmanca ve ahlakdışı bir iletişim kullanılarak uygulanan bir psikolojik terördür. "Mob" kelimesi, Latince "**möbile vulgar**" "kararsız kalabalık" sözcüklerinden gelmektedir. İngilizce'de; düzensiz veya isyan eden insan topluluğu, kanunsuz şiddet uygulayan çete ya da kalabalık, büyük insan veya eşya gurubu vb. anlamlara gelmektedir. Yıldırma, aslında iş yaşamımızda her zaman var olmuş, ancak yakın zamana kadar adlandırılmamış bir olgudur. Uluslararası araştırma sonuçlarının birleştiği ortak nokta, yıldırma mağdurlarının, diğer şiddet ve taciz mağdurlarından çok daha fazla sayıda oldukları doğrultusundadır. Mobbing (yıldırma) bir diğer tanıma göre, bir veya birkaç kişi tarafından diğer bir kişiye yönelik olarak, sistemli bir şekilde düşmanca ve ahlakdışı bir iletişim kullanılarak uygulanan bir psikolojik terördür. Bu durumdaki kişi savunmasız ve çaresiz bir şekilde köşeye itilir ve süreklilik gösteren biçimde, haftada bir ve altı aydan daha uzun bir süremobbing davranışlarına maruz kalır. Yıldırma kişiye işyerinde, tacizkar, zor-baca ve saldırganca davranarak onu sosyal ortamdan dışlamak veya işyerindeki pozisyonunun, kapasitesinin altında işler vererek onu küçük düşürmektir. Bu tanımların ışığı altında yıldırma işyerinde gerçekleşen, bir veya daha fazla kişi tarafından, bir veya daha fazla kişiye, sistemli bir şekilde, düşmanca ve ahlakdışı bir yaklaşımla, süreklilik gösteren bir sıklıkla, çok çeşitli sebepleri olabilen, kişiyi sindirme maksadı ile, kişinin özgüvenine uygulanan psikolojik ve nadiren fiziksel saldırgan davranışları ifade etmektedir. Yıldırma uygulayan kişi veya grup, işini daha verimli yapabilecek olan kişiye karşı çalışma yaşamını zorlaştırıcı bir takım davranışları yapması söz konusudur. Bu türden davranışların bazıları şunlardır: kin gütmek, acımasız ve zalimce davranışlar, kasıtlı kötü niyetli davranışlar, aşağılayıcı davranışlar, sarsmak, bağırıp çağırarak iş yaptırmak, kendi bildiğinin doğru olduğunda ısrar etmek, güvensizlik nedeniyle yetki vermeyi reddetmek, sürekli olarak diğerlerini eleştirmek, gereksiz sorularla rahatsız etmek. Yıldırma "yük-

sek eğitimli kişiler arasında; varlığı güç fark edilen, zekice, fakat yaygın olan bir gerçektir". Yıldırma maruz kalma açısından cinsiyet farkı olamamakla beraber, erkeklerin yoğun bulunduğu iş alanlarında kadınların ya da tersi durumlarda erkeklerin yıldırma uğrama riski daha fazladır.

ÇOCUKLAR

Çocuk istismarı ve ihlali; anne, baba ya da bakıcı gibi bir yetişkin tarafından çocuğa yöneltilen, toplumsal kurallar ve profesyonel kişilerce uygun ya da hasar verici olarak nitelendirilen, çocuğun gelişimini engelleyen ya da kısıtlayan eylem ve eylemsizliklerin tümüdür. Yinelenebilirliği, çocuğa genellikle en yakını olan kişiler tarafından yapılıyor olması ve çocuk üzerinde yaşamının ilerleyen yıllarını dahi etkileyecek uzun süreli etkilerinin olması, tanımlanması ve tedavi edilmesi en zor travma türüdür. İstismar ve ihmalin farklı şekilleri yalnız aileleri değil, toplumu, sosyal kuruluşları, yasal sistemleri, eğitim sistemini ve iş alanlarını da etkileyen bir halk sağlığı sorunudur. DSÖ çocuk istismarını "bir yetişkin tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan ve çocuğun sağlığını, fizik gelişimini, psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen davranışlar" olarak tanımlamaktadır. Bu tanım da amaç değil, sonuçlar önem taşımaktadır. Başka bir deyişle, yetişkinin niyeti önemli değildir, eylemin çocuk üzerindeki etkisi önem taşımaktadır.

YAŞLILAR

Yaşlılara yönelik şiddet de diğerleri gibi dört şekilde ortaya çıkar. Fiziksel, duygusal, ekonomik istismar ve ihlal. İstismar edilen yaşlılar, genellikle çok yaşlı (65 yaşından büyük) ve kadındır. Çocukları ile birlikte otururlar. Kurban çoğunlukla ailesinin yanında hekime başvuracaktır. Bu yüzden sorunu anlatmaktan korkabilir veya istismarı ya da şiddeti yapanın kimliğini başkalarına söylemekten utanabilir. Yaşlı istismarındaki risk faktörleri; failin bir psikopatolojiye sahip olması, istismar eden ile kurbanın birbirlerine bağımlı olmaları, dış stres etkenlerinden birinin bulunması (işsizlik, sosyal izolasyon vs.), şiddetin nesiller arası geçişidir. İstismar eden-

de sıklıkla alkolizm, mental bir hastalık veya kurban maddi bağımlılık öyküsü bulunmaktadır.

Psikolojik şiddet ile başa çıkmada ilk adım toplumu ve kişileri bilinçlendirmek ve böyle bir kavramın varlığından haberdar etmektir. Psikolojik şiddet uygulayıcısı kendisi bile yaptığı davranışların ne anlama geldiğini, karşı tarafa etkilerinin ne olduğunu, ileride doğacak sonuçları fark edemiyor olabilir. Şiddet uygulayan kişide çeşitli ruhsal problemler bulunabilir. Bu kişilerde en sık alkol ya da diğer bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımı, şizofreni, duygudurum bozukluğu, dürtü kontrol bozukluğu, patolojik kumar oynama, kişilik bozukluğu gibi psikiyatrik hastalıklar bulunduğu bildirilmiştir. Bu durumda kişinin hekim desteği alması, tedaviye diğer aile bireylerinin de katılması yararlı olur. Psikolojik şiddet mağdurunun tıbbi yönden olduğu kadar sosyal yönden de desteklenmesi, yakın aile üyeleri, arkadaş, sosyal ortamlara, iş, uğraş, meslek, hobi gibi alanlara yönlendirilmesi yararlıdır. Ev içi iletişim bozukluklarının tedavide ele alınması özellikle önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Zara Page A, İnce M (2008) Aile içi şiddet konusunda bir derleme. Türk Psikoloji Yazıları, 11: 81-94
2. Violence against women in South Asia-a regional analysis (2003) www.unfpa.org.np
3. Sayıl I (2008) Krize müdahale ve intiharı önleme. Türkiye Sosyal Psikiyatri Derneği Yayınları, Ankara
4. Stewart DE, Robinson GE (1998) A review of domestic violence and women's mental health. Archives of Women Mental Health, 1: 83-9.
5. Bahar G, Savaş HA, Bahar A (2009) Çocuk istismarı ve ihmali: bir gözden geçirme. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4: 51-65
6. Atman ÜC (2003) Kadına yönelik şiddet; cinsel taciz/ırza geçme. STED, 12: 333-5
7. Yavuz H (2007) Çalışanlarda mobbing (psikolojik şiddet) algısını etkileyen faktörler: SDÜ Tıp Fakültesi üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Isparta.
8. Sayıl I (1994) Ruh sağlığı sorunu olarak şiddet. Kriz Dergisi, 2: 273-6
9. Tınaz P (2006) İş yerinde psikolojik taciz (mobbing). Çalışma ve Toplum, 4: 13-28.
10. Uysal AO (2002) Dünyada yaygın bir sorun: yaşlı istismarı ve ihlali. Aile ve Toplum, 2: 43-50.
11. Aksoy E, Çetin G, İnanıcı MA ve ark. Aile içi şiddet. Adli Tıp Ders Notları. www.ttb.org.tr
12. AKSOY E, ÇETİN G, İNANICI MA ve ark. Çocuk istismarı ve ihlali. Adli Tıp Ders Notları. www.ttb.org.tr

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ - CEHAMER (Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi) Şiddeti Araştırma ve Önleme Birimi'nde Yürütülen Bazı Faaliyetler

Yrd. Doç. Dr. Münevver MERTOĞLU

İstanbul Kültür Üniversitesi – CEHAMER - Şiddeti Araştırma ve Önleme Birimi

CEHAMER- Şiddeti Araştırma ve Önleme Seksiyonu 2009 yılında faaliyete başlamıştır. O yıllardan itibaren şiddet ile ilgili olarak Ülkemizde pek çok üniversitede kişisel ve kurumsal düzeyde araştırma ve etkinlikler yapılmıştır. Ancak bağımsız olarak özellikle okullarda şiddetin önlenmesi ile ilgili araştırmaların ve uygulamalı faaliyetlerin yürütüldüğü birim olarak Türkiye’de ilk olduğu söylenebilir.

Şiddetin önlenmesi ile ilgili politikalar geliştiren ve uygulayan önemli paydaşların temsilcilerinin bulunduğu bu toplantıda Merkezimizde yürütülen araştırma sonuçlarını ve diğer çalışmalarımızı çok kısa bir şekilde paylaşmak isterim;

- Okullarda özellikle ilköğretim 7 ve 8.sınıflarda şiddeti azaltacak eğitim faaliyetleri ile öğretmen tutumlarını olumlu yönde değiştirmek, akademik başarıyı arttırmak ve öğrenci devamsızlığını azaltmak amacı ile geliştirilen proje, İstanbul, Ankara ve İzmir’de uygulanmıştır. Kontrol gruplarıyla kurgulanmış deneysel çalışmalardan alınan sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Araştırma Projesi’nin Sonuçları İsveç Adalet Bakanlığı Suç Önleme Konseyi tarafından 13-15 Haziran 2011 tarihleri arasında düzenlenen Ödüllü Kriminoloji Sempozyumu’nda sunulmuştur.

İstanbul’da istismara uğrayan çocuklarla ilgili mahkemeler tarafından verilen danışmanlık tedbirinin uygulanması konusunda 2180 rehber öğ-

retmene, ikişer günlük eğitim verilmiştir.(İstanbul Kültür Üniversitesi-Eğitimi Geliştirme Derneği ve İstanbul Valiliği-Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü işbirliği ile)

2011-2012 Öğretim yılında “ Aile İçi Şiddete Bilişimsel Yaklaşım ve Çözüm Önerileri ” konulu Uluslararası Katılımlı KOLOKYUM İstanbul Kültür Üniversitesi Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi (CEHAMER), Şiddeti Araştırma ve Önleme Seksiyonu ile Case Western Reserve Üniversitesi Şiddeti Araştırma ve Önleme Enstitüsü işbirliği ile 19 Ekim 2011 tarihinde düzenlenmiştir. Kolokyum Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sn Fatma Şahin’in katılımlarıyla gerçekleşmiştir.

“Yargıya İntikal Eden Aile İçi Şiddet Olaylarında Mevcut Durum, Sanık ve Mağdur Profiline Belirlenmesi” konulu araştırma için 2004 yılından itibaren yargıya intikal eden yaklaşık 5.000 dosya incelenmektedir.

- Öğrencilerin öğretmenlere uyguladığı şiddet olaylarının incelenmesi amacıyla “Öğretmen Gözüyle Öğrencilerin İletişim Sorunları” başlıklı araştırma projesi tamamlanmıştır. İstanbul’da sosyoekonomik düzeylerine göre ayrılmış 22 ilçede 110 okulun 2560 öğretmeni ile yapılan araştırma sonuçları kamuoyu ile paylaşılmıştır.

- APMD Derneği, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İşbirliği ile yürütülen “ Aile İçi Şiddetin Farkında mısınız? ” projesi kapsamında 5000 bilgilen-

dirme afişi tüm AVM'lerin tuvalet kapılarının arkasına asılmış, aynı afişler otobüs ve metrobüslerin elektronik afişlerinde 20 gün süreyle yayınlanmıştır.

- 26-27 OCAK 2011 tarihinde "Uluslararası Fark Yaratıcı Projeler Kolokiyumu"düzenlenmiştir. Kolokiyum'a ABD- Ohio Kent State Üniversitesi Şiddeti Araştırma ve Önleme Enstitüsü Müdürü Prof. Dr.Daniel Flannery ve aynı Üniversite'nin Adli Bilimler Bölüm Başkanı Prof.Dr. Mark Flaisher Okullarda Çocuk İstismarı ile ilgili araştırma sonuçlarını paylaşmışlardır. Kent State Üniversitesi'nden gelen katılımcılar Amerika Birleşik Devletleri'nde benzer alanlarda yaptıkları çalışmalarla katılmışlardır.

- Toplu taşıma araç sürücülerine şiddetsiz iletişim eğitimi vermeyi amaçlayan "**İstanbul'da Güvenli Yolculuk Projesi**" İstanbul Kültür Üniversitesi -İstanbul Valiliği ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi -İETT Genel Müdürlüğü işbirliği protokolüne dayalı olarak yürütülmüştür. Söz konusu proje, Merkezimiz tarafından geliştirilip İETT Genel Müdürlüğü'ne sunulmuştur. 2009-2012 yılları arasında kesintisiz devam eden eğitim programı tarafımızdan geliştirilerek (bila ücret) 4960 sürücünün eğitimi tamamlanmıştır. İETT Genel Müdürlüğü istatistiklerinden alınan bilgilere göre eğitim verilen yıllarda ve sonrasında yolcuların sürücülerle ilgili şikâyetlerinde önemli ölçüde azalma ve tebrik sayılarında artış olduğu görülmüştür. Ayrıca aynı yıllarda yaralamalı kaza sayılarında da anlamlı ölçü-

de düşme olmuştur.

- İETT Genel Müdürlüğü'nden gelen talep üzerine İETT'nin 650 çalışanına "Şiddetsiz İletişim" konusunda üç ay süreyle eğitimler verilmiştir.

Okullarda ve diğer kurumlarda şiddeti önlemeye yönelik geliştirdiğimiz projelerde "şiddet" kavramı kullanılmamaya özen gösterilmiştir. Örneğin, "Etkili Okul-Mutlu Öğrenci Projesi" gibi.

Şiddetin önlenmesi amacı ile yürütülen eğitim çalışmalarının etkisinin görülmesi çok kısa sürede olmayabilir. Eğitimin içselleştirilmesi ve davranışlara yansımaları uzun bir süreçtir ve tüm kurumlarla işbirliği içinde sabırla devam edilmesini gerektirir.

Ayrıca üzerinde durulması gereken önemli bir konu, şiddete maruz kalanlar kadar şiddet uygulayanların da mağdur olduğudur. Yapılan araştırmalar, sosyal normların gereği olarak uygulanan şiddetin dışında, kontrol edilemeyen öfke davranışlarının altında güvensizlik, yalnızlık, itilmişlik ve acı gibi duyguların yattığını göstermektedir. Bu nedenle şiddet uygulayanlara da psikolojik destek verilmeli ve rehabilitasyonları için destek sağlanmalıdır.

2012-2013 yılında Türkiye'de neredeyse hiç çalışılmayan, yaşlılara yönelik şiddetin araştırılması ve "Uluslararası Dünya Yaşlı Hakları Kongresi"nin düzenlenmesi planlanmaktadır.

Merkezimizde yürütülen bu araştırmaların ve şiddeti önleme projelerinin bu alanda çalışanlara ve uygulayıcılara esin olmasını ve katkı sağlamasını diliyorum, tüm katılımcıları saygı ile selamlıyorum.

29 Kasım 2012

Şiddet

ÇALIŞTAYI

Sonuç ve Öneriler

Şiddet. Olumsuz anlamı üst seviyede bir kelime. İçeriğine bakınca çok fazla çeşidi var. Tüm canlı varlıklara uygulanan çeşitlerini düşününce o kadar çok karşılaşmak mümkün ki onunla, hayatın her aşamasında, her alanda, her adımda karşımıza çıkıyor. Hele ki bizim gibi, öfke kontrolü zor toplumlarda çok iç içe olunan, çok samimi durulan bir kavram.

Şiddeti, daha önceki çalışmalarımızda, Güneydoğu'nun bazı illerinde kadına yönelik şiddet ve intiharlar olarak işledik. Bu defa yalın haliyle ele almak, her yönüyle işlemek, tüm türleriyle irdelemek istedik.

29 Kasım 2012 günü, Güneydoğum Derneği olarak düzenlediğimiz, Ufuk Üniversitesi'nin ev sahipliğini yaptığı ŞİDDET konulu çalıştaya Ankara Valiliği de destek verdi. Türkiye'de bu konunun uzmanı olan Akademisyenler, Sosyal Hizmet Uzmanları, konuyla ilgili Bakanlıklar, Kadın-Aile-Yaşlılarla ilgili Sivil Toplum Örgütlerinin temsilcileri, kadına yönelik şiddetle ilgili olarak Ankara Valiliği ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile birlikte "Gelincik Projesi"ni yürüten Ankara Barosu Çalıştaya davet edilenler arasındaydı.

Açılışta konuşma yapan Ankara Vali Yardımcısı

Turan Atlamaz ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı Aşkın Asan, şiddet konusunun önem ve ehemmiyeti üzerinde dururken kendi yaşadıklarından örnekler verdiler ve bu konuyla Kurumları adına mücadele etmek için kararlılıkla çalıştıklarını ifade ettiler.

Açılış programından sonra çalıştay oturumuna geçildi. Çalıştay programı oluşturulurken, üzerinde şiddet karşısında hak arama, şiddet uygulayanlar, şiddet mağdurlarının rehabilitasyonu gibi konu başlıkları belirlenmişti. Ancak, oturum süreci içerisinde konuşmalar kadına yönelik şiddet etrafında döndü. Buradan da anlaşıldığı gibi, ülkemizde kadına yönelik şiddet vahim boyutlarda.

Şiddet denince ilk akla gelen aile içi şiddet oluyor. Oysa hayatımızın her alanında şiddetle yüz yüze yaşamaktayız. Okulda şiddet, öğrenciye öğretmen dayatması ya da öğrencilerin birbirlerine uyguladıkları şiddet, vs. Okulda şiddet çok önemlidir ve okullarda yasaklanmasına rağmen, olmadığından söz edilemez. Sokakta, sporda, kışlada, karakolda, cezaevinde, kamuda, hastanede, bakım evinde her türlü şiddetle (fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel) karşılaşmak mümkündür.

Öncelikle çocuğa şiddet konusu ele alındı. İlk

oturumu yöneten Hacettepe Üniversitesi Çocuk Ruh Sağlığı Bölümünden Prof. Dr. Ferhunde Öktem, uzmanlık alanı olması vesilesiyle önce bu konuya eğilinmesini tavsiye etti.

Sonraki oturumlar, Ufuk Üniversitesi Psikiyatri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Salih Battal tarafından yönetildi ve özellikle kadına yönelik şiddet üzerinde duruldu, tüm şiddet türlerine karşı çözümler arandı.

Çalıştay esnasında üzerinde durulan konular özetle şu şekilde idi:

- Anne-baba kontrol edilemeyen öfke nedeniyle çocuğa şiddet uyguluyor. Anne-babayı eğitmek gerekiyor.

- Ülkemizin ekonomik şartları nedeniyle okullarda serbest kıyafet uygulaması eğitimde şiddettir.

- İstanbul Sözleşmesi, AB'deki tüm ülkelere imzalamadığı için yürürlüğe girmediğinden uygulanamıyor.

- Şiddet haberleri verilirken yargının ve medyanın dili çok önemlidir ve iyi irdelenmesi gerekir.. 14 yaşındaki kız çocuğuna tecavüz olayında, yargı "rızaen" lafını kullanabiliyor. Bu son derece üzücü bir ifadedir. 14 yaşındaki çocuğun rızası olmaz.

- Yine medyanın da dili önemlidir. Bir şiddet olayı verilirken kadının suçu varmış gibi veriliyor. Ve ismi baş harfleriyle de olsa deşifre ediliyor, bu da yanlış. Gerek mağdur gerekse şiddet uygulayan, her ikisi de deşifre edilmeden ve özendirilmeden haber yapılmasına dikkat edilmelidir. Mağdurun almış olduğu darbe, diğerlerini şiddete özendiriyor.

- Şiddete maruz kalanlar için, "mağdur" kelimesi yerine "şiddete maruz kalan" deyimini kullanılmalıdır.

- Kişiliğin göstergesi "kadın" kelimesi kullanılmamaya başlanmıştır, kullanılmalıdır.

- Şiddeti önlemenin en önemli yolu eğitimidir.

- Şiddeti önlemek için şiddet uygulayanları içeri atmak değil, birinci dereceden koruyucu önlemlerle başlamak lazım.

- Şiddeti önlemede kurumlar arası işbirliği ve uygulama çok önemlidir. Kurumlar arasında işbirliği ve eşgüdüm olması gerekir. Bu anlamda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 19 yaş grubunda yer alan gençlere Rehberlik ve Danışmanlık Hizmeti veriliyor.

- Psikolojiyle ilişki konusunda bir eksiklik var. Hukuk, medya, vs, dallarında Psikoloji dersi verilmeli.

- Kanunlar var ama uygulamaya dönük çalışmalar yapılması gerekiyor. Her kuruma çok büyük görev düşüyor.

- Her 10 kadından 4 tanesi fiziksel şiddete uğruyor.

- Kadını koruma amacıyla çıkartılan yasalar uygulanırken, uygulayıcıların olası istismarlara karşı da dikkatli olmaları gerekir.

- Boşanan kadınların, ayakları üzerinde durabilmeleri için iş ve meslek sahibi olmaları sağlanmalıdır.

- Olay vuku bulmadan çok önce bilinmesi gerekiyor.

- Kadın ve çocuklar dezavantajlı gruplar arasında görülmemeli.

- Toplumsal cinsiyet bakış açısını her aşamaya yerleştirmek gerekir.

- Toplumun her kademesindeki çalışanlara, gruplar halinde, öfke kontrolü, stres yönetimi eğitimleri verilmeli.

- Yaşlılara uygulanan şiddet kapalı kutu. Yaşlılar konusunda BM'de bile hiç bir adım atılmamış. Okullardan başlayıp yaşlıya saygıyı öğretmek lazım.

- Türkiye 47 Avrupa ülkesi arasında, şiddeti önleyemediği için tazminata mahkum edildi.

- İşyerlerinde mobing uygulanabiliyor. Dolayısıyla Yönetici pozisyonundaki kişilerin eğitilmesi gerekiyor.

- Hekimler, hasta yakınlarından haksız şiddet görüyor. Aynı şekilde öğretmenler, avukatlar, toplumla bire bir çalışma koşullarında olan diğer meslek sahipleri de şiddet görebiliyor.

- Şiddetin kaynağında sevgisizlik, doyumsuzluk, merhametsizlik, yoksulluk, bazen de

zenginlik, cahillik, maneviyatsızlık yatmaktadır.

- Eğitimli, kariyer sahibi kişilerin de şiddet uyguladığı görülebiliyor. Demek ki eğitim sisteminde de yanlışlık var.
- Şiddet olayını hak olarak görme (kocanın karısı üzerinde, ebeveynin çocuk üzerinde terbiye hakkının bir parçası olarak görme), bakış açısının / zihniyetinin toplumda değişmesi gerekiyor.
- İş Kanununda sığınma evlerindeki kadınlar için pozitif ayrımcılık içeren düzenleme yapılmalı.
- Şiddet mağdurlarının rehabilitasyonu

yanında şiddet uygulayanların da tedavi edilmesi ve psikolojik destek alması, sağlıklı olmadıkları için topluma yeniden kazandırılmaları gerekir.

- Okullarda şiddet çok önemli. Amerika'da okullarda şiddet Türkiye'nin 10 katı fazla. Yapılan bir çalışmaya göre; öğretmen tutumu olumlu ise şiddet en düşük düzeydedir. Öğretmen, işini se-verek yapıyorsa, çocuğu varsa, yaşı ileri ise şiddet algısı düşüktür.
- Sosyal devlet ilkesine uyulmadıkça sosyal sorunlar ve şiddet artacaktır.

**HER TÜRLÜ ŞİDDETE
KARIYIZ!**